

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»
Директор інституту

(підпис) Шеремет О.О.
(прізвище та ініціали)
«__» _____ 20__ р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

(підпис) Чернелевський Л.М.
(прізвище та ініціали)
«__» _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Виконав: здобувач 2 курсу, групи ЗБО-2-2М

Кириленко Анастасія Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) _____ (підпис)

Керівник Колос Ірина Василівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) _____ (підпис)

Консультанти Колос І.В.
(прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Беренда Н.І.
(прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Осадча Г.Г.
(прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Рецензент Климаш Н.І.
(прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ - 20__ 21__ р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і аудит

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

Л.М. Чернелевський

“ 19 ” жовтня 20 20 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Кириленко Анастасії Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

керівник роботи Колос Ірина Василівна, канд. екон. наук, доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “19”жовтня 2020року №844-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 05 березня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи чинні нормативно-правові акти з регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості; дані фінансової і статистичної звітності, облікові дані (первинні документи, реєстри синтетичного й аналітичного обліку) ТОВ «Атлант Електро» за 2018-2019 роки

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні засади обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості. Діагностування сучасного стану обліково-аналітичного і контрольного забезпечення ТОВ «Атлант-Електро» і його дебіторської заборгованості. Удосконалення обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро»

5. Перелік графічного матеріалу: виробнича структура і види економічної діяльності ТОВ «Атлант-Електро»; основні ТЕРП діяльності ТОВ «Атлант-Електро» за 2018-2019 роки; макет аналізу структури дебіторської заборгованості підприємства; графік документообороту дебіторської заборгованості; перелік податків і зборів, платником яких є ТОВ «Атлант Електро»; документування розрахунків з покупцями та замовниками; бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з різними дебіторами (за змодельованими даними)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
3.2	Колос І.В., доцент	16.11.2020	22.02.2021
3.4	Беренда Н.І., доцент	16.11.2020	22.02.2021
3.3	Осадча Г.Г., доцент	16.11.2020	22.02.2021

7. Дата видачі завдання 19 жовтня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	16.11.20-28.11.20	Виконано
2	Розділ 1. Теоретичні засади обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості	30.11.20-19.12.20	Виконано
3	Розділ 2. Діагностування сучасного стану обліково-аналітичного і контрольного забезпечення ТОВ «Атлант Електро» і його дебіторської заборгованості	21.12.20-16.01.21	Виконано
4	Розділ 3. Удосконалення обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро»	18.01.21-20.02.21	Виконано
5	Загальні висновки і пропозиції	22.02.21-28.02.21	Виконано
6	Перелік використаних літературних джерел	01.03.21-04.03.21	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Кириленко А.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Колос І.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кириленко А.С.

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості.

Предметом магістерського дослідження є сукупність теоретичних положень, принципів, методів та прийомів, що забезпечують належний стан аналізу, обліку та дебіторської заборгованості.

Об'єктом магістерської роботи виступають процеси формування обліково-аналітичного та контрольного забезпечення дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Атлант Електро».

За результатами дослідження теми магістерської роботи виконано: визначення місця і ролі обліку дебіторської заборгованості в сучасних умовах господарювання; вивчення і розкриття теоретичних засад обліково-аналітичного та контрольного забезпечення процедур аудиту дебіторської заборгованості; виконання характеристики нормативно-правових актів з регулювання питань економічної сутності, обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості; представлення результатів діагностування діяльності і вивчення фактичного стану організації облікового забезпечення управління ТОВ «Атлант Електро»; представлення результатів виконання фінансово-економічного аналізу дебіторської заборгованості в інформаційному середовищі MS Excel і практичного аудиту наявності, стану та своєчасності погашення дебіторської заборгованості; вивчення і розкриття методології фінансового обліку дебіторської заборгованості, в тому числі із застосуванням інформаційних систем і технологій, і розкриття інформації у звітності; обґрунтування напрямів удосконалення стратегічного обліку дебіторської заборгованості і контрольних процедур із застосуванням управлінських інформаційних систем аудиту для підтвердження правильності її розкриття. Запропоновано інтегроване використання ABC-аналізу і XYZ-аналізу для управління дебіторською заборгованістю.

Рік виконання дипломної роботи магістра - 2020. Рік захисту роботи - 2021.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, облікова політика, рахунки бухгалтерського обліку, аналіз, аудит, виробниче підприємство, удосконалення обліку, аналізу та аудиту.

Дипломна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків і пропозицій, переліку використаних джерел, додатків. Роботу викладено на 108 сторінках і містить 32 таблиці й 24 рисунків, список літератури складено з 42 найменувань.

ANOTATION

Kirilenko A.

Accounting, analytical and control support of receivables.

The subject of the master's research is a set of theoretical principles, principles, methods and techniques that ensure the proper state of analysis, accounting and receivables.

The object of the master's work are the processes of formation of accounting, analytical and control of receivables on the example of LLC "Atlant Electro".

According to the results of the research of the master's thesis, the following was performed: determining the place and role of accounting for receivables in modern business conditions; study and disclosure of the theoretical foundations of accounting, analytical and control support of receivables audit procedures; presentation of the results of financial and economic analysis of receivables in the information environment of MS Excel and a practical audit of the availability, status and timeliness of repayment of receivables; study and disclosure of the methodology of financial accounting of receivables, including the use of information systems and technologies, and disclosure of information in reporting; substantiation of directions of improvement of strategic accounting of receivables and control procedures with application of management information systems of audit for confirmation of correctness of its disclosure. The integrated use of ABC-analysis and XYZ-analysis for receivables management is proposed.

Year of master's thesis - 2020 year of work protection - 2021.

Key words: settlements, settlements with partners, accounts receivable, accounts payable, accounting policy, accounting accounts, analysis, audit, manufacturing enterprise, improvement of accounting, analysis and audit.

The master's thesis consists of an introduction, three sections, general conclusions and suggestions, a list of sources used, appendices. The work is presented on 108 pages and contains 32 tables and 24 figures, the list of references is made up of 42 titles.

АННОТАЦИЯ

Кириленко А.С.

Учетно-аналитическое и контрольное обеспечение дебиторской задолженности.

Предметом магистерского исследования является совокупность теоретических положений, принципов, методов и приемов, обеспечивающих надлежащее состояние анализа, учета дебиторской задолженности.

Объектом магистерской работы выступают процессы формирования учетно-аналитического и контрольного обеспечения дебиторской задолженности на примере ООО «Атлан-Электро».

По результатам исследования темы магистерской работы выполнены: определение места и роли учета дебиторской задолженности в современных условиях хозяйствования; изучение и раскрытие теоретических основ учетно-аналитического и контрольного обеспечения процедур аудита дебиторской задолженности; выполнения характеристики нормативно-правовых актов по регулированию вопросов экономической сущности, учета, анализа и аудита дебиторской задолженности; представление результатов диагностирования деятельности и изучения фактического состояния организации учетной обеспечения управления ООО «Атлант Электро»; представление результатов выполнения финансово-экономического анализа дебиторской задолженности в информационной среде MS Excel и практического аудита наличия, состояния и своевременности погашения дебиторской задолженности; изучение и раскрытие методологии финансового учета дебиторской задолженности, в том числе с применением информационных систем и технологий, и раскрытие информации в отчетности; обоснование направлений совершенствования стратегического учета дебиторской задолженности и контрольных процедур с применением управленческих информационных систем аудита для подтверждения правильности ее раскрытия. Предложено интегрированное использование ABC-анализа и XYZ-анализа для управления дебиторской задолженностью.

Год выполнения дипломной работы магистра – 2020. Год защиты работы – 2021.

Ключевые слова: расчеты, расчеты с партнерами, дебиторская задолженность, кредиторская задолженность, учетная политика, счета бухгалтерского учета, анализ, аудит, производственное производство, усовершенствования учета, анализу и аудита.

Дипломная работа магистра состоит из вступления, трех разделов, общих выводов и предложений, списка использованной литературы, дополнений.

Работа изложена на 108 страницах и содержит 32 таблиц, 24 рисунков, список литературы изложено из 42 наименований.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	10
1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості і її роль в сучасних умовах господарювання	10
1.2. Теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення дебіторської заборгованості	15
1.3. Теоретичні засади контрольного забезпечення процедур аудиту дебіторської заборгованості	26
1.4. Нормативно-правове регулювання обліково-інформаційного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості	30
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТУВАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОВ «АТЛАНТ ЕЛЕКТРО» І ЙОГО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	33
2.1. Діагностування діяльності ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки	33
2.1.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Атлант Електро» і аналіз його діяльності за 2017-2019 роки	33
2.1.2. Оцінювання фінансового стану ТОВ «Атлант Електро» на 01 січня 2020 року	38
2.2. Фактичний стан організації облікового забезпечення управління ТОВ «Атлант Електро»	43
2.3. Контрольно-аналітичне забезпечення дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро»	51
2.3.1. Фінансово-економічний аналіз дебіторської заборгованості в інформаційному середовищі MS Excel	51
2.3.2. Практичний аудит наявності, стану та своєчасності погашення дебіторської заборгованості	58
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «АТЛАНТ ЕЛЕКТРО»	65
3.1. Фінансовий облік дебіторської заборгованості і розкриття інформації у звітності	65
3.2. Застосування інформаційних систем і технологій в обліку дебіторської заборгованості	73
3.3. Стратегічний управлінський облік дебіторської заборгованості	80
3.4. Удосконалення контрольних процедур в ТОВ «Атлант Електро» і застосування управлінських інформаційних систем аудиту дебіторської заборгованості	86
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	90
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	95

ВСТУП

Функціонування суб'єктів господарювання в сучасних умовах економічного розвитку, що характеризуються неоднозначністю, складністю та турбулентністю, вимагають більш якісної обліково-аналітичної інформації, яка використовується для прийняття виважених ефективних управлінських рішень. Керівництво потребує достовірної й повної інформації про результати діяльності господарюючого суб'єкта та його фінансовий стан. Це зумовлює необхідність удосконалення системи обліку, яка, в свою чергу, є основою інформаційного забезпечення процесу управління, особливе місце в якому посідає управління оборотними активами підприємства. Відсутність чітких методичних рекомендацій щодо обліку оборотних активів не дозволяє належним чином забезпечити збір інформації про їх стан і рух. Поряд з цим, сучасні працівники економічних відділів суб'єктів господарювання не застосовують на практиці науково розроблену методику аналізу стану та ефективності управління оборотних активів через її високу трудомісткість і складність розрахунків.

Варто зауважити, здійснення підприємницької діяльності (ведення бізнесу) передбачає обов'язкове укладання господарських, трудових, цивільно-правових та інших видів договорів, виконання яких передбачає високу ймовірність виникнення заборгованості. Дебіторська заборгованість фактично вважається активом, оскільки уособлює не отримані суб'єктом підприємницької діяльності кошти в результаті виконання контрактних умов. Однак заборгованість дебіторів є досить специфічним активом, адже завжди присутній ризик неповернення такого боргу з об'єктивних та суб'єктивних причин, тому дебіторська заборгованість вимагає постійної уваги й контролю, особливо за умови зростання ризику її перетворення на безнадійний борг, що може стати причиною зниження платоспроможності через «вимивання» грошових коштів з обігу. Актуальною проблемою є пошук оптимальних методів управління заборгованістю задля недопущення її перетворення на безнадійну та перевищення критично допустимого рівня для підприємства з урахуванням специфіки його діяльності, розміру та інших особливостей.

У період глобальних змін в різних сферах діяльності питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.

Метою дослідження в межах виконання кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра є обґрунтування обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості в сучасних умовах.

Поставлена мета обумовлює необхідність вирішення таких завдань:

– визначення місця і ролі обліку дебіторської заборгованості в сучасних умовах господарювання;

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Вступ	Номер сторінки
Здобувач	Кириленко А.С.		28.11.20		
Науковий керівник	Колос І. В.		30.11.20		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		05.03.21		

- вивчення і розкриття теоретичних засад обліково-аналітичного та контрольного забезпечення процедур аудиту дебіторської заборгованості;
- виконання характеристики нормативно-правових актів з регулювання питань економічної сутності, обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості;
- представлення результатів діагностування діяльності і вивчення фактичного стану організації облікового забезпечення управління ТОВ «Атлант Електро»;
- представлення результатів виконання фінансово-економічного аналізу дебіторської заборгованості в інформаційному середовищі MS Excel і практичного аудиту наявності, стану та своєчасності погашення дебіторської заборгованості;
- вивчення і розкриття методології фінансового обліку дебіторської заборгованості, в тому числі із застосуванням інформаційних систем і технологій, і розкриття інформації у звітності;
- обґрунтування напрямів удосконалення стратегічного обліку і контрольних процедур із застосуванням управлінських інформаційних систем аудиту.

Об'єктом магістерської роботи виступають процеси формування обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості.

Предметом магістерського дослідження є сукупність теоретичних положень, принципів, методів та прийомів, що забезпечують належний стан обліку, аналізу, аудиту дебіторської заборгованості.

Під час дослідження використано:

- чинні нормативно-правові акти, що регулюють питання економічної сутності, обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості;
- наукові, методичні, прикладні видання з проблематики теми дослідження;
- фактичні матеріали (звітність, облікові реєстри, первинні документи) ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості і її роль в сучасних умовах господарювання

У сучасних умовах господарювання, за наявності конкуренції як невід'ємного елемента ринкової економіки та складнощів реалізації та збуту продукції підприємства продають її, використовуючи форми послідовної оплати. Таким чином у підприємств з'являється дебіторська заборгованість.

Дебіторська заборгованість - це суми, заборговані покупцями і замовниками.

Родонаачальниками юридичного напрямку в бухгалтерському обліку слід визнати іспанського вченого-математика та юриста Дієго дель Кастілло (1522 р.), мета обліку у котрого зводилась до відображення юридичних прав і зобов'язань учасників договорів, а баланс включав усіх осіб, з якими було укладено договори, і відображав обсяг прав і зобов'язань, які впливали з цих договорів.

Наступною країною, що заслуговує на увагу є Німеччина, де ідея обліку зводилась не до виявлення фінансових результатів, так як це робили італійці, а до розкриття внутрішніх розрахунків з матеріально відповідальними особами. В подальшому послідовниками синтезу німецьких та італійських ідей обліку стали видатні німецькі бухгалтери Вольфган Швайкер (1549 р.) та Христоф Хагер (1654 р.). Зокрема, Х. Хагер писав: «Бухгалтерський облік – якісний, красивий, детально диференційований, обґрунтований опис всіх витрат і доходів, а також розрахунків з дебіторами і кредиторами...» .

В кінці XIX на початку XX століття в німецькомовних країнах питаннями дебіторської заборгованості цікавилися Г. Симон та П. Герстнер. Так, при оцінці дебіторської заборгованості Г. Симон рекомендував резервування коштів для покриття можливих збитків (рахунок делькредере). Самі борги повинні були, на думку П. Герстнера, поділятися в обліку на забезпечені та незабезпечені. Також науковець вважав недопустимим сальдування дебіторської та кредиторської заборгованостей [1].

Нідерландський науковець Симон ван Стевін (1548–1620 рр.) дотримувався науково виваженої позиції, що бухгалтерія є поєднанням мікро- та макрообліку, при цьому останній повинен надавати дані про стан розрахунків з підзвітними, матеріально-відповідальними особами, дебіторами та кредиторами [1].

Взаємовідносини між підприємствами, організаціями, установами та населенням, що обумовлені дією ринку, носять характер грошових розрахунків. Ці взаємовідносини засновані на використанні грошей в залежності від їх функцій як коштів обігу і платежу. При цьому підприємства являються постачальниками для одних та покупцями для інших контрагентів.

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 1. Теоретичні засади обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості	Номер сторінки
Здобувач	Кириленко А.С.		19.12.20		
Науковий керівник	Колос І. В.		21.12.20		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		05.03.21		

За економічним змістом розрахунки поділяються на дві основні групи: за товарними операціями (розрахунки між підприємствами і господарськими організаціями за реалізовану продукцію, виконані роботи і придбанні матеріальні цінності та послуги); за нетоварними операціями (платежі до бюджету, тобто податок на прибуток тощо, сплата страхових платежів, отримання бюджетних асигнувань, розрахунки за претензіями, недостачами і розкраданнях).

У процесі фінансово-господарської діяльності на підприємстві постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами.

Основними клієнтами / контрагентами сучасного підприємств при закупівлі засобів і предметів праці розглядаються покупці, постачальники та підрядники. В ході здійсненні розрахунків із зазначеними контрагентами використовують готівкову і безготівкову форми розрахунків. Водночас відзначається право вільного вибору форми розрахунків будь-якого партнера, що узгоджується при укладанні договорів [25].

Форми безготівкових розрахунків розрізняються видом використовуваних розрахункових документів та порядком їх обігу. Безготівкові розрахунки між суб'єктами господарювання виконуються за такими формами: платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, чеки, акредитиви, векселя. Розрахунки виконуються після здійснення відвантаження товарно-матеріальних цінностей (готової продукції і товарів), виконання робіт або надання послуг або одночасно з ними за згодою партнерів або за дорученням, або за умовами попередньої (авансової) оплати.

Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом певного періоду від моменту відвантаження продукції(надання послуг, виконання робіт) до моменту надходження платежу засоби підприємства перебувають у вигляді дебіторської заборгованості.

Також дебіторська заборгованість виникає при перерахуванні грошей за майбутні поставки цінностей і послуги, перерахування платежу зразу за кілька місяців (орендна плата), а також в зв'язку із заборгованістю окремих осіб за результатами виявлених нестач і розкрадань.

Під дебіторською заборгованістю розуміють заборгованість організацій, фізичних осіб даної організації (заборгованість покупців за придбану продукцію, підзвітних осіб за видану їм під звіт готівку). Юридичні особи і фізичні особи, що є боржниками даної організації, визнаються дебіторами.

Одним із вагомих питань, яке потребує багатоаспектного і суттєвого розгляду, є коректне оцінювання.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначає методологічні вимоги щодо в визнання в бухгалтерському обліку та формування інформації у фінансовій звітності про дебіторську заборгованість, а також принципи відображення її у фінансовій звітності.

В НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" зазначено, що в Балансі (Звіті про фінансовий стан) дебіторську заборгованість відображають за її видами. Облік дебіторської заборгованості при розрахунках з покупцями ведеться за ціною реалізації продукції. В деяких випадках (за спеціальними завданнями чи при виникненні сумніву в можливості утримання боргу) необхідно визначити реальність дебіторської заборгованості. Остання може бути реальною, сумнівною і безнадійною.

Для визначення реальності боргу необхідні підтвердження дебітора, дані про існування боржника, документальне обґрунтування боргу і дані про його тривалість.

Сумнівною називається заборгованість, за якою пред'явлені позови і претензії (спірні борги, дебітори за претензіями); безнадійною – за якою відсутні перспективи отримання, через що вона буде списана у збиток. Сюди відносяться борги, утримати які відмовились судово-арбітражні органи; борги, за якими сплинув строк позовної давності, борги відповідних підприємств і безвісті зниклих чи незаможних осіб, борги, що не мають документального обґрунтування для пред'явлення позову, нестачі понад норми природного убутку при відсутності винного.

Дебіторська заборгованість, з точки зору її реальності, може бути проаналізована тільки шляхом використання первинних документів і даних аналітичного бухгалтерського обліку.

Дебіторська заборгованість призводить до позапланового перерозподілу засобів між підприємствами. Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість - це «сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату»[23], як правило, дату звітного періоду. Критерії визнання кредиторської заборгованості систематизовано рис. 1.1.1.

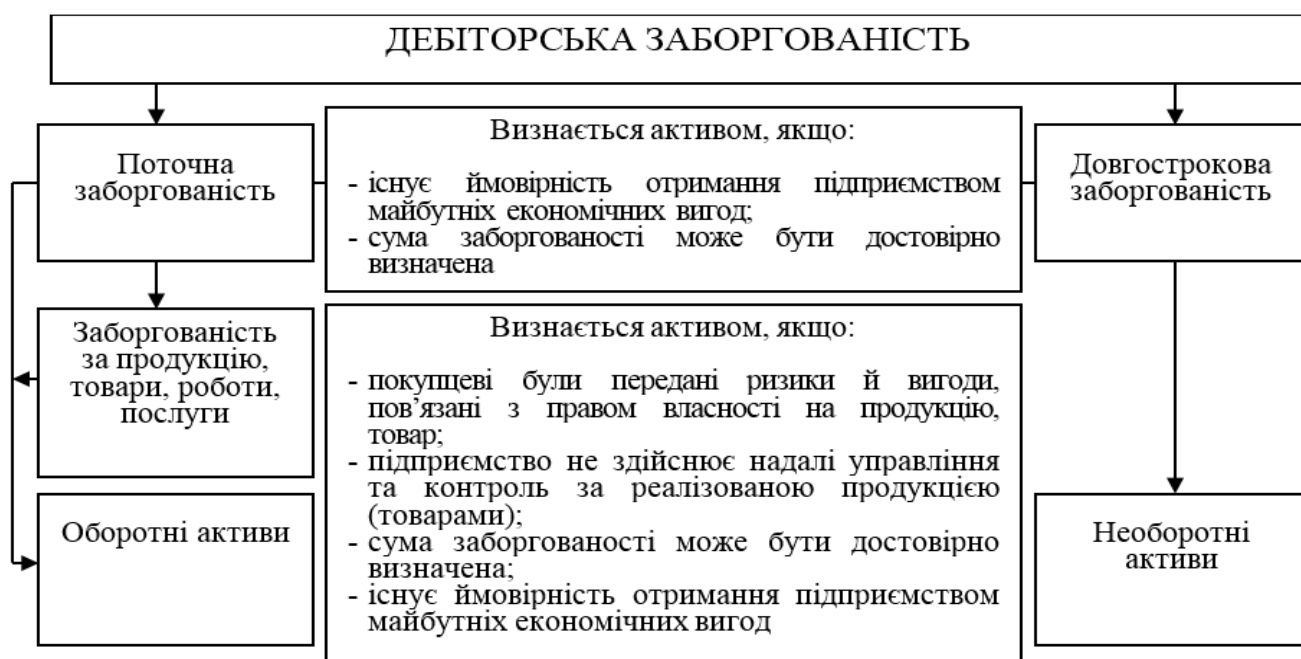

Рис. 1.1.1. Критерії визнання дебіторської заборгованості

Під дебіторами слід розуміти юридичних та фізичних осіб, які внаслідок минулих подій мають заборгованість перед підприємством певної суми грошових коштів, або їх еквівалентів, або інших активів.

З метою формування фінансової звітності і розкриття інформації про дебіторську заборгованість здійснюють її класифікацію за такими ознаками:

- зв'язком з нормальним операційним циклом (проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отримання коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг);
- терміном погашення;
- об'єктами, щодо яких виникли зобов'язання дебіторів;

- своєчасністю оплати боржником дебіторської заборгованості.

За першими двома ознаками виділяють довгострокову та поточну дебіторську заборгованість (табл. 1.1.1).

Таблиця 1.1.1

Класифікація дебіторської заборгованості

Види дебіторської заборгованості			
Поточна дебіторська заборгованість		Довгострокова дебіторська заборгованість	
Заборгованість, пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг		Заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг	
Заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги забезпечені векселями	Заборгованість за виданими авансами	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
		Заборгованість за розрахунки з бюджетом	
		Заборгованість з нарахованих доходів	Заборгованість, забезпечена довгостроковими векселями
		Заборгованість із внутрішніх розрахунків	
		Інша поточна заборгованість	Інша довгострокова заборгованість
Заборгованість, за якою термін оплати ще не настав		Заборгованість не оплачена у встановлений термін	Заборгованість, за якою минув строк позовної давності

Довгострокова дебіторська заборгованість – «сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу»[23].

Поточна дебіторська заборгованість – «сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу»[23]. Сумою поточної дебіторської заборгованості також вважається сума, яка обліковується як заборгованість продовж періоду більше за один рік, але очікується її погашення в ході нормального операційного циклу підприємства.

Якщо такі випадки мають місце, необхідно, щоб підприємство розкривало для кожного активу, що поєднує суми, очікувані до отримання як до, так і після 12 місяців від дати балансу, суму, що підлягає одержанню після 12 місяців від дати балансу.

Дебіторська заборгованість за об'єктами, щодо яких виникають зобов'язання дебіторів, класифікується як:

- дебіторська заборгованість, яка утворилася в ході здійснення нормальної діяльності підприємства з реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
- дебіторська заборгованість, що не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, а виникає внаслідок здійснення інших операцій.

Дебіторську заборгованість, пов'язану з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, поділяють на;

- дебіторську заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

– векселі, одержані в забезпечення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги [3, 4, 5].

Поточна дебіторська заборгованість за реалізовану продукцію, товари, роботи, послуги, представлена в Балансі у складі оборотних активів окремими статтями зазначених різновидів.

Складниками дебіторської заборгованості, що не пов'язана з реалізацією продукції, робіт, послуг, визнають:

- дебіторську заборгованість за виданими авансами;
- дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом;
- дебіторську заборгованість з нарахованих доходів;
- дебіторську заборгованість із внутрішніх розрахунків.

Зазначені види поточної дебіторської заборгованості (в тому числі поточної частини довгострокової заборгованості), що не пов'язані з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, відображаються у Балансі як окремі статті.

Довгострокова дебіторська заборгованість представлена:

- заборгованістю за передане у фінансову оренду майно підприємства;
- заборгованістю, забезпеченою довгостроковими векселями;
- іншою довгостроковою заборгованістю.

Залежно від своєчасного виконання оплати / інкасації суми виокремлюють такі види дебіторської заборгованості:

- нормальна дебіторська заборгованість – термін оплати якої не настав;
- прострочена дебіторська заборгованість – не оплачена в термін;
- безнадійна дебіторська заборгованість – за якою минув строк позовної давності.

На підставі проведеного дослідження визначення сутності поняття «дебіторської заборгованості» пропонуємо наступне тлумачення даного терміну, а саме як показника фінансового стану підприємства, який являє собою суму заборгованості на користь підприємства на певну дату за наданий комерційний та споживчий кредити покупцям, а також авансування постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове право вимоги оплати боргу. При цьому, такі взаємовідносини мають документальне підтвердження.

Наявність дебіторської заборгованості викликає позаплановий перерозподіл коштів між підприємствами і погіршення фінансового стану, оскільки ускладнюється маневрування засобами через їх тимчасове вилучення з обороту. Нарощування суми дебіторської заборгованості призводить до послаблення господарського розрахунку.

Крім того, дебіторська заборгованість створює ряд платежів, що створюються в зв'язку з розрахунковими взаємовідносинами з підприємством-платником. Навпаки, погашення заборгованості одним підприємством створює можливість ліквідації кредиторської заборгованості для ряду інших [6, 7].

Зменшення суми дебіторської заборгованості показує, що підприємство приймає певні заходи щодо утримання, а її збільшення – означає ослаблення фінансової роботи. Причиною дебіторської заборгованості частково являються неплатежі покупців [8, 9].

1.2. Теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення дебіторської заборгованості

В реаліях сьогодення одним з суперечливих і актуальних питань обліку вважається облік дебіторської заборгованості, що пов'язано з проблемою неплатежів. Сучасний фінансовий стан вітчизняних підприємств характеризується збільшенням / нарощенням суми дебіторської заборгованості в структурі їх активів, що призводить до уповільнення платіжного обороту. Це пояснюється ускладненням забезпечення значного збільшення обсягу збуту продукції без її миттєвої / своєчасної оплати. За таких обставин особливого значення набуває питання ефективного управління дебіторською заборгованістю з метою покращення платоспроможності і повернення фінансових ресурсів підприємства, вдосконалення бухгалтерського обліку та взаєморозрахунків.

Розрахунки виступають невід'ємною складовою діяльності підприємства, а розрахунки між підприємствами – одна з необхідних складових розширеного відтворення. Розрахунки між підприємствами опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, здійснюють перехід його з товарної форми в грошову, і навпаки.

У ринкових умовах господарювання взаємовідносини між підприємствами мають назву грошових розрахунків. Розрахунки ґрунтуються в процесі виробництва на економічній базі кругообігу коштів. Саме для нормального функціонування всіх ланок підприємства керівництву необхідно мати достовірну інформацію про дебіторську заборгованість в системі розрахунків з покупцями та замовниками.

Розрахунки з дебіторами пов'язані з вхідними та вихідними фінансовими потоками. Стан цих розрахунків у певний момент часу розкривається через суми дебіторської заборгованості на цей момент. В багатьох розвинутих країнах частка дебіторської заборгованості становить близько 20% [19].

Сучасна система управління підприємством прямо залежить від інформаційного забезпечення про його фінансовий стан та діяльність.

Сума дебіторської заборгованості має тенденцію до збільшення, що супроводжується негативними чинниками:

- уповільнення оборотності капіталу, що супроводжує відволікання коштів з обороту і відповідно стримування інноваційного розвитку підприємства та може призвести до погіршення фінансового стану підприємства;
- тривале неповернення дебіторської заборгованості призводить до обезцінення коштів і тим самим супроводжує інфляцію;
- не погашена вчасно дебіторська заборгованість має істотний вплив на фінансову стабільність підприємства;
- велика частка дебіторської заборгованості у структурі активів підприємства зменшує ліквідність підприємства та посилює ризик фінансових збитків.

Для користувачів фінансових звітів як зацікавлених осіб важливим до розгляду і вивчення є три типи інформації:

- про минулу діяльність дозволяє здійснювати оцінювання успішності такої діяльності підприємства та ефективності його управління;
- про поточний стан підприємства дозволяє здійснювати оцінювання успіху і невдач (втрачених можливостей), але найважливішим є те, що користувачі забезпечуються необхідною інформацією для оцінювання генерування грошових коштів і суми потенційного прибутку підприємства;

– про діяльність підприємства на перспективу [16].

Показники результатів функціонування формуються за даними фінансового та управлінського обліку, які об'єднуються в обліково-аналітичній системі підприємства і являються обліково-аналітичною інформацією.

Обліково-аналітична інформація створюється в обліково-аналітичній системі, яка інтегрує роботу фахівців бухгалтерії та економічної служб підприємства. Така система повинна забезпечувати користувачів необхідною інформацією, що міститься в регістрах бухгалтерського обліку та внутрішній управлінській звітності, і тим самим створювати умови топ-менеджменту для комплексного оцінювання функціонування підприємства та ухвалення виражено обґрунтованих рішень.

Гудзинський О.Д. визначає, що обліково-аналітична система це «інтегрована система прийомів обліково-аналітичного забезпечення менеджменту шляхом здійснення специфічних внутрішньо системних та загальносистемних функцій»[14].

Тітаренко Г.Б., Корінько М.Д. дають трактування обліково-аналітичної системи як «системи, що базується на даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу та довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система являє собою збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на макро- і макрорівнях»[21].

З. Гуцайлюк [15] констатує, що основне призначення інформаційної бухгалтерської системи у формуванні окремих інформаційних потоків для потреб управління виробничою і фінансово-господарською діяльністю господарюючих суб'єктів, або інформаційне забезпечення власників та інших замовників даних.

З даних визначень встановлено, що основним джерелом інформації в обліково-аналітичній системі для аналізу результатів діяльності є дані бухгалтерського (фінансового, управлінського та оперативного) обліку рис. 1.2.1.

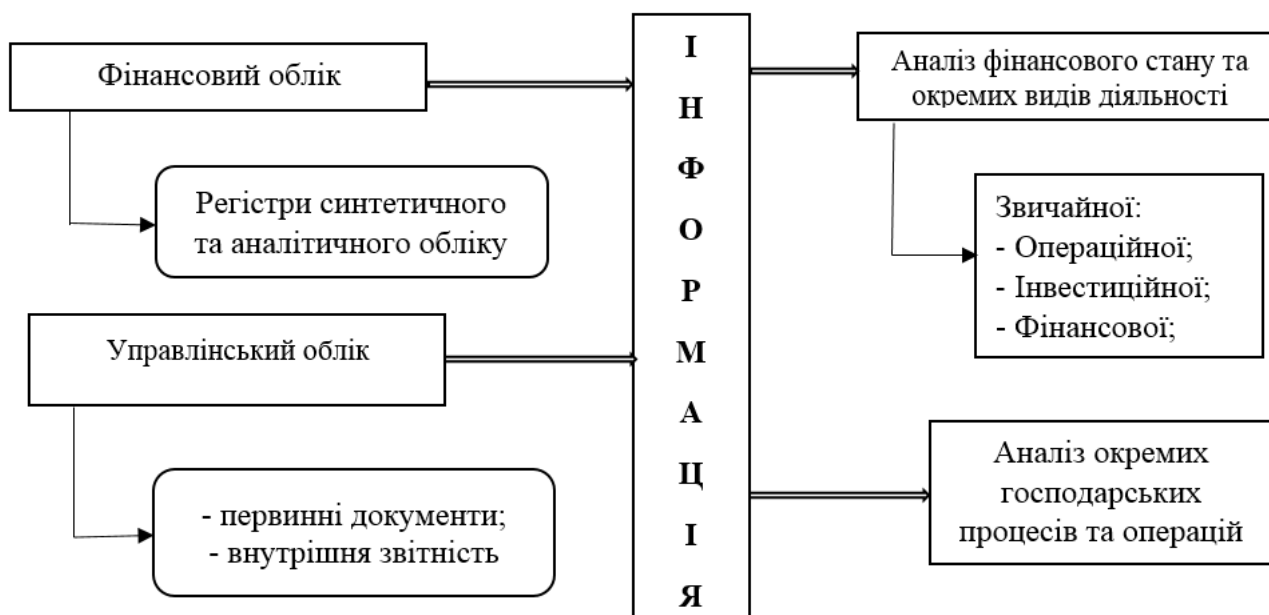

Рис. 1.2.1. Джерела даних для проведення аналітичної роботи в підприємстві

Проте, у всіх випадках одержана аналітиками інформація повинна відповідати певним вимогам. На основі вивченої літератури [20] на рис. 1.2.2 узагальнено критерії, яким повинна відповідати облікова інформація, призначена для проведення аналітичної роботи, зокрема і результатів діяльності.

Рис. 1.2.2. Вимоги до облікової інформації для аналізу результатів діяльності

Кожна з представлених вимог до інформації спрямована на задоволення потреб користувачів управлінського персоналу, для прийняття ними управлінських рішень. Проте з них можна виділити ті від яких найбільше залежить інформація для аналізу результатів діяльності: відсутність систематичних помилок (забезпечує недопущення помилок при реєстрації операцій в обліку), точність (всі вказані суми за операціями повинні бути вказані правильно), повнота (забезпечує відображення всіх аспектів проведеної операції), корисність і значимість (необхідно забезпечити відображення головних параметрів проведеної операції), достовірність (інформація повинна відображатись за фактично здійсненими операціями), порівнянність (всі показники відображаються відповідно до обраної методики обліку).

Представлена схема обліково-аналітичної системи складається з трьох послідовних етапів, які проходить інформація призначена управлінському персоналу: фіксування фактів здійснення господарських операцій, перевірка достовірності та аналіз одержаних даних. В дану схему включено етап перевірки на рівні внутрішнього контролю, в межах якого здійснюватиметься перевірка облікової інформації, що надходить аналітичному відділу та керівнику підприємства. Потребу включення такого етапу зумовлено необхідністю виконання головної вимоги до інформації – це правдивість, точність, достовірність.

Питання організації обліку довгострокової і поточної дебіторської заборгованості підіймає такі проблемні моменти, як:

- нормативно рекомендована форма бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості не враховує специфіку цього активу, що обумовлює наявність різних ознак його класифікації і певні методи оцінювання. А рекомендовані для використання

облікові реєстри не передбачають накопичення інформації про розрахунки з дебіторами різного рівня деталізації і узагальнення даних. Через це ускладнюється можливість отримати достовірну інформацію про стан і зміни дебіторської заборгованості у визначених обсязі й вигляді, що достатні для задоволення потреб в управлінні й аналізуванні розрахунків з дебіторами, зокрема аналіз загальної суми заборгованості з метою прогнозування ймовірності настання не платежів, розроблення проєктів з обґрунтуванням рекомендацій щодо недопущення або попередження потенційної кризи неплатежів. Це передбачає перегляд, доопрацювання та удосконалення нормативного забезпечення організація обліку дебіторської заборгованості;

- відображення в обліку довгострокової дебіторської заборгованості, оцінювання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги, оскільки відсутні деталізація та співвідношення окремих видів дебіторської заборгованості у загальній їх структурі. Такі проблеми щодо посилення методичного блоку облікової системи мають фрагментарні вирішення;

- зближення бухгалтерського обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості та обліку її для цілей оподаткування.

Облік дебіторської заборгованості ведеться відповідно до чинних норм Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999р. № 291 та інших нормативно-правових актів, які регулюють питання щодо обліку дебіторської заборгованості. Основною метою обліку дебіторської заборгованості є обробка та надання користувачам інформації про стан розрахунків на підприємстві (відповідно до всіх нормативно-правових актів).

Аналізуючи мету обліку дебіторської заборгованості, доцільно виділити такі завдання:

- коректність ведення синтетичного й аналітичного обліку розрахунків з дебіторами;
- правильність списання заборгованості, строк позовної давності якої минув;
- правильність списання безнадійної заборгованості;
- коректність і правомірність створення резерву сумнівних боргів;
- правомірність і законність оформлення і відображення в обліку суми заборгованості за виданими авансами, пред'явленими претензіями;
- правомірність і законність відображення в обліку дебіторської заборгованості відповідно до прийнятого методу визначення реалізації.

Первинними джерелами інформаційного забезпечення обліку дебіторської заборгованості використовують: рахунки-фактури, рахунки, акти приймання-передачі виконаних робіт, наданих послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні. Для погашення дебіторської заборгованості або її забезпечення використовують виписку банку, прибутковий касовий ордер, короткостроковий вексель, розрахунки за бартерним контрактом. Характеристика первинних документів представлена в табл. 1.2.1.

Для обліку дебіторської заборгованості залежно від терміну її погашення призначено такі рахунки бухгалтерського обліку (рис. 1.2.3):

- 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»;
- 34 «Короткострокові векселі одержані»;
- 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»

- 37 «Розрахунки з різними дебіторами»
- 38 «Резерв сумнівних боргів»

Таблиця 1.2.1

Характеристика документування з обліку дебіторської заборгованості

Назва документу	Характеристика документа
1	2
Рахунок-фактура	Розрахунково-платіжний документ, який надається продавцем покупцеві, і включає в себе найменування товарів, кількість та ціну, дані покупця і продавця, умови постачання, до якого періоду буде актуальна ціна на даний товар. В міжнародній торгівлі інвойс є аналогом рахунка-фактури. Форма не затверджена і може змінюватись залежно від сфери діяльності підприємства.
Видаткова накладна	Використовується для обліку руху товарно-матеріальних цінностей усередині підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, розташованим за межами його території, а також стороннім організаціям.
Платіжне доручення	Документ, який є письмовим дорученням клієнта банку, що його обслуговує, на перерахування визначеної суми коштів зі свого рахунка; приймаються банками до виконання протягом десяти календарних днів з дня виписки, не враховуючи день виписки.
Податкова накладна	Документ, який платник податку на додану вартість в Україні зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу. Виписується на кожне повне або часткове постачання товарів/ послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс).
Товарно-транспортна накладна (ТТН)	Основний документ на вантаж, що повинен оформлятися при здійсненні вантажних автоперевезень. Одночасно з цим ТТН виступає первинним документом бухгалтерського обліку.
Прибутковий касовий ордер (ПКО)	Первинний документ, застосовується для оформлення надходжень готівки до каси підприємств (юридичних осіб).
Видатковий касовий ордер (ВКО)	Первинний документ, що застосовується для оформлення видачі готівки з каси підприємств (юридичних осіб).
Авансовий звіт	Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт відноситься до зведених облікових документів.

Розглянемо детальніше облік довгострокової та поточної дебіторської заборгованості.

Достовірна оцінка довгострокової дебіторської заборгованості має суттєвий вплив на правильне відображення інформації в облікових регістрах і звітності. Важливу роль при цьому відіграє принцип обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки дебіторської заборгованості, які будуть запобігати завищенню оцінки активів.

Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються відсотки, відображається в балансі за її теперішньою вартістю. Визначення достовірної суми теперішньої вартості залежить, як правило, від виду заборгованості та умов її погашення. Довгострокова дебіторська заборгованість виникає і обліковується на підставі укладених господарських договорів та оформлених належним чином первинних документів, що

засвідчують факт здійснення господарської операції: актів про виявлені розбіжності при прийманні товарно-матеріальних цінностей, рішень судових органів, платіжних документів, рахунків-фактур, накладних. Договір встановлює взаємні права й обов'язки, виконання яких забезпечується заходами державного впливу.

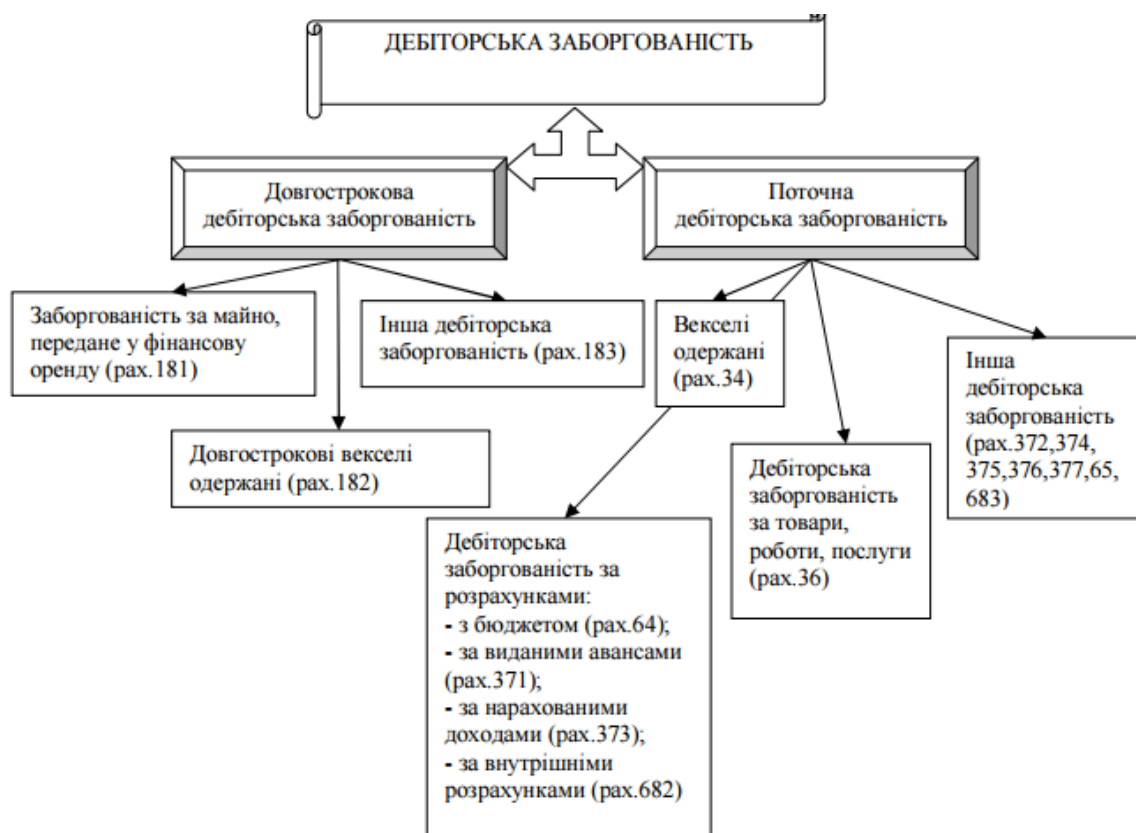

Рис. 1.2.3. Узгодженість видів дебіторської заборгованості за відповідними рахунками бухгалтерського обліку

Облік довгострокової заборгованості фізичних осіб та юридичних осіб, яка не виникає у ході нормального операційного циклу і передбачається її погашення в майбутньому після дванадцяти місяців з дати балансу здійснюється в активному рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». За дебетом реєструється відображення суми виникнення (збільшення) довгострокової дебіторської заборгованості, за кредитом - суми погашення (списання). Розглянемо субрахунки даного рахунку.

Субрахунок 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду» призначений для обліку чистих інвестицій орендодавця у фінансову оренду, визначені згідно з П(С)БО 14 «Оренда». Заборгованість за фінансовою орендою відображається в балансі орендодавця в сумі чистих інвестицій в оренду.

На підставі договору оренди орендодавець може передати власні основні засоби, інші необоротні матеріальні та нематеріальні активи у фінансову оренду іншому підприємству.

Субрахунок 182 «Довгострокові векселі одержані» використовується для обліку векселів, одержаних на забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості.

Особливості обігу векселів в Україні, видачу простих і перевідних векселів, здійснення операцій з вексями регламентує Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2374 (поточна редакція від 12.08.2015).

Витрати, пов'язані з виготовленням або придбанням бланків векселів, сплатою мита, належать до адміністративних витрат, які обліковуються на рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Довгострокову заборгованість із розрахунків з покупцями, замовниками та іншими дебіторами, забезпечену одержаними вексями, обліковують підприємства-постачальники на субрахунку 182 «Довгострокові векселі одержані».

На дебеті субрахунку 182 «Довгострокові векселі одержані» обліковують векселі, одержані на забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості, на кредиті - погашення заборгованості.

До іншої дебіторської заборгованості належать надання довгострокових позик працівникам підприємства та інші види розрахунків, що відображаються на субрахунку 183 «Інша дебіторська заборгованість». підприємство може надавати позики, якщо це передбачено статутом або іншими аналогічним документом підприємства та за наявності належно оформлених документів.

Надання позики має бути оформлене договором у письмовій формі. Максимальний обсяг позики для одного працівника законодавством не обмежується. Обов'язковою умовою отримання позики є її безвідсотковість. Позики видають як готівкою, так і шляхом безготівкових розрахунків, згідно із заявою працівника.

Сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги виникає в ході реалізації підприємством товарів в кредит, тобто з відстроченням платежу (надання товарного кредиту). Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками забезпечує розкриття даних про суму заборгованості, строк сплати за якою ще не настав, а також суму дебіторської заборгованості, несплаченої в строк. В бухгалтерському обліку в пунктах 6.3 і 6.4 П(С)БО 15 зазначено, що отримані суми попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг) та суми авансу в рахунок оплати майбутнього відвантаження продукції (товарів, робіт, послуг) не визнаються доходами.

Одержуючи суми грошових коштів (аванси), підприємство отримує актив, який відображається збільшенням за дебетом рахунка 31 «Рахунки в банках» або рахунка 30 «Готівка». Для обліку одержаних авансів передбачено субрахунок 681 «Розрахунки за авансами одержаними».

Для обліку товарної дебіторської заборгованості використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». Покупці - це фізичні або юридичні особи, які купують товари (роботи, послуги), а замовники – це учасники договору, на підставі замовлення яких здійснюється заплановане виготовлення конкретного асортименту продукція, надання послуг, виконання роботи іншими учасниками договору.

Субрахунок 361 призначений для обліку розрахунків з покупцями, що знаходяться на митній території України. На ньому обліковуються розрахунки по пред'явлених покупцям та замовникам та прийнятих банком до оплати розрахункових документах за відвантажену продукцію (товари), проведені роботи, надані послуги.

Субрахунок 362 призначений для обліку розрахунків з іноземними покупцями і замовниками по експортних операціях. На ньому ведеться облік аналогічних сум, що обліковуються за субрахунком 361.

Субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами» використовується для відображення операцій з надання авансів різним організаціям відповідно до умов договору. Окремі суб'єкти господарювання не можуть розпочати виконання робіт до моменту отримання авансу від замовника. Аванс – є грошовою сумою або іншою майновою цінністю, яка передається в рахунок виконання договірної зобов'язання (це повний або частковий платіж). Це стосується будівельних, науково-дослідних, юридичних, аудиторських організацій та подібних до них, які вимагають від замовника часткової оплати (авансу), щоб розпочати виконання роботи на перших етапах, а також розрахунків із постачальниками в порядку передоплати за виробничі запаси.

Субрахунок 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» призначений для відображення нарахованих дивідендів, процентів, роялті, які належить отримати підприємству від спільної діяльності, володіння корпоративними правами в порядку участі в капіталі, в асоційованих і неасоційованих підприємствах.

Отже, роблячи висновки, варто зазначити, що рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами» об'єднує і узагальнює всю інформацію по дебіторській заборгованості на підприємстві, яка не була відображена, попередньо, на рахунках 18 і 36. Тому вище перелічені і описані субрахунки можуть доповнюватись і вдосконалюватись по мірі виникнення в цьому потреби на підприємстві.

Згідно пункту 7 П(С)БО 10 встановлено, що поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом, включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для того, щоб визначити чисту реалізаційну вартість на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів (далі РСБ).

Отже, виходячи із зазначеної норми РСБ створюється тільки під таку дебіторську заборгованість, що одночасно відповідає таким критеріям:

- є поточною (строк погашення – до 12 місяців з дати балансу);
- не є придбаною заборгованістю або заборгованістю, що призначена для продажу;
- є фінансовим активом, тобто погашається коштами або їх еквівалентами чи інструментами власного капіталу згідно пункту 4 П(С)БО 13.

Це означає, що РСБ не формується для довгострокової дебіторської заборгованості (зі строком погашення понад один рік), а також для покриття поточної дебіторської заборгованості, яка не визнається фінансовим активом (зокрема, аванси видані не розглядаються і не визнаються як фінансовий актив, оскільки їх погашення в звичайних умовах господарювання відбувається, зазвичай, в негрошовій формі на дату відвантаження товарів, передачі документів про виконані роботи / надані послуги).

Також РСБ не створюється для покриття дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом; для покриття дебіторської заборгованості, що забезпечена заставою (оскільки застава є гарантією компенсування можливої втрати активу).

Таким чином, підприємство має обов'язково нарахувати РСБ під дебіторську заборгованість у вигляді нарахованих штрафів та пені.

РСБ створюється за такими статтями Балансу (Звіту про фінансовий стан):

- "Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги" (код рядка 1125 Балансу);
- "Інша поточна дебіторська заборгованість" (код рядка 1155 Балансу).

РСБ належить до контрактивних статей і не відображається в пасиві Балансу (Звіту про фінансовий стан). При цьому в статті "Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги" (код рядка 1125 Балансу) розкривається заборгованість покупців або замовників, зменшену на РСБ.

Необхідність формування РСБ суб'єктами господарювання обумовлено вимогами бухгалтерських стандартів. Операції з РСБ впливають також на суму податку на прибуток, яку підприємству слід сплатити.

Відповідно до пп. 134.1.1 п. 134.1 статті 134 Податкового Кодексу України об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до П(С)БО, на різниці, які виникають відповідно до положень розділу III Податкового кодексу.

У Податковому кодексі України передбачено облік різниць, які виникають при здійсненні операцій з РСБ. Ці різниці можуть впливати на фінансовий результат до оподаткування як у сторону збільшення, так і в сторону зменшення, а саме:

- фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму витрат на формування РСБ відповідно до національних положень бухгалтерського обліку П(С)БО;
- фінансовий результат до оподаткування зменшується на суму коригування (зменшення) РСБ, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних П(С)БО.

Згідно пунктів 139.2.2 і 139.2 статті 139 Податкового кодексу України, яким передбачено, що фінансовий результат до оподаткування можна зменшити лише тоді, коли одночасно виконуються такі умови:

- підприємство здійснює коригування (зменшення) РСБ на певну суму. При списанні безнадійної дебіторської заборгованості за рахунок РСБ відбувається, якщо не коригування, то принаймні зменшення РСБ;
- у бухгалтерському обліку підприємства на суму коригування (зменшення) РСБ повинен також збільшитися фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних П(С)БО.

Списання сум безнадійної дебіторської заборгованості реєструється бухгалтерським записом за Дт субрахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» у кореспонденції з Кт рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Це означає що, мови про збільшення фінансового результату до оподаткування відповідно до національних П(С)БО у цьому випадку не може бути.

Таким чином, якщо при списанні безнадійної дебіторської заборгованості за рахунок РСБ умови пунктів 139.2.2 і 139.2 статті 139 Податкового кодексу України не виконуються, то підприємство, яке списало безнадійну дебіторську заборгованість за рахунок цього резерву, не мало права зменшувати на суму її списання фінансовий результат до оподаткування, визначений у фінансових звітах.

Отже, враховуючи наведені вище норми Податкового кодексу України, платникам податку, які зобов'язані коригувати фінансовий результат до оподаткування, доцільно вибирати такий метод нарахування резерву сумнівних боргів, який забезпечує нарахування мінімальної суми цього резерву (адже завдяки цьому у них буде мінімальною різниця, пов'язана зі створенням резерву сумнівних боргів, на яку доведеться збільшувати фінансовий результат до оподаткування).

Розглянемо особливості обліку дебіторської заборгованості в деяких країнах світу (табл. 1.2.2).

В балансі зарубіжної компанії, зокрема в країнах англо-американської системи обліку, дебіторська заборгованість класифікується на:

- рахунки до отримання – вид дебіторської заборгованості, яка існує в результаті надання короткострокового кредиту ("відкритий рахунок") продавцем покупцю;
- за нормальних умов кошти по рахунку повинні бути отримані протягом 30–60 днів;
- векселі до отримання;
- дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією.

Таблиця 1.2.2

Порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості

Облік дебіторської заборгованості	Україна	США	Країни ОАЕ	Естонія
Поняття	Дебіторська заборгованість компанії – зобов'язання покупців чи інших контрагентів бізнесу перед компанією, з виплати грошей за продані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги			
Класифікація	Безнадійна, довгострокова, поточна	Поточна, непоточна (довгострокова), безнадійна	Середньострокова, довгострокова	Поточна, довгострокова
Класифікація заборгованості по відношенню відображення в звітах компаній	1) дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги; 2) інша дебіторська заборгованість	1) рахунки до отримання; 2) векселі до отримання; 3) дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією		1) рахунки до отримання; 2) векселі до отримання; 3) дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією; 4) дебіторська заборгованість дочірніх та материнських підприємств; 5) дебіторська заборгованість пов'язаних підприємств; 6) розрахунки з акціонерами; 7) інша короткострокова дебіторська заборгованість

В естонському балансі відображається також дебіторська заборгованість дочірніх та материнських підприємств; дебіторська заборгованість пов'язаних підприємств; розрахунки з акціонерами; інша короткострокова дебіторська заборгованість.

Порядок розташування різних груп дебіторської заборгованості у балансі і ступінь деталізації цих статей у країнах, де не затверджуються типові форми звітності, підприємство визначає самостійно залежно від кількісних і якісних її характеристик.

Можна зробити висновки про те, що поняття дебіторської заборгованості в усіх країнах світу однакове, а саме дебіторська заборгованість визначається як заборгованість покупців та замовників перед постачальниками. В свою чергу, класифікація дебіторської заборгованості здійснюється в основному за строками виникнення.

Зазначимо, що в Естонії сума сумнівного боргу списується на витрати не залежно від того, застосовні до неї заходи зі стягнення чи ні. В більшості країн англо-американської системи, крім резерву за сумнівними боргами, компанії можуть створювати інші види резервів, зокрема, резерв на покриття повернень товарів та знижок.

В Україні існує чітка регламентація рахунків бухгалтерського обліку, що дає змогу чітко на всіх підприємствах країни визначити суму заборгованості покупців та замовників, що не можна сказати про США та Естонію, де підприємства самостійно розробляють плани рахунків.

Отже, в кожній країні є свої підходи до методології обліку, що викликає певні особливості в організації обліку дебіторської заборгованості, тому вітчизняним підприємствам необхідно вивчати досвід провідних країн, але враховувати особливості економіки України та розвитку вітчизняних підприємств.

Аналіз результатів функціонування будь-якого суб'єкта здійснюється в кінці звітного періоду з використанням даних фінансової звітності, яка складається бухгалтерською службою на підставі реєстрів бухгалтерського обліку. Тому при одержанні аналітичної інформації доцільно встановити відповідність основним вимогам. Для цього на етапі контролю здійснюється перевірка на достовірність відображення облікових даних у звітності, а при необхідності і в аналітичного і синтетичного реєстрах бухгалтерського обліку.

Для контролю за дебіторською заборгованістю необхідно попередньо виконати аналіз стану дебіторської заборгованості за термінами утворення (табл. 1.2.3).

Таблиця 1.2.3

Макет аналізу стану дебіторської заборгованості (власне опрацювання)

Стаття дебіторської заборгованості	Всього на кінець року	В точу числі за термінами утворення				
		До одного місяця	Від одного до трьох місяців	Від трьох до шести місяців	Від шести місяців до одного року	Понад один рік
1	2	3	4	5	6	7
Стаття виникнення	Сума	Термін погашення заборгованості	Термін погашення заборгованості	Термін погашення заборгованості	Термін погашення заборгованості	Термін погашення заборгованості

Щомісячне ведення такої таблиці дає можливість чітко відслідковувати стан дебіторської заборгованості і виявити прострочену суму заборгованість, а також ухвалювати рішення щодо своєчасності інкасації боргу.

Водночас, важливим є виконання аналізу рівня і динаміки загального обсягу, складу та структури дебіторської заборгованості підприємства за даними фінансової звітності. Алгоритм виконання розрахунків щодо аналізу представлено як макет у вигляді таблиці (табл. 1.2.4).

Таблиця 1.2.4

Макет аналізу структури дебіторської заборгованості підприємства

	Показники	На початок року		На кінець року		Відхилення	
		Сума, тис.грн.	Структура, %	Сума, тис.грн.	Структура, %	Абсолютне тис.грн.	Структура %
	A	B	C	D	E	F	G
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Ф.1, гр.3 р.1125	B1/B5 *100	Ф.1, гр.4 р.1125	D1/D5 *100	D1-B1	E1-C1
2	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	Ф.1, гр.3 р.1130	B2/B5 *100	Ф.1, гр.4 р.1130	D2/D5 *100	D2-B2	E2-C2
3	Дебіторська заборгованість з бюджетом	Ф.1, гр.3 р.1135	B3/B5 *100	Ф.1, гр.4 р.1135	D3/D5 *100	D3-B3	E3-C3
4	Інша поточна дебіторська заборгованість	Ф.1, гр.3 р.1155	B4/B5 *100	Ф.1, р.1155	D4/D5 *100	D4-B4	E4-C4
5	Усього дебіторська заборгованість	Σ B1...B4	B5/B5 *100	Σ D1...D4	D5/D5 *100	D5-B5	E5-C5

Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє здійснювати оцінювання можливої величини доходів, які можуть бути отримані як штрафи, пені, неустойки від дебіторів, які прострочили оплату. Саме тому, початковим етапом аналізу є вивчення суми дебіторської заборгованості в динаміці для встановлення тенденцій і закономірностей змін.

1.3. Теоретичні засади контрольного забезпечення процедур аудиту дебіторської заборгованості

Метою аудиту стану розрахунків з дебіторами є встановлення достовірності даних відносно повноти і своєчасності відображення інформації в зведених облікових документах та регістрах бухгалтерського обліку, правильності ведення обліку розрахунків відповідно до прийнятої для виконання облікової політики, достовірності відображення суми залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

Основними завданнями стану розрахунків є:

- вивчення законності операцій з дебіторської заборгованості та реальності її відображення і правильності використання підзвітних сум і своєчасності надання авансових звітів підзвітними особами, законність і доцільність здійснення витрат через підзвітних осіб, можливість їх проведення за безготівковими розрахунками, реальність претензійних сум;
- перевірка правильності документального оформлення операцій з розрахунками та відображення цих операцій й в обліку і звітності;
- оцінка стану синтетичного і аналітичного бухгалтерського обліку розрахунків; якості реєстрації господарських операцій в бухгалтерському обліку, облікових регістрах та розкриття у фінансовій звітності;

– перевірка дотримання підприємством чинних норм податкового законодавства за операціями, пов'язаними з розрахунками з різними дебіторами.

Можна виділити три варіанти організації праці аудиторів:

1. Паралельний варіант роботи аудиторів полягає у тому, що окремі аудитори перевіряють окремі об'єкти; аудиторський звіт і аудиторський висновок формуються простим складанням матеріалів перевірки окремих об'єктів аудиту.

2. Паралельно-послідовний варіант проведення аудиту може мати два різновиди. За першого різновиду окремий аудитор перевіряє один або кілька логічно пов'язаних між собою об'єктів аудиту. Аудиторський звіт і аудиторський висновок узагальнюються керівником робіт. Другий різновид передбачає просте складання сформованих робочих матеріалів перевірки кожного об'єкта.

Варіантам проведення аудиторської перевірки властиві певні переваги та недоліки / обмеження. Перевагами паралельного і паралельно-послідовного методів проведення аудиту слід визнати сприяння спеціалізації і поглиблення професійних практичних навиків аудиторів за окремими об'єктами аудиту, що забезпечує підвищення професійного кваліфікаційного рівня аудиторів, якості перевірки окремих об'єктів, зменшення часу на підготовку і проведення перевірки, покращення якості перевірок (в основному за умов паралельно-послідовного варіанта проведення аудиту).

Недоліками / обмеженнями зазначених методів можна розглядати не бездоганність проведення перевірки окремих об'єктів, що забезпечує дійсну картину фінансового стану підприємства. Даний варіант найбільш вигіршний із позицій підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації.

3. Послідовний варіант полягає в тому, що один аудитор (кілька аудиторів) виконує весь комплекс робіт аудиторської перевірки підприємства. Такий варіант потребує висококваліфікованих фахівців та може забезпечувати гарантовано високу якість проведення аудиту.

Перевагою такого варіанта є також і те, що аудитор працює з підприємством індивідуально, обізнаний з його унікальністю ведення бізнесу і негативними / позитивними сторонами, і може кваліфікованіше надавати аудиторські й консультативні послуги.

Недоліком цього варіанта проведення аудиту є, (1) неефективне використання висококваліфікованих працівників, (2) тривалі строки виконання аудиту найдовші, (3) такий варіант має обмежені можливості щодо підготовки спеціалістів й обміну професійним досвідом.

Методичні прийоми організації аудиторської перевірки можуть бути організовані по-різному. Так, у практиці аудиторської роботи виділяють чотири основних методи організації перевірки: суцільна перевірка (документальна і фактична), вибіркова, аналітична, комбінована.

В ході суцільної перевірки підлягають вивченню і дослідженню всі без винятку масиви інформації про здійснювані господарські процеси клієнта за період, що перевіряється. На підставі суцільної перевірки аудитор обґрунтовує висновок про законність, достовірність та доцільність відображення в рахунках бухгалтерському обліку і розкритті у фінансовій звітності дій і подій, здійснених економічним суб'єктом протягом всього періоду, що перевіряється. Результат проведення суцільної перевірки вважається

найточнішими з мінімально прийнятним ступенем ризику не виявлення. Проте така перевірка потребує залучення значних обсягів трудових і матеріальних витрат. Тому при проведенні традиційних перевірок (обов'язковий аудит або аудит на замовлення клієнта) суцільна перевірка недоцільна. Такі перевірки застосовуються для встановлення доказів та визначення заподіяної шкоди в результаті різного роду правопорушень. Як правило, суцільні перевірки проводяться на замовлення правоохоронних органів.

Вибіркова перевірка передбачає застосування аудиторських процедур менше ніж до 100% масивів інформації, які дають змогу аудитору отримати аудиторські докази і, оцінивши окремі характеристики вибраних даних, поширити дієвість цих доказів на всю сукупність даних. Ризик не виявлення збільшується, оскільки за межами вибірки можуть залишатися факти порушень та помилок. Тому аудитор повинен уважно формувати вибірку з урахуванням мети аудиту, сукупності даних (генеральної сукупності) і обсягу вибірки. Вибірка повинна бути репрезентативною, тобто відображати всі основні властивості генеральної сукупності. Вибірковий метод перевірки дає змогу аудитору з найменшими витратами отримати результат про довіру до системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання та скласти думку про достовірність, доцільність і законність господарських операцій, відображених у бухгалтерському обліку і звітності.

Якщо в ході виконання вибіркового дослідження встановлено серйозні порушення або помилки, то відповідну сукупність інформації доцільно перевірити суцільним методом. Так, за результатами вибіркової перевірки встановлено помилки в утриманні податку з доходів фізичних осіб у працівників (робітників і службовців). У такому випадку є необхідність суцільним методом перевірити всі розрахунки в межах ділянки бухгалтерського обліку і підтвердити відповідні показники у звітності.

Сутність аналітичної перевірки полягає в оцінюванні фінансових показників шляхом вивчення вірогідних залежностей між ними.

В межах комбінованої перевірки здійснюється поєднання методів, способів та прийомів, що є характерними для суцільної, вибіркової й аналітичної перевірок.

Аудиторська перевірка розглядається як складний і тривалий процес, в ході якого аудитори постійно працюють над максимальним скороченням часу перевірки без послаблення її якості і збільшення рівня аудиторського підприємницького ризику. Вирішення проблеми стає можливим за умови формування логічно чіткої методики аудиту через впорядковану послідовність застосування окремих дієвих методів аудиторської перевірки та її організації з метою встановлення об'єктивної істини аудированої інформації і доведення такої істини через результативні аудиторські документи (аудиторський звіт і аудиторський висновок) до користувачів фінансової звітності й результатів аудиту.

Складовою частиною методики аудиту є аудиторські процедури - відповідний порядок і послідовність дій аудитора для одержання необхідно достатніх за кількістю і прийнятно достовірних за якістю аудиторських доказів на конкретній ділянці аудиту.

Аудиторська перевірка формується за наперед обґрунтованою послідовністю від загального до конкретного або від конкретного до загального. Найчастіше на практиці застосовується підхід від загального до конкретного, в межах якого кожен аудитор самостійно визначає послідовність власної роботи залежно від особливостей діяльності і унікальності функціонування клієнта й умов договору.

Для аудиту дебіторської заборгованості використовують такі основні джерела:

- первинні документи з обліку розрахунків з дебіторами (накладні, рахунки-фактури, касові та банківські документи, договори);
- облікові реєстри, що використовуються для відображення розрахунків з дебіторами;
- Головна книга за рахунками 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів».

Послідовність аудиту дебіторської заборгованості представлено на рис. 1.3.1.

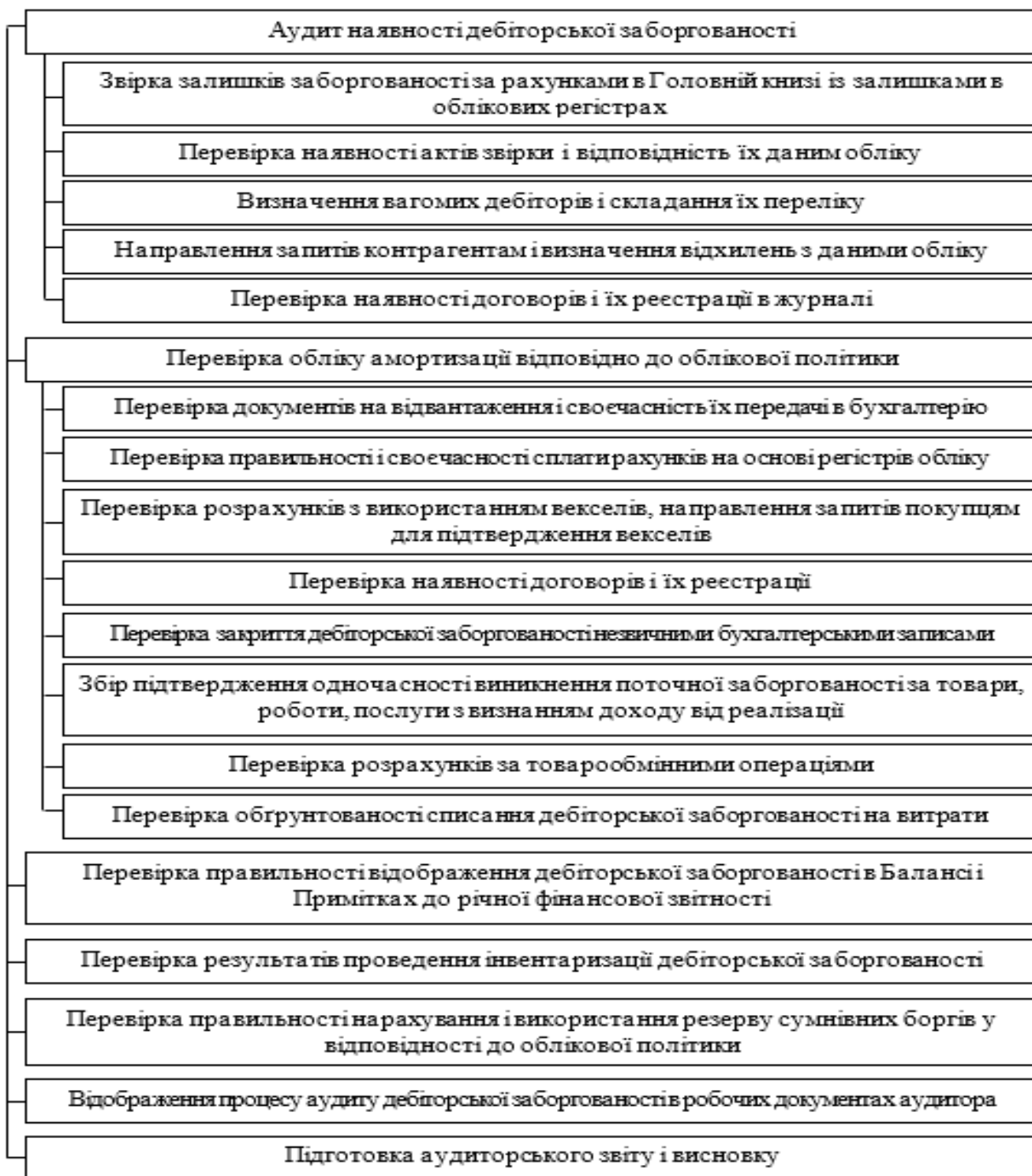

Рис. 1.3.1. Алгоритм аудиту дебіторської заборгованості

Згідно до рекомендованих вимог МСА 700 «Формування думки та надання звіту щодо фінансової звітності», МСА 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність», МСА 800 «Особливі міркування – аудит фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення» та Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» результатами аудиторської перевірки є розгорнутий аудиторський звіт та аудиторський висновок.

Аудиторський висновок – офіційний документ, що містить незалежне професійне судження аудитора про відповідність фінансової звітності як в цілому, так і в усіх суттєвих аспектах чинному законодавству та визначення критеріям, методології ведення бухгалтерського обліку і чи є вона повною та достовірною.

1.4. Нормативно-правове регулювання обліково-інформаційного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості

Правові засади організації оформлення дебіторської заборгованості чітко регламентуються законами України, постановами Кабінету Міністрів, наказами міністерств, відомств, державної податкової адміністрації та іншими органами.

Правовим регулюванням бухгалтерського обліку визнається система законодавчих та нормативних актів, відповідно до яких виконується господарсько-фінансова діяльність та гарантується організація ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності. Відповідні нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. Важливим питанням при розкритті обліку дебіторської заборгованості є дослідження нормативно-правової бази, що регламентує порядок і правильність організації і ведення обліку. Знання і розуміння нормативно-правових джерел дає змогу приймати законодавчо обґрунтовані управлінські рішення щодо управління дебіторською заборгованістю.

Першим нормативно-правовим актом з регулювання обліку і розкриття інформації у звітності дебіторської заборгованості є Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999 року, із змінами і доповненнями, який окреслює юридичні та правові принципи організації, ведення та регулювання бухгалтерського обліку, формування та складання фінансової звітності в Україні.

Наступним нормативно-правовим документом, який безпосередньо використовується в обліковому процесі є План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція № 291 про його застосування, що регламентують позначення статей облікових категорій. Цей документ є допоміжним при веденні бухгалтерського обліку на підприємстві. Також, його роль полягає в стандартизації облікових систем на підприємствах, оскільки він є загальним та дозволяє даним бухгалтерського обліку різних підприємств бути порівнюваними між собою в розрізі аналітики.

Наступним документом, яким керуються підприємства упродовж всього облікового процесу, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість».

Узагальнену характеристику ключових нормативно-правових актів систематизовано в табл. 1.4.1.

Загальна характеристика нормативно-правових актів з регулювання питань економічної сутності, обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості

№ з. п.	Нормативний документ		Узагальнююча характеристика нормативного документу
	Назва	Дата і номер затвердження	
1	2	3	4
1.	Господарський кодекс України	Від 16.01.2003 № 436-IV із змінами і доповненнями	Регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.
2.	Податковий кодекс України	Від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами і доповненнями	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства
3.	Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Від 16.07.1999 № 996-XIV із змінами і доповненнями	Визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні
4.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Від 21.12.2017 № 2258-VIII із змінами і доповненнями	Визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні
5.	Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Від 07.02.2013 № 73 із змінами і доповненнями	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
6.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість»	Від 29.11.1999 № 290 із змінами і доповненнями	Визначається формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та розкриття її у фінансової звітності.
7.	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	Від 24.05.1995 № 88 із змінами і доповненнями	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами.

1	2	3	4
8.	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України	Від 27.06.2013 № 635	Визначає принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами.
9.	Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях	Від 18.06.2015 № 1000/5	Встановлюють єдині вимоги щодо створення управлінських документів і роботи зі службовими документами, а також порядок їх архівного зберігання в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності.
10.	МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту»		Встановлює загальні цілі незалежного аудитора та пояснює характер і обсяг аудиту, призначеного для надання можливості незалежному аудитору досягнути цих цілей
11.	МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності»		Написаний у контексті аудитів, що здійснюються аудиторською фірмою у одного і того ж клієнта щодо його фінансової звітності протягом декількох періодів, які йдуть один за одним
12.	МСА 500 «Аудиторські докази»		Пояснює, з чого складаються аудиторські докази під час аудиту фінансової звітності, та відповідальність аудитора за розробку й виконання аудиторських процедур для отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі, що дадуть йому можливість сформулювати обґрунтовані висновки, на яких ґрунтуватиметься думка аудитора.

Проаналізувавши вище наведене, можна зробити висновок, що законодавством України створено необхідну нормативну базу для регламентування основних засад обліку і формування звітності в частині дебіторської заборгованості, а також виконання аудиту.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТУВАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОВ «АТЛАНТ-ЕЛЕКТРО» І ЙОГО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

2.1. Діагностування діяльності ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки

2.1.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Атлант Електро» і аналіз його діяльності за 2017-2019 роки

ТОВ «Атлант Електро» є юридичною особою приватного права (господарським товариством) відповідно до чинних норм законодавства України, що створено і діє відповідно положень Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, а також чинних нормативно-правових актів України.

ТОВ «Атлант Електро» створено в 2003 році і займається виробництвом низьковольтних комплектних пристроїв та металоконструкцій для монтажу різних електричних виробів. Основна особливість діяльності полягає в оформленні об'єкта під ключ: від розробки дизайну до монтажу на об'єкті.

Основний напрям діяльності - виробництво торгового обладнання на замовлення. Основна мета - створення індивідуальної концепції торгового обладнання, яка дозволяє раціонально / оптимально використовувати торгову площу, оформити її функціонально і естетично, зробити привабливою, зручною і функціональною.

Підприємство випускає електричну продукцію: розподільні пункти ПР11, СПМ; водно-розподільчі пристрої ВРУ, УВР, ГРЩ; пристрої автоматичного перемикачів на резерв живлення, ящики управління електроприводами Я500, ШМУ; шафи автоматики, освітлювальні щити різної модифікації, а також нестандартні електричні вироби по індивідуальним схемам. Також підприємство реалізує металоконструкцію для виготовлення різних електричних виробів: металічні розподільні та монтажні шафи, ящики навісного, напольного і вбудованого виконання, корпуси розподільчих щитів, розподільчі шафи мережевого і телекомунаційного призначення. Підприємство виконує постійну роботу з пошуку більш раціональних, технологічних та практичних рішень для продукції, що випускається та модернізується з фокусуванням на задоволення вимоги Замовників.

Місцезнаходження юридичної особи м. Київ, вул. Симиренка, 5, оф. 202. Виобничі і складські потужності ТОВ «Атлант Електро» знаходиться в Києві за адресом: вул. Академіка Кримського, 4-А.

Перелік засновників (учасників) юридичної особи:

1. Мартиненко Іван Олександрович – кінцевий бенефіціарний власник.
2. Сіненко Валерій Порфірович – заступник директора по виробництву.

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 2. Діагностування сучасного стану обліково-аналітичного і контрольного забезпечення ТОВ «Атлант-Електро» і його дебіторської заборгованості	Номер сторінки
Здобувач	Кириленко А.С.		16.01.21		
Науковий керівник	Колос І. В.		18.01.21		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		05.03.21		

Види економічної діяльності ТОВ «Атлант Електро» узагальнено в табл. 2.1.1.

Таблиця 2.1.1

Види економічної діяльності ТОВ «Атлант Електро»

Вид діяльності	Шифр за КВЕД	Назва
Основний вид діяльності	27.12	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури
Інші види діяльності	25.62	Механічне оброблення металевих виробів
	43.21	Електромонтажні роботи
	46.69	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням
	46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
	47.78	Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах

Генеральний Директор ТОВ «Атлант Електро» здійснює керівництво діяльністю на підставі статуту та несе повну відповідальність за діяльність підприємства.

Заступник генерального директора по виробництву керує оперативним регулюванням процесу виробництва, спрямованого на забезпечення випуску продукції згідно з планом та договорами постачання.

Технічний відділ:

1. Технічний директор.
2. Кошторисник (особа, яка створює кошторис - це документ, в якому постатейно прописуються всі витрати на який-небудь проект).
3. Завідуючий господарством.
4. Начальник виробничого відділу.

Фінансовий відділ - бухгалтерія:

1. Головний бухгалтер.
2. Бухгалтера з обліку розрахунків з партнерами.
3. Бухгалтер з обліку готової продукції.
4. Бухгалтер з обліку матеріальних цінностей.

Виконавчий відділ:

1. Електрики.
2. Монтажники.
3. Електрозварники.

Стисла характеристика обов'язків працівників ТОВ «Атлант Електро»:

Генеральний Директор (*засновник*) - контролює роботу.

До обов'язків заступника директора:

- визначає напрями розвитку підприємства;
- визначає, формує, контролює і координує всі види діяльності підприємства;
- направляє та стимулює діяльність персоналу на досягнення вагомих економічних та фінансових результатів;

- забезпечує виконання підприємством програми оновлення видів послуг, обов'язків перед державою, постачальниками (підрядниками), замовниками та банками;
- забезпечує відповідність послуг та матеріалів кращим зразкам з метою задоволення потреб замовників та споживачів;
- забезпечує підприємство кваліфікованими кадрами та створює безпечні та сприятливі умови праці;
- забезпечує неухильне дотримання законності, активне використання правових засобів для удосконалення управління, посилення і зміцнення договірної дисципліни і обліку, а також господарського розрахунку;
- здійснює заходи щодо соціального захисту колективу підприємства, забезпечення і збереження зайнятості персоналу;
- представляє підприємство в органах державної влади і у взаємовідносинах з партнерами.

Кошторисник:

- складає кошторисну документацію для оформлення договорів підряду на електромонтажні, загальнобудівельні та ремонтно-експлуатаційні роботи;
- складає і контролює підписання актів виконаних робіт і довідок про вартість виконаних робіт за договорами;
- складає та контролює виконання договорів підряду на роботи;
- складає звітну документацію з питань обслуговування основних засобів підприємства;
- складає і переглядає норми витрат матеріалів на роботи;
- оформлює кошторисну документацію з прийому на баланс товариства обладнання електричних мереж;
- проводить аналіз основних показників роботи товариства в обсязі діяльності відділу;
- консультує з питань, що входять до його компетенції та забезпечує відповідність кошторисної документації, що розробляється, нормативним документам.

Штатний розклад підприємства розроблений, виходячи із завдань підприємства та обсягів діяльності.

Майно підприємства складають основні засоби і обігові кошти, а також інші матеріальні цінності, вартість яких відображається в його балансі і належить йому на праві власності. Майно підприємства, продукція вироблена в процесі господарської діяльності підприємства і доходи, отримані в процесі господарської діяльності, є об'єктом права власності підприємства, і належить йому відповідно до Закону України «Про власність».

Джерелами формування майна є: грошові та матеріальні внески засновника; доходи, отримані підприємством від господарської діяльності; кредити банків та інших кредиторів; дотації з бюджетів; безоплатні або благодійні внески. Майно підприємства з його недоторканою власністю вилученню не підлягає, крім випадків, передбачених законодавством. Збитки від діяльності підприємства покриваються за рахунок майна підприємства або додаткових внесків засновників.

Основними постачальниками сировини є:

1. ТОВ «Білоцерківпродмаш»
2. ТОВ «Гідрошланг Сервіс»
3. Електротехнічна компанія ТОВ «Електролюкс»

4. ТОВ «Енергобудпостач»
5. ТОВ «Кабель-інвест»
6. ТОВ «Анкер Про Україна»
7. Метал Холдінг СП ТОВ та інші.

Основними замовниками (покупцями) послуг є:

1. Концерн «міські теплові мережі»
2. Державна установа «Центр обслуговування підрозділів Міністерства Внутрішніх справ України»
3. Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Київ
4. Комунальне підприємство «Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Дарницького району м. Києва»
5. Апеляційний суд Харківської області
6. Комунальне підприємство «Міськесвітло»
7. Міська Рада м. Кропивницький
8. Київська міська клінічна офтальмологічна лікарня «Центр мікрохірургії ока»
9. Комунальне підприємство по утриманню зелених насаджень Печерського району м. Київ
10. Територіальне медичне об'єднання «Психіатрія» м. Києва.

За даними звітності проаналізуємо основні техніко-економічні показники ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки. Результати розрахунку представлено в табл. 2.1.1.1.

Таблиця 2.1.1.1

Техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Атлант Електро» за 2018-2019 роки

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	2018 рік / 31.12.2018р.	2019 рік/ 31.12.2019р.	Абсолютне відхилення	Темп зміни, %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	16074	47309	31235	294,3
2.	Чисельність персоналу	осіб	37	38	1	102,7
3.	Продуктивність праці на 1 працюючого ПВП	тис. грн. / особу	434,4	1245	810,6	286,6
4.	Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу	тис. грн.	2463	2259	-204	91,7
5.	Середньорічна оплата праці одного працівника	грн. /особу	66,6	59,4	-7,2	89,2
6.	Середньорічна первісна вартість основних засобів	тис. грн.	10148	5563	-4585	54,8
7.	Віддача основних засобів	грн./грн.	1,58	8,5	6,92	538
8.	Середньорічні залишки обігових коштів	тис. грн.	22529	33949	11420	150,7
9.	Коефіцієнт оборотності обігових коштів		0,71	1,39	0,68	195,8
10.	Середньорічна вартість активів	тис. грн.	25427	38620	13193	151,9
11.	Власний капітал	тис. грн.	7090	24756	17666	349,2
12.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	11047	27214	16167	246,3

Продовження таблиці 2.1.1.1

1	2	3	4	5	6	7
13.	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	коп.	68,73	57,52	-11,21	83,7
14.	Операційні витрати	тис. грн.	26897	28805	1908	107,1
15.	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	5027	20095	15068	399,7
16.	Прибуток (збиток) операційної діяльності	тис. грн.	2301	17855	15554	776
17.	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	2034	17666	15632	868,5
18.	Рентабельність операційної діяльності	%	7,6	61,3	53,7	
19.	Рентабельність продаж (реалізації)	%	12,7	37,3	24,6	
20.	Рентабельність власного капіталу	%	28,7	71,4	42,7	
21.	Рентабельність загальна (активів)	%	8	45,7	37,7	

Опрацювавши фактичні дані ТОВ «Атлант Електро» за 2018-2019 роки і виконавши розрахунки, можна зробити такі висновки за отриманими результатами основних техніко-економічних показників:

1. Сума заробленого в 2019 році чистого доходу від реалізації продукції збільшилася на 31235 тис.грн., тобто майже на 294,3 % від попереднього періоду і свідчить про те, що діяльність ТОВ «Атлант-Електро» є ефективною. Керівництвом обрано правильний курс щодо сталого розвитку і розширення ринків збуту, обрання шляхів просування готової продукції на ринку та раціональне використання наявних у розпорядженні ресурсів. ТОВ «Атлан-Електро» активно займається маркетинговою діяльністю для просування власної продукції.

2. Чисельність персоналу ТОВ «Атлант-Електро» збільшилося на 1 особу, тобто персоналу стало більше на 102 % в порівнянні із показниками минулого 2018 року.

3. Продуктивність праці на одного працюючого ПВП збільшилась на 810,6 тис.грн. / особу, що становить 286,6 % відповідно до значення показника 2018 року. Таку зміну обумовлено пришвидшенням збільшення обсягу виробленої продукції.

4. Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу зменшився на 204 тис.грн., і становит 91,7 % порівняно із показником попереднього 2018 року.

5. Показник середньорічної оплати праці одного працівника промислового-виробничого персоналу ТОВ «Атлант-Електри» зменшився на 7,2 тис.грн./ особу, або на 10,8 % від показника попереднього аналогічного періоду (2018 рік). Така зміна обумовлена зменшенням фонду оплати праці (темп зміни 91,7 %) порівняно зі зміною чисельності персоналу (темп зміни 102,7 %).

6. Значення показника віддачі основних засобів збільшилося на 6,92 грн./грн., або майже на 538 % від показника минулого 2018 року. Можна стверджувати, що ТОВ «Атлант-Електро» ефективно використовує наявні основні засоби для виробництва готової продукції, оскільки одна гривня основних засобів забезпечує 1,58 гривні обсягу заробленого чистого доходу від реалізації продукції в 2018 році і 8,5 гривень у 2019 році відповідно.

7. Сума середньорічних залишків обігових коштів ТОВ «Атлант-Електро» збільшилася на 11420 тис.грн. або на 150,7 % від показника 2018 року. Причиною такої зміни могло стати збільшення обсягів власних запасів в грошовому вимірнику (затарювання готової продукції) і суми дебіторської заборгованості покупців, що є ознакою неефективного використання наявних матеріальних ресурсів і їх замороження.

8. Значення показника, який характеризує середньорічну вартість активів ТОВ «Атлант-Електро», збільшилося на 13193 тис.грн. або на 151,9 % від показника 2018 року. Причиною цього є неефективне використання активів, що призводить до замороження грошових коштів.

9. Величина власного капіталу ТОВ «Атлант-Електро» збільшилась на 17666 тис.грн. або на 349,2 % від показника попереднього 2018 року. Причиною цього є збільшення суми нерозподіленого прибутку.

10. Собівартість реалізованої продукції збільшилась на 16167 тис.грн. або на 246,3 % порівняно із показником 2018 року. Причиною такої зміни є збільшення обсягу реалізованої продукції за всіма позиціями основних видів продукції.

11. Сума операційних витрат ТОВ «Атлант-Електро» збільшилася на 1908 тис.грн. або на 107,1 % відповідно до показника минулого періоду (2018 р). Причиною такої зміни є збільшення ціни на природний газ.

12. Протягом 2018-2019 років ТОВ «Атлант-Електро» заробляло прибуток. Так, сума валового прибутку збільшилася з 5027 тис.грн. в 2018 році до 20095 тис.грн. в 2019 році на 15068 тис.грн. (399,7 %). Суми прибутку від операційної діяльності і чистого прибутку збільшилися. Так, сума чистого прибутку збільшилася на 15632 тис.грн. або на 862,5 % і становить 17666 тис.грн. в 2019 році, сума прибутку від операційної діяльності збільшилася на 15554 тис.грн. або на 776 % і в 2019 році складає 17855 тис.грн.

13. Щодо показників рентабельності можна стверджувати, що за всіма її видами спостерігається бажаний для ТОВ «Атлант-Електро» результат – збільшився, що спричинено збільшення суми заробленого чистого прибутку протягом 2018-2019 років.

Отже, за результатами проведення аналізу основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Атлант-Електро» за 2018-2019 роки можна зробити висновок про задовільний стан розвитку і функціонування.

2.1.2. Оцінювання фінансового стану ТОВ «Атлант Електро» на 01 січня 2020 року

В умовах конкуренції та прагнення підприємства до максимізації прибутку аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства є невід'ємною функцією управління. Цей аспект управління підприємством стає найбільш вагомим в умовах сьогодення, тому що практика функціонування ринку показує, що без аналізу фінансово-господарської діяльності підприємство не може ефективно функціонувати. Проведення аналізу забезпечує коректне прийняття управлінських рішень та формування цілей підприємства. Для цього використовують різні форми звітності. Одним із основних джерел аналізу господарського стану підприємства є бухгалтерська звітність і насамперед фінансова.

Фінансовий стан підприємства – це здатність, спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченням фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективності використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Фінансовий стан підприємства визначається такими елементами:

- прибутковість роботи підприємства;
- раціональність розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
- наявність власних фінансових ресурсів не лише мінімально-необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції;
- раціональне розміщення основних і оборотних активів;
- платоспроможність та ліквідність.

Фінансовий стан, ТОВ «Атлант Електро» залежить від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності, що вищі показники виробництва і реалізації продукції робіт і послуг, нижча їх собівартість, то вища рентабельність і вищий прибуток, то кращим є фінансовий стан підприємства. І навпаки, у результаті недовиконання плану з виробництва і реалізації відбувається підвищення собівартості продукції, робіт, послуг, зменшення доходу і суми прибутку і, як наслідок, - погіршення фінансового стану підприємства його платоспроможності.

Відповідальним за фінансово-господарську діяльність та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є директор та бухгалтер.

Для аналізу фінансового стану підприємства використовують такі основні показники:

1. Коефіцієнт фінансової автономії (формула 2.1.1) - характеризує частку власних коштів підприємства (власного капіталу) в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність:

$$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Усього джерел формування активів}} \quad (2.1.1)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності, є зворотним коефіцієнту фінансової автономії. Розраховується за формулою 2.1.2:

$$K_{зал} = \frac{\text{Усього джерел формування активів}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.1.2)$$

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує частину власного оборотного капіталу підприємства, що знаходиться в обігу, тобто в тій формі, яка дозволяє вільно маневрувати цими коштами. Коефіцієнт повинен бути достатньо високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних коштів підприємства. Розраховується за формулою 2.1.3:

$$K_{ман} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.1.3)$$

4. Віддача основних засобів. Значення даного показника рівняється чисельнику від ділення обсягу реалізованої продукції на середньорічну вартість основних засобів. Розраховується за формулою 2.1.4:

$$КВОЗ = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \quad (2.1.4)$$

Грошовий оборот на підприємстві пов'язаний з такими напрямками:

- забезпечення процесу виробництва (закупівля сировини, матеріалів, комплектуючих, виплата заробітної плати);
- реалізація продукції (робіт, послуг), тобто відшкодування витрат і формування доходів;
- сплата податків, обов'язкових відрахувань і зборів;
- забезпечення спільної діяльності підприємств;
- отримання і погашення кредитів і сплата відсотків за кредит кредитним установам.

У процесі виробничо-господарської діяльності підприємств постійно здійснюється кругообіг коштів. Укладання коштів у виробництво з метою виготовлення товарів і отримання виручки від їх продажу характеризує кругообіг коштів підприємств.

Забезпечення грошових надходжень, які потрібні для відшкодування витрат виробництва й обігу, своєчасне виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками та іншими суб'єктами господарювання, формування доходів і прибутку є найважливішою стороною діяльності підприємств.

Вивчено структуру Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Атлант Електро», для цього виконали вертикальний і горизонтальний аналіз балансу підприємства за 2018-2019 роки. В табл. 2.1.2.1 наведений вертикальний аналіз активів та пасивів, динаміка та їх за роки, які досліджували

Таблиця 2.1.2.1

Вертикальний аналіз балансу ТОВ «Атлант Електро»
станом на 31 грудня 2018 і 2019 років

Показники	Роки			
	31.12.2018		31.12.2019	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%
1	2	3	4	5
Активи	33126	100	44115	100
Необоротні активи	3975	12	5367	12,2
Оборотні активи	29151	88	38748	87,8
Пасиви	33126	100	44115	100
Власний капітал	7090	21,4	24756	56,1
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0
Поточні зобов'язання	26036	78,6	19359	43,9

За даними таблиці можна зробити висновок: в структурі активів діяльності ТОВ «Атлант Електро» незначно зменшилася частка оборотних активів, що може свідчити про уповільнення оборотності активів.

Результати горизонтального аналізу Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки представлено в табл. 2.1.2.2.

Таблиця 2.1.2.2

**Горизонтальний аналіз балансу ТОВ «Атлант Електро»
станом на 31 грудня 2018 і 2019 років**

Показники	Порівняння станом на 31 грудня	
	2019/2018	
	Δх, тис.грн.	Т приросту, %
Активи	10989	33,2
Необоротні активи	1392	35
Оборотні активи	9597	32,9
Пасиви	10989	33,2
Власний капітал	17666	249,2
Довгострокові зобов'язання	0	
Поточні зобов'язання	-6677	-25,6

За даними таблиці можемо помітити, що сума необоротних активів ТОВ «Атлант Електро» станом на 31 грудня 2019 року збільшилася і темп приросту склав 35%. Водночас, спостерігається і за величиною оборотних активів (32,9%) і за сумою власного капітал - найбільший приріст серед решти елементів фінансового стану (майже в 2,5 рази або 249,2%).

Після проведення аналізу фінансового стану підприємства і його головних фінансово-економічних показників діяльності завдяки цьому можна зробити висновок щодо забезпеченості підприємства, а також наскільки ефективно використовуються ресурси. Фінансовий стан компанії показує його спроможність вчасно здійснювати платежі і сплачувати борги, ефективно фінансувати роботу і бізнес-плани і підтримувати прибутковість. Отже, щоб більш детально з'ясувати реальну картину платоспроможності підприємства, проаналізувати тенденції змін економічних показників роботи ТОВ «Атлант Електро» пропонуємо детальний аналіз фінансово-економічного стану.

Діагностика і оцінка фінансового стану це важливий етап перед розробкою бізнес-плану розширення діяльності підприємства, який включає в себе: аналіз необхідних фінансових ресурсів для здійснення ефективної діяльності і вчасного проведення грошових розрахунків за зобов'язаннями компанії.

Отже, дали оцінку платоспроможності ТОВ «Атлант Електро», для розрахували коефіцієнти покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, результати розрахунків зображені в табл. 2.1.2.3.

Таблиця 2.1.2.3

**Оцінка платоспроможності ТОВ «Атлант Електро»
станом на 31 грудня 2018 і 2019 років**

Показники	Станом на 31 грудня		2019/2018	
	2018	2019	Δх	Т', %
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,12	2,00	0,88	78,6
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,26	0,87	0,61	234,6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,003	0,72	0,717	23900

За результатами розрахунків можна стверджувати, що ТОВ «Атлант Електро» є платоспроможним і може розрахуватися за взятими на себе поточними зобов'язаннями. Разом з тим, покращується рівень платоспроможності на 31.12.2019 р. про що свідчать значення коефіцієнтів ліквідності.

За допомогою визначення таких показників як коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами та коефіцієнт маневреності оцінено фінансову стійкість ТОВ «Атлант Електро», результати занесені у табл. 2.1.2.4.

Таблиця 2.1.2.4

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Атлант Електро»
станом на 31 грудня 2018 і 2019 років

Показники	Станом на 31 грудня		2019/2018	
	2018	2019	Δx	$T', \%$
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,21	0,56	0,35	166,7
Коефіцієнт фінансової залежності	4,67	1,78	-2,89	-61,9
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,44	0,78	0,34	77,3
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	3,67	0,78	-2,89	-78,7

Так, за результатами розрахунку можна стверджувати про певну стабільність ТОВ «Атлант Електро», що підтверджується посиленням фінансової незалежності і маневреності власного капіталу з одночасним послабленням фінансової залежності й концентрації позикового капіталу на 31.12.2019 року. Напрями таких змін характеризують позитивну тенденцію в діяльності й зміцнення фінансової стійкості.

За допомогою обрахунку таких коефіцієнтів як оборотність, оборотність кредитних і дебіторських заборгованостей, строк погашення кредитних і дебіторських заборгованостей, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, фондівіддача, оборотність власного капіталу оцінено ділову активність ТОВ «Атлант Електро». Результати зображені у табл. 2.1.2.5.

Таблиця 2.1.2.5

Оцінка ділової активності ТОВ «Атлант Електро» за 2018-2019 роки

Показники	Роки		2019/2018	
	2018	2019	Δx	$T', \%$
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,71	1,39	0,68	95,8
Коефіцієнт оборотності кредитної заборгованості	0,68	1,2	0,52	76,5
Термін погашення кредиторська заборгованості, дні	529,4	300	-229,4	-43,3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,88	24,14	18,26	310,5
Термін погашення дебіторської заборгованості, дні	61,2	14,9	-46,3	-75,7
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,73	1,23	0,5	68,5
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,76	2,97	1,21	68,8

Коефіцієнт оборотності обігових коштів, якщо зрівнювати з 2018 базовим роком мав схильність до збільшення значення, це позитивне явище. У 2019 році значення показника збільшилося на 95,8%. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості став більше на 76,5% у 2019 році і, як наслідок, зменшується період погашення

кредиторської заборгованості, хоча і залишається досить тривалим (300 днів). Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшився у 2019 році майже в 5 разів (на 310,5%), що свідчить про активізацію роботи з повернення / інкасації дебіторської заборгованості (термін погашення зменшився з 61,2 дня в 2018 р. до 14,9 дня у 2019 р.). Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів в 2019 році став більше на 68,5%. Коефіцієнт оборотності власного капіталу протягом 2019 р. має тенденцію до збільшення, що вказує на постійну оптимізацію роботи ТОВ «Атлант Електро».

Одним із головних критеріїв економічної ефективності являється рентабельність, вивчення якої дозволяє оцінити діяльність підприємства з багатьох сторін. Рентабельність - це інтегральний показник, що відображає ефективність діяльності підприємства, яке має ціль отримати прибуток у короткий проміжок часу. Рентабельність є частковим результатом якості управлінських рішень, фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства. Тому для детального аналізу фінансового стану ТОВ «Атлант Електро» треба визначити показники: рентабельність активів, власного капіталу, продукції та рентабельність діяльності. Значення розрахованих показників підприємства за 2017-2019 роки зображені у табл. 2.1.2.6.

Таблиця 2.1.2.6

Показники рентабельності ТОВ «Атлант Електро» за 2018-2019 роки

Показники	Роки		2019/2018
	2018	2019	Δх
Рентабельність операційної діяльності, %	7,6	61,3	53,7
Рентабельність продаж (реалізації), %	12,7	37,3	24,6
Рентабельність власного капіталу, %	28,7	71,4	42,7
Рентабельність загальна (активів), %	8	45,7	37,7

З табл. 2.1.2.6 можна зрозуміти, що рентабельність ТОВ «Атлант Електро» за всіма показниками має тенденцію до збільшення значення в 2019 році: найбільше значення за показником рентабельності операційної діяльності (на 53,7 %), а найменше збільшення – за показником рентабельності продажу (на 24,7 %).

2.2. Фактичний стан організації облікового забезпечення управління ТОВ «Атлант Електро»

Тактична обліково-аналітична система визначає управлінське рішення на основі підсумкових результатів роботи підприємства за найважливішими звітними періодами. Особливістю тактичної обліково-аналітичної системи є ретроспективний погляд на господарську діяльність, вивчення процесів і явищ, виявлення невикористаних резервів. Тактична обліково-аналітична система є ефективною координуючою системою забезпечення взаємозв'язку між формуванням інформаційної бази, аналізом та плануванням.

В залежності від специфіки діяльності підприємств склад об'єктів обліку й аналізу може відрізнятися.

В основу класифікації завдань тактичної обліково-аналітичної системи покладено принцип дослідження господарської діяльності через призму виконання встановлених

бюджетів. Відповідно до цього можна розглядати три принципово важливі узагальнені завдання тактичної обліково-аналітичної системи:

- аналіз і оцінка напруженості й обґрунтованості бюджету (планових завдань);
- виявлення факторів господарської діяльності і кількісна оцінка їх впливу на узагальнюючі показники;
- об'єктивна оцінка роботи підприємства і його підрозділів.

В ТОВ «Атлант Електро» персонал Фінансового відділу - бухгалтерії складається з чотирьох осіб: головного бухгалтера, бухгалтера з обліку розрахунків з партнерами, бухгалтер з обліку готової продукції та бухгалтера з обліку матеріальних цінностей.

Головний бухгалтер – керівник Фінансового відділу - бухгалтерії, освіта – магістр, стаж роботи – 12 років. Його обов'язки:

- забезпечує ведення бухгалтерського обліку з дотриманням єдиних чинних методологічних засад, закріплених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням унікальності й особливостей діяльності і технології оброблення облікових даних;
- організує роботу Фінансового відділу - бухгалтерії, контроль за відображенням в рахунках бухгалтерського обліку всіх здійснених господарських операцій;
- вживає необхідних заходів з метою упередження несанкціонованому і запобігання непомітному виправленню здійснених записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну;
- співпрацює з митними, податковими, казначейськими органами;
- оформлює платежі за матеріальні, комунальні та інші послуги;
- здійснює підготовку та подання звітності до державних органів влади;
- розглядає і схвалює проекти записів у розрахунковій документації;
- бере відповідальність за правильність та строковість подання звітності по підприємству;
- здійснює нарахування заробітної плати (безпосередньо виплата) та контроль усіх розрахункових операцій підприємства та інші найважливіші обов'язки пов'язані із бухгалтерією.

Бухгалтер з обліку розрахунків з партнерами ТОВ «Атлант Електро» контролює розрахунки з контрагентами, освіта – вища, стаж роботи 7 років. Його обов'язки:

- ведення обліку розрахунків із постачальниками, покупцями, підрядниками, замовниками в розрізі первинних документів;
- ведення відомості за розрахунками із контрагентами в національній і іноземній валютах, авансах і виконання валютної переоцінки;
- формування зведеної відомості розрахунків із контрагентами, актів звірки за будь який заданий період.

Бухгалтер з обліку розрахунків з партнерами обробляє рахунки-фактура; акти прийнятих робіт, послуг; товаротранспортні накладні; податкові накладні.

Бухгалтер з обліку готової продукції ТОВ «Атлант Електро» контролює:

- вчасне і правильне відображення наявності й руху готової продукції;
- зберігання та дотримання встановлених норм запасів готової продукції на складах;
- вчасне оформлення документів на відвантаження продукції;

- дотриманням кошторису витрат і фінансових результатів.

Бухгалтер з обліку готової продукції обробляє: накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (форма № М-11); акти-вимога на заміну матеріалів (форма М-10); лімітно-забірні картки (форми М-8 та М-9); картки складського обліку матеріалів (форма № М-12).

Бухгалтер з обліку матеріальних цінностей ТОВ «Атлант Електро» контролює:

- облік надходження, переміщення, списання, комплектації та розкомплектації ТМЦ та МШП;
- прикріплення до первинного документа скан-копії оригіналу, швидкий перегляд цієї скан-копії, друк за потреби;
- ведення обліку спецодягу з урахуванням термінів експлуатації;
- формування оборотно-сальдових відомостей по ТМЦ;
- проведення інвентаризації та відображення результатів;
- проведення переоцінки.

В ТОВ «Атлант Електро» бухгалтерський облік ведеться відповідно до засад організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які передбачені чинним Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Бухгалтерський облік характеризується обробкою великого обсягу інформації, яка необхідна не лише для функціонування бухгалтерського апарату, але й для ефективного прийняття управлінських рішень. Тому оперативність надходження облікової інформації та її достовірність є одними з основних факторів ефективної діяльності підприємства.

Для організації зберігання документів в ТОВ «Атлант Електро» необхідно скласти номенклатуру справ, яка розроблена відповідно до пункту 1 розділу IV Правил організації діловодства. Номенклатура потрібна для установлення єдиного порядку формування справ (незалежно від носія інформації), забезпечення їх обліку, оперативного пошуку документів за змістом і видами, визначення строків зберігання справ. Номенклатура є основою для складання описів справ постійного і тривалого (понад 10 років) зберігання, а також для обліку справ тимчасового (до 10 років включно) зберігання.

Для зберігання справ у діловодстві використовують картонні теки з клапанами або зав'язками, картонні або пластмасові швидкозшивачі. У робочих кімнатах справи зберігаються у вертикальному положенні в шафах, які закриваються. Для покращення оперативності пошуку документів справи розташовані відповідно до номенклатури справ. На корінцях обкладинок справ зазначено індекси і заголовки за номенклатурою справ.

Документи з моменту створення або надходження і до передачі до архіву ТОВ «Атлант Електро» зберігаються в Фінансовому відділі - бухгалтерії.

В ТОВ «Атлант Електро» є поточний і постійний архів. Поточний архів організовано в бухгалтерії для зберігання документів звітного року і його розміщено у спеціальних закритих шафах. Постійний архів розміщено у спеціально обладнаному приміщенні для зберігання не тільки бухгалтерських документів і звітів. Всі прийняті на зберігання справи реєструють в архівній книзі.

Для первинних документів встановлено термін зберігання 3 роки; розрахунково-платіжних відомостей, актів документальних ревізій, податкових перевірок - 5 років; особових рахунків робітників та службовців, студентів - 75 років; статuti та положення,

бухгалтерські звіти і баланси, передавальні, розділювальні та ліквідаційні баланси зберігаються постійно. Після закінчення встановлених термінів зберігання документи, що мають особливо важливе значення, передають на безстрокове зберігання до державного архіву, а інші документи підлягають знищенню спеціальною комісією за актом з відповідною відміткою в архівній книзі.

Видача первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерських звітів і балансів з бухгалтерії і з архіву ТОВ «Атлант Електро», може здійснюватися тільки за рішенням головного бухгалтера.

У разі пропажі або знищення первинних документів, облікових регістрів і звітів Генеральний Директор ТОВ «Атлант Електро» письмово повідомляє про це правоохоронні органи та наказом призначає комісію для встановлення переліку відсутніх документів і розслідування причин їх пропажі або знищення. Для участі в роботі комісії запрошуються представники слідчих органів, державного пожежного нагляду. Результати роботи комісії оформлюються актом, який затверджується керівником ТОВ «Атлант Електро». Копія акту надсилається органу, в сфері управління якого перебувають підприємство, установа, а також державній податковій інспекції у 10- денний термін.

Основні етапи документообігу:

- складання і оформлення документа;
- прийняття документа бухгалтерією (обліковим апаратом);
- рух документа за відділами і робочими місцями бухгалтерії, його обробка і використання для облікових записів;
- передача документа на засоби обчислювальної техніки (іншої оргтехніки) і повернення назад;
- передача документа до архіву.

Документообіг в ТОВ «Атлант Електро» встановлено головним бухгалтером. Документообіг обов'язковий для всіх працівників ТОВ «Атлант Електро». Графік документообігу представлено в таб.2.2.1.

Таблиця 2.2.1.

Графік документообороту в ТОВ «Атлант-Електро в частині документування операцій з розрахунками з партнерами
(власна систематизація за фактичними даними)

Вид документу і кількість примірників	Складання		Обробка		Передача до архіву	
	Відповідальна особа	Строк виконання	Відповідальна особа	Строк виконання	Відповідальна особа	Строк виконання
Рахунки фактура, видаткові накладні, акти виконаних робіт	Бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	3 роки
Акт звірки взаємних розрахунків	Бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	3 роки
Довіреності	Бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	3 роки
Документи по касі	Касир	1 день	Бухгалтер	1 день	Бухгалтер	5 років (після перевірки, ревізії)
Табель обліку робочого часу і обліку заробітної плати	Керівники підрозділів	3-е число місяця	Бухгалтер по заробітній платі	2 раб. дня	Бухгалтер по заробітній платі	5 років (після перевірки, ревізії)
Приказ про направлення в командировку (3 примірника)	Кадрова служба	За 5 днів до дати від'їзду	Бухгалтер	1 раб. день	Бухгалтер	75 років
Авансовий звіт	Підзвітна особа	2 раб. дня після прибуття	Бухгалтер	2 раб. дня	Бухгалтер	5 років (після перевірки, ревізії)

Згідно Положення про облікову політику організація та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності ТОВ «Атлант Електро» здійснюється на підставі вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Звітність, яка може складатися за різними напрямками (відповідно до різноманітних потреб користувачів), забезпечує можливість прийняття правильних управлінських рішень. Крім того, деталізація звітних даних сприяє контролю за збереженням майна. Зведений перелік звітності ТОВ «Атлант Електро» систематизовано в табл. 2.2.2.

Таблиця 2.2.2

Зведений перелік звітності ТОВ «Атлант Електро»

Період подання Перелік форм звітності	Місячна	Квартальна	Піврічна	За 9 місяців	Річна
Фінансова					
Баланс		+	+	+	+
Звіт про фінансові результати		+	+	+	+
Звіт про рух грошових коштів					+
Звіт про власний капітал					+
Статистична					
1-П (звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами)	+				
1-ПВ (місячна) (звіт з праці)	+				+
Податкова					
Податкова декларація з податку на додану вартість	+				
Податкова декларація з податку на прибуток підприємств					+
Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів	+				
Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку		+			
Податок на доходи фізичних осіб	+				

Ведення бухгалтерського обліку здійснюється з використанням автоматизованих програмних комплексів. Впровадження комп'ютерних інформаційних облікових систем, які ґрунтуються на сучасних інформаційних технологіях, дає можливість отримати численні переваги як управлінцям, так і бухгалтерам. Автоматизація обліку дозволяє бухгалтерам ефективно виконувати свої функції. Важливою перевагою нових інформаційних технологій є їх орієнтація на існуючі форми ведення бухгалтерського обліку, журнальну систему, що не передбачає внесення суттєвих змін у принципи бухгалтерського обліку. У той же час вдосконалюється техніка збору та обробки інформації. Треба зазначити, що комплексна автоматизація бухгалтерського обліку підвищує інформаційні можливості підприємства. Крім того, ведення бухгалтерського обліку за допомогою комп'ютерних систем надає підприємству можливість заощадити один з найважливіших ресурсів – час. До того ж, застосування сучасних персональних комп'ютерів дозволяє здійснити інтеграцію інформаційної бази даних обліку, що забезпечує взаємопов'язане відображення господарських операцій на рахунках синтетичного та аналітичного обліку.

Двома найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є забезпечення збереження майна та визначення результатів діяльності. Незнання цих завдань керівництвом призводить іноді до небажаних ситуацій. Важливим моментом в організації бухгалтерського обліку є розробка облікової політики підприємства. Визначення облікової політики за національними та міжнародними стандартами наведено на рис. 2.2.1.

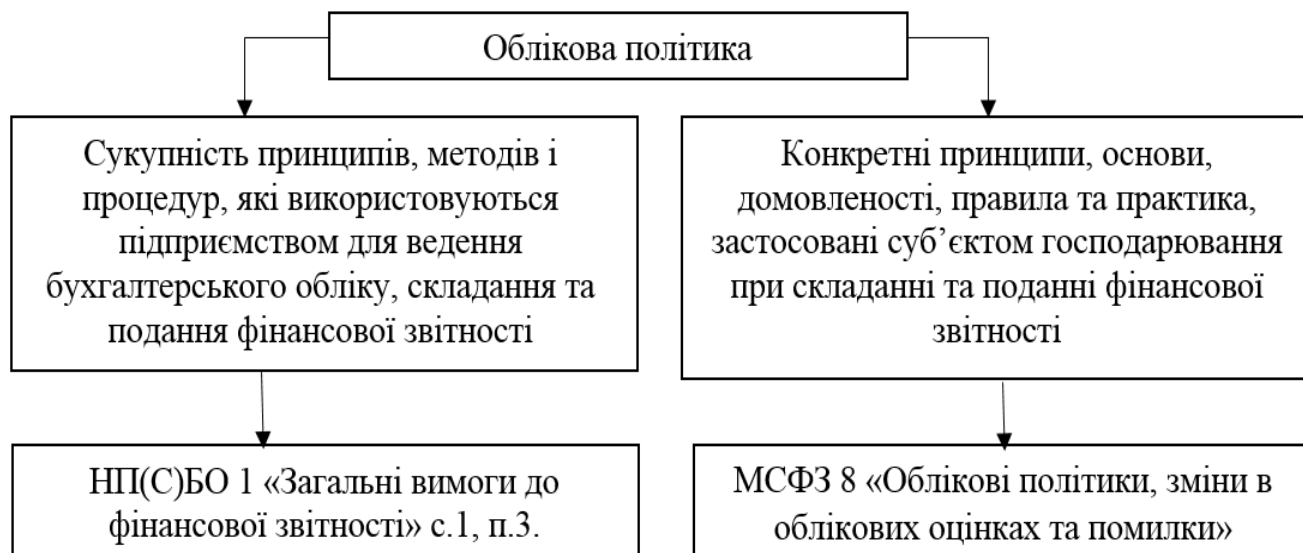

Рис. 2.2.1 Облікова політика за НП(С)БО та МСФЗ

У документі про облікову політику наводяться принципи і методи, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, якщо передбачено більш ніж один варіант, і оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між звітними періодами. Незначні зміни до розпорядчого документу вносяться на підставі наказу за підписом керівника, але у разі змін, які охоплюють більшу частину тексту, доцільно викласти у новій редакції. Облікова політика може бути розроблена як головним бухгалтером, якщо керівник не в одній особі, так і із залученням аудитора або сторонніх організацій, які надають послуги щодо формування облікової політики підприємства. Отже облікова політика є першим завданням керівника для новоствореного підприємства і відповідати усім вимогам затвердженим НП(С)БО або МСФЗ (відповідно за якими стандартами підприємство складає звітність). Другим, не менш важливим, завданням є організація бухгалтерського обліку за для фіксування усіх господарських операцій у первинних документах, збереження документів, реєстрів та звітності.

Відповідно до Наказу про облікову політику ТОВ «Атлант Електро» № 4-19 від 08.01.19 бухгалтерський облік ведеться з дотримання загальноприйнятих принципів обліку. Згідно з обліковою політикою ТОВ «Атлант Електро», головний бухгалтер затверджує у Генерального Директора робочий план рахунків з використанням рахунків першого, другого та третього порядку. Вибірковий опис облікової політики ТОВ «Атлант Електро» систематизовано в табл. 2.2.2.

Основні складові та положення облікової політики
ТОВ «Атлант Електро»

Основні складові облікової політики	Положення облікової політики
Визначення основних засобів (2.3)	Основним засобом визнавати актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 6 000 грн.
Відображення в балансі дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (пункт 2.12)	Здійснюється за чистою реалізаційною вартістю, яка дорівнює сумі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів (П(С)БО 10)
Резерв сумнівних боргів (2.11)	Порядок визначення резерву сумнівних боргів наведено в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів. Величина резерву сумнівних боргів визначається за методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості. Підприємством створюється забезпечення для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на виплату відпусток працівникам. Сума забезпечення на виплату відпусток визначається щомісяця як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і відсотка, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці з урахуванням відповідної суми відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Податковий облік ведеться відповідно до законодавства України, визначеного Податковим Кодексом України. Система оподаткування в ТОВ «Атлант Електро» – загальна. Перелік загальнодержавних і місцевих податків і зборів, платником яких зареєстровано ТОВ «Атлант Електро» систематизовано табл. 2.2.4.

Таблиця 2.2.4

Перелік загальнодержавних і місцевих податків і зборів, платником яких зареєстровано ТОВ «Атлант Електро»
(власна систематизація)

Назва податку / збору	Об'єкт і ставка оподаткування	Пільги з оподаткування	Джерело відшкодування	Форма і дата представлення звітності	Кінцевий термін оплати
Податок на прибуток	Ставка податку - 18 %. Об'єкт оподаткування - прибуток, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування		Власні кошти	Податкова декларація. Протягом 40 календарних днів за останнім днем звітного періоду	Протягом 10 календарних днів після граничного строку подання декларації
Податок на додану вартість	Ставка податку - 20%. Об'єкт оподаткування - постачання товарів (робіт, послуг), місце постачання яких знаходиться на території України.		Власні кошти	Податкова декларація. Протягом 20 календарних днів за останнім днем звітного періоду	Протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем звітного податкового періоду
Податок на доходи фізичних осіб	Ставка податку - 18 %. Об'єкт оподаткування - загальний місячний оподатковуваний дохід	Є право на зменшення суми загального місячного доходу, на суму податкової соціальної пільги.	Власні кошти	Звіт за формою № 1-ДФ	В день виплати доходу
Єдиний соціальний внесок	Ставка внеску - 22 % з фонду заробітної плати найманих працівників; з фонду заробітної плати інвалідів - 8,41%. Об'єкт оподаткування – фонд оплати праці найманих працівників.		Власні кошти	Звіт за формою № 4-Д	В день виплати доходу
Військовий збір	Ставка збору становить 1,5% від об'єкта оподаткування Об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.		Власні кошти	Звіт за формою № 1-ДФ (розділ II)	В день виплати доходу

2.3. Контрольно-аналітичне забезпечення дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро»

2.3.1. Фінансово-економічний аналіз дебіторської заборгованості в інформаційному середовищі MS Excel

Основним завданням фінансово-економічного аналізу є оцінка рівня і складу дебіторської заборгованості підприємства, а також ефективності інвестованих у неї фінансових коштів. Аналіз дебіторської заборгованості по розрахунках з покупцями проводиться в розрізі товарного (комерційного) і споживчого кредиту.

Розглянемо здійснення розрахунків з партнерами в загальній в сумі дебіторської заборгованості в Microsoft Excel 2010. При першому запуску Excel на екран виведено вікно, що містить елементи керування, відповідні стандартному налаштуванню. Це вікно умовно розділено на кілька областей (рис. 2.3.1.1).

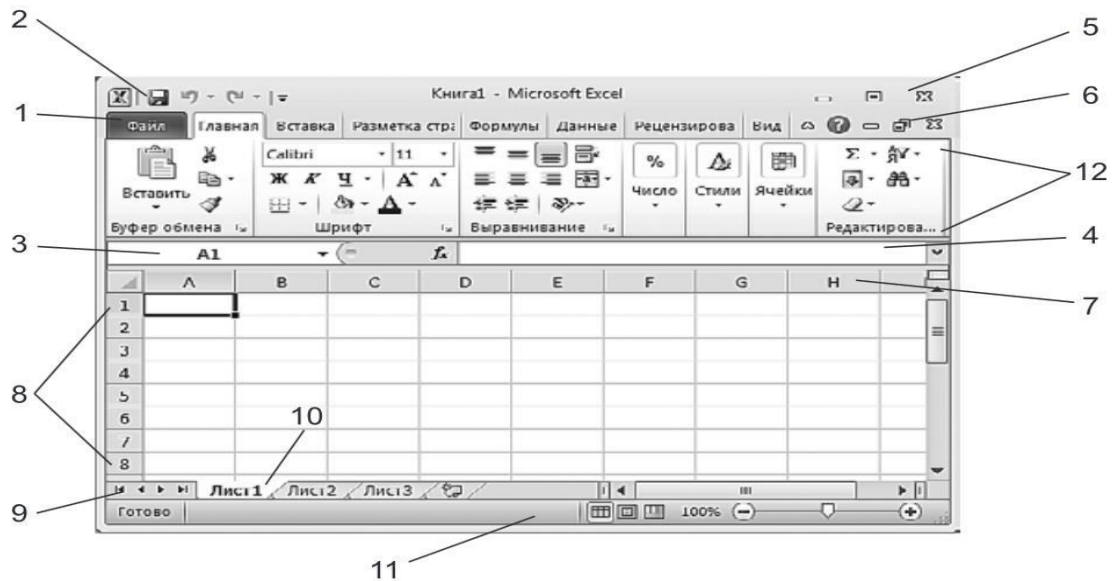

Рис. 2.3.1.1 Елементи вікна Excel

Області вікна Microsoft Excel 2010 при стандартному налаштуванні:

1. Вкладка Файл містить певний впорядкований набір команд, доступ до яких відкривається після натискання на цю кнопку (зокрема, команди створення книги, команди збереження книги, команди відкриття книги).

2. Панель швидкого доступу. При створенні документів конкретного типу часто використовуються одні й ті ж команди. Для щоразового пошуку потрібної команди з усього інтерфейсу програми найвикористовуваніші винесено на панель швидкого доступу у вигляді маленьких кнопок. Є можливість налаштування панелі швидкого доступу. За замовчуванням на ній всього три кнопки, але в разі налаштування є можливість виведення будь-якої кількості команд Excel.

3. Поле для завдання імені об'єкта розглядається як зручний засіб для призначення імен різних об'єктів таблиці (малюнків, діаграм, окремих осередків і груп осередків). В подальшому можна здійснювати доступ до іменованих об'єктів за їх іменем.

4. Рядок формул, в межах якого вводяться формули для обчислення різних значень. Цей ж рядок дозволяє редагувати текст уже введеної формули або переглядати

Оцінювання динаміки загального обсягу, складу та структури дебіторської заборгованості за даними ТОВ «Атлант-Електро» станом на 31 грудня 2018 і 2019 років здійснено в MS Excel (рис. 2.3.1.2) з використанням макету (табл. 1.2.4).

Рис. 2.3.1.2. Результати аналізу динаміки і структури дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант-Електро» станом на 31 грудня 2018р. і 2019р. в MS Excel (власні розрахунки)

Для візуалізації зміни структури в дебіторській заборгованості ТОВ «Атлант-Електро» станом на 31 грудня 2018 і 2019 років побудовано діаграми в MS Excel (рис. 2.3.1.3).

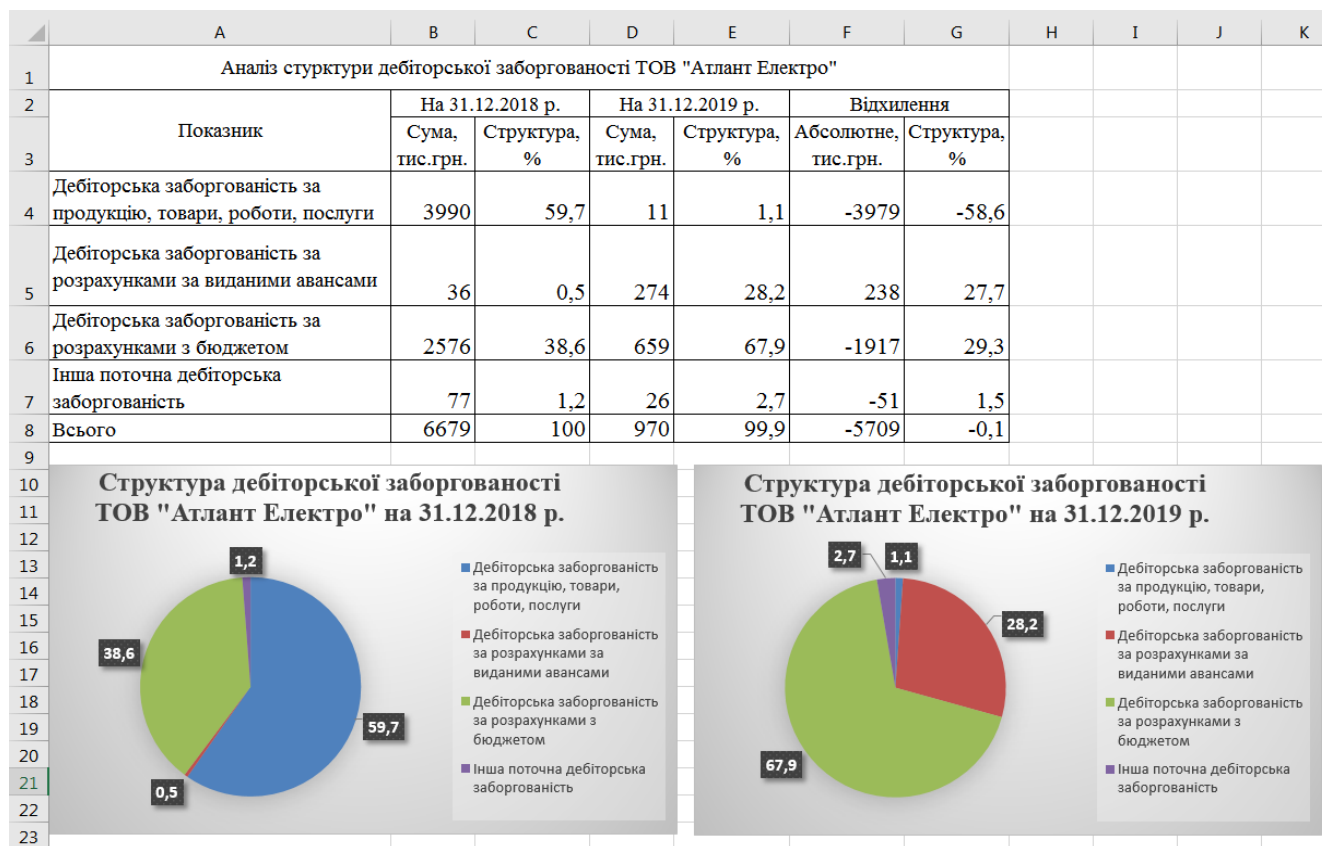

Рис. 2.3.1.3. Візуалізація визначення структури дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант-Електро» станом на 31 грудня 2018р. і 2019р. в MS Excel (власні розрахунки і побудова діаграми)

На першому етапі аналізу оцінюється рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміка в попередньому періоді. Оцінка цього рівня здійснюється на основі визначення коефіцієнту відволікання оборотних активів, який розраховується за формулою 2.3.1:

$$\text{КОА}_{\text{ДЗ}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{ОА}}, \quad (2.3.1)$$

де КОА_{ДЗ} - коефіцієнт відволікання оборотних активів в дебіторську заборгованість;

ДЗ - загальна сума дебіторської заборгованості (окремо за товарним і споживчим кредитом), грн.;

ОА - загальна сума оборотних активів підприємства, грн.

Форми реалізації продукції в кредит мають два різновиди - товарний (комерційний) кредит і споживчий кредит. Товарний (комерційний) кредит являє собою форму оптової реалізації продукції її продавцем на умовах відстрочки платежу, якщо така відстрочка перевищує звичайні терміни банківських розрахунків. Звичайно товарний (комерційний) кредит надається оптовому покупцю продукції на термін від одного до шести місяців. Споживчий кредит (у товарній формі) являє собою форму роздрібною реалізації товарів покупцям (фізичним особам) з відстрочкою платежу. Він надається звичайно на термін від шести місяців до двох років.

На другому етапі аналізу визначається середній період інкасації дебіторської заборгованості і кількість її оборотів в періоді, що розглядається. Середній період інкасації дебіторської заборгованості характеризує її роль у фактичній подовженості фінансового і загального операційного циклу підприємства. Цей показник розраховується за формулою 2.3.2:

$$\text{ПІ дз} = \frac{\text{ДЗ}_{\text{сер}}}{\text{О о}}, \quad (2.3.2)$$

де ПІ дз - середній період інкасації дебіторської заборгованості підприємства, дні;

ДЗ сер - середній залишок дебіторської заборгованості підприємства (у цілому чи окремих її видів) в періоді, що розглядається, грн.;

Оо - сума одноденного обороту з реалізації продукції, в періоді, що розглядається, грн.

$$\text{ПІ дз 2018} = \frac{2736}{16074 / 360} = 61,2 \text{ дня.}$$

$$\text{ПІ дз 2019} = \frac{1960}{47309 / 360} = 14,9 \text{ днів.}$$

Як бачимо швидкість обертання дебіторської заборгованості пришвидшується і це сприяє своєчасності інкасації дебіторської заборгованості й мінімізації відволікання сум грошових коштів з операційної діяльності ТОВ «Атлант Електро».

Кількість оборотів дебіторської заборгованості характеризує швидкість обертання інвестованих в неї коштів протягом окремого періоду. Цей показник визначається за формулою 2.3.3:

$$\text{КО дз} = \frac{\text{ОР}}{\text{ДЗ}_{\text{сер}}}, \quad (2.3.3)$$

де КО дз - кількість оборотів дебіторської заборгованості підприємства в періоді, що розглядається, оборот;

ОР - загальна сума обороту з реалізації продукції в періоді, що розглядається, грн.;

ДЗ - середній залишок дебіторської заборгованості підприємства (у цілому чи окремих її видах) у періоді, грн.

$$\text{КО дз 2018} = \frac{16074}{2736} = 5,88$$

$$\text{КО дз 2019} = \frac{47309}{1960} = 24,14$$

Так як тривалість одного обороту у підприємства зменшилась, то відповідно збільшилась кількість оборотів, що здійснює дебіторська заборгованість ТОВ «Атлант Електро» з 5,88 оборотів у 2018 році до 24,14 обороти у 2019 році.

На третьому етапі аналізу оцінюється склад дебіторської заборгованості підприємства по окремим її «вікових групах», тобто по передбачених термінах її інкасації. Графічне представлення результатів цього аналізу по ТОВ «Атлант Електро» за 2018 та за 2019 роки представимо на рис. 2.3.1.4 та 2.3.1.5.

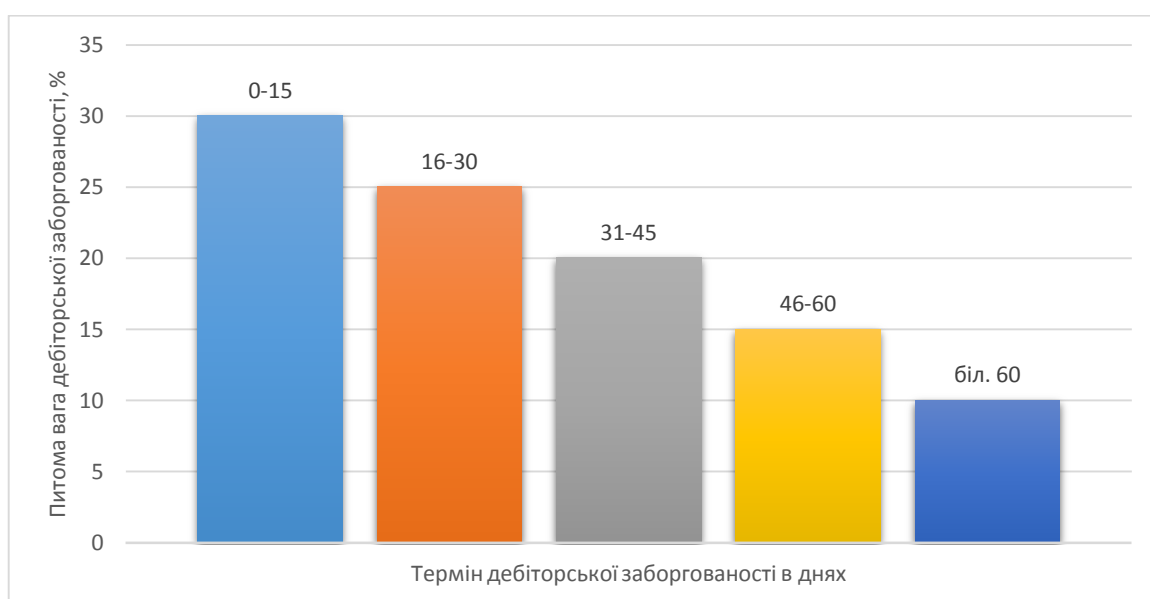

Рис. 2.3.1.4 Графічний аналіз «віку» дебіторської заборгованості за 2018 рік

На четвертому етапі аналізу докладно розглядається склад простроченої дебіторської заборгованості, виділяються сумнівна і безнадійна заборгованість. У процесі цього аналізу використовуються наступні показники:

Коефіцієнт прострочення дебіторської заборгованості і середній «вік» простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості. Коефіцієнт прострочення дебіторської заборгованості розраховується за формулою 2.3.4:

$$\text{КП дз} = \frac{\text{ДЗ}_{\text{пр}}}{\text{ДЗ}}, \quad (2.3.4)$$

де КП дз - коефіцієнт прострочення дебіторської заборгованості;

ДЗ пр - сума дебіторської заборгованості, неоплаченої в передбачений термін, грн.;

ДЗ - загальна сума дебіторської заборгованості підприємства, грн.

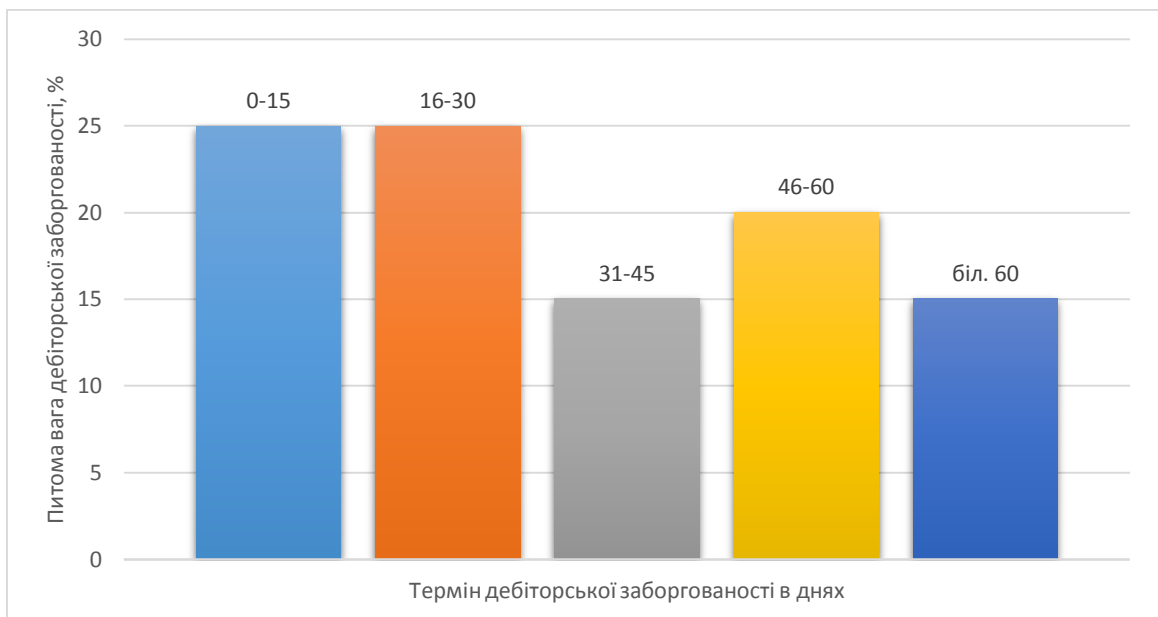

Рис. 2.3.1.5 Графічний аналіз «віку» дебіторської заборгованості за 2019 рік.

$$\text{КП дз 2018} = \frac{273,6}{2736} = 0,1$$

$$\text{КП дз 2019} = \frac{294}{1960} = 0,15$$

Тобто у 2018 році порівняно з 2019 роком питома вага простроченої дебіторської заборгованості збільшилася на 5 %.

Середній «вік» простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості визначається за формулою 2.3.5:

$$\text{ВП дз} = \frac{\text{ДЗ пр}}{\text{О о}}, \quad (2.3.5)$$

де ВП дз - середній "вік" простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості, дні;

ДЗ пр - середній залишок дебіторської заборгованості, неоплаченої в термін (сумнівної, безнадійної), у розглянутому періоді, грн.;

О о - сума одноденного обороту з реалізації в періоді, що розглядається, грн.

$$\text{ВП дз 2018} = \frac{273,6}{16074 / 360} = 6,13 \text{ днів.}$$

$$\text{ВП дз 2019} = \frac{294}{47309 / 360} = 2,38 \text{ днів.}$$

Тобто у 2018 році порівняно з 2019 роком зменшується середній «вік» простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості.

Результати аналізу використовуються в процесі послідуочної розробки окремих параметрів кредитної політики підприємства.

При розрахунку можливої суми фінансових засобів, що інвестуються у дебіторську заборгованість за товарним (комерційним) і споживчим кредитом необхідно враховувати плановані обсяги реалізації продукції в кредит; середній період надання відстрочки платежу за окремими формами кредиту; середній період прострочення платежів виходячи зі сформованої господарської практики (він визначається за результатами аналізу дебіторської заборгованості в попередньому періоді); коефіцієнт співвідношення собівартості і ціни реалізованої в кредит продукції.

Розрахунок необхідної суми фінансових засобів, що інвестуються у дебіторську заборгованість, здійснюється за формулою 2.3.6:

$$I_{\text{дз}} = \frac{OP_{\text{к}} * K_{\text{с/ц}} * (ППК + ПР)}{360}, \quad (2.3.6)$$

де $I_{\text{дз}}$ - необхідна сума фінансових вкладень, що інвестовані в дебіторську заборгованість, грн.;

$OP_{\text{к}}$ - планований обсяг реалізації продукції в кредит, грн.;

$K_{\text{с/ц}}$ - коефіцієнт співвідношення собівартості і ціни продукції, виражений десятковим дробом;

$ППК$ - середній період надання кредиту покупцям, дні;

$ПР$ - середній період прострочення платежів по наданому кредиті, дні.

Визначимо необхідну суму фінансових засобів, що інвестуються у плановому періоді в дебіторську заборгованість ТОВ «Атлант Електро», за таких умов:

- планований обсяг реалізації продукції з наданням товарного (комерційного) кредиту - 3200 тис. грн.;
- планована питома вага собівартості продукції в її ціні - 82 %;
- середній період надання кредиту оптовим покупцям за результатами аналізу 44,75 дні;

$$\begin{aligned} \text{ППК 2019} = & \left(\frac{15 + 0}{2} \right) * 0,25 + \left(\frac{15 + 30}{2} \right) * 0,25 + \left(\frac{30 + 45}{2} \right) * 0,15 + \left(\frac{45 + 60}{2} \right) * 0,2 + \\ & \left(\frac{90 + 60}{2} \right) * 0,15 = 44,75 \text{ дні.} \end{aligned}$$

- середній період прострочення платежів по наданому кредиті за результатами аналізу - 4,6 дні;

Підставляючи ці дані у вищенаведену формулу, одержимо: необхідна сума

фінансових засобів, що інвестуються у плановому періоді в дебіторську заборгованість = $3200 * 0,82 * (44,75 + 4,6) = 129494,4$ тис. грн.

Якщо фінансові можливості підприємства не дозволяють інвестувати розрахункову суму засобів у повному обсязі, то при незмінності умов кредитування повинен бути відповідно скоректований планований обсяг реалізації продукції в кредит.

2.3.2. Практичний аудит наявності, стану та своєчасності погашення дебіторської заборгованості

В ТОВ «Атлант Електро» раз на рік незалежна аудиторська фірма проводить аудит та складає висновок щодо фінансово-господарського стану підприємства.

Стосовно аудиту саме дебіторської заборгованості, то її проводять відповідно до програми, складеної аудитором .

ПЛАН аудиту розрахунків з партнерами в ТОВ «Атлант Електро»:

Аудиторська фірма ТОВ "ІНВІНТУМ".

Період, що перевіряється 01.01.19 - 31.12.19 р.

Перелік аудиторських процедур аудиту дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро» охарактеризовано в табл. 2.3.2.1.

Джерела аудиторських доказів перевірки дебіторської заборгованості в ТОВ «Атлант Електро» розглядаються за трьома основними групами носіїв інформації:

- у фінансовій звітності;
- у регістрах обліку;
- в первинних документах.

Первинними документами є документи, які використовуються для обліку кореспондуючих до заборгованості, зокрема:

- договір покупки або продажу;
- накладна;
- рахунок-фактура;
- товарно-транспортна накладна (ТМ-1).

Таблиця 2.3.2.1

Робочий документ аудитора «Перелік аудиторських процедур аудиту дебіторської заборгованості в ТОВ «Атлант Електро»
(власна систематизація)

№ п/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін перевірки
1	2	3	4
1	Ознайомлення з діяльністю ТОВ «Атлант Електро», установчими документами, з обліковою політикою, вивчення розподіл обов'язків між бухгалтерами	Давиденко Т.М.	02.03.2020 - 06.03.2020
2	Перевірка наявності первинних документів, що підтверджують факт реалізації товарів, робіт, послуг.	Давиденко Т.М.	02.03.2020 - 06.03.2020

Продовження таблиці 2.3.2.1

1	2	3	4
3	Перевірка правильності відображення операцій з реалізації товарів, робіт, послуг у відповідності до стандартів бухгалтерського обліку №15 «Дохід», №10 «Дебіторська заборгованість», в регістрах аналітичного та синтетичного обліку.	Давиденко Т.М.	10.03.2020-13.03.2020
4	Перевірка правильності відображення операцій з реалізації товарів, робіт, послуг у складі валових доходів Підприємства у відповідності до принципу «першої із подій» згідно Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств».	Давиденко Т.М.	10.03.2020-13.03.2020
5	Перевірка правильності нарахування податкових зобов'язань з ПДВ при здійсненні операцій з поставки товарів, робіт, послуг у відповідності до принципу «першої із подій» згідно чинних норм Податкового кодексу України.	Давиденко Т.М.	16.03.2020-20.03.2020
6	Перевірка інформації про стан бухгалтерського обліку та фінансової звітності	Давиденко Т.М.	16.03.2020-20.03.2020
7	Перевірка інформації щодо обліку дебіторської заборгованості. Грошові кошти. Касові та банківські операції. Облік розрахунків	Давиденко Т.М.	23.03.2020-25.03.2020
8	Формування аудиторського звіту і висновків за результатами аудиту	Давиденко Т.М.	26.03.2020-25.03.2020

Програму аудиту дебіторської заборгованості в ТОВ «Атлант Електро» охарактеризовано в табл. 2.3.2.2.

Таблиця 2.3.2.2

Програму аудиту дебіторської заборгованості в ТОВ «Атлант Електро»
(власна систематизація)

№	Аудиторські процедури	Мета перевірки	Аудиторські докази	Методи аудиту	Термін аудиту	ПІБ
1	2	3	4	5	6	7
1	Звірка залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах	Впевнитися у існуванні, правильності, законності відображення у первинних документах	Відомість, журнал 3, Головна книга	Суцільний	02.03-04.03.2020	Давиденко Т.М.
2	Перевірка наявності актів звірки і їх відповідності даним аналітичного і синтетичного обліку	Впевнитися у існуванні, правильності, законності відображення у первинних документах	Накладні, товарні накладні, рахунки-фактури, платіжні доручення, відомість, журнал 3.	Суцільний	05.03-06.03.2020	Давиденко Т.М.

1	2	3	4	5	6	7
3	Перевірка результатів проведення інвентаризації дебіторської заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	Інвентаризаційна відомість, журнал 3.	Вибірковий	10.03-11.03.2020	Давиденко Т.М.
4	Перевірка правильності нарахування резервів сумнівних боргів	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Рахунки бухгалтерії, відомість, журнал 3.	Вибірковий	12.03-13.03.2020	Давиденко Т.М.
5	Перевірка кореспонденції рахунків по створенню резерву та списанню сумнівної заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Платіжні документи, відомість, журнал 3, Головна книга.	Суцільний	16.03-17.03.2020	Давиденко Т.М.
6	Перевірка відповідності залишку по рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»	Впевнитися у існуванні, повноті, законності відображення у первинних документах	Виписки установ банку, баланс, журнал 3, Головна книга.	Вибірковий	18.03-20.03.2020	Давиденко Т.М.
7	Перевірка джерела списання безнадійної заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	Акт на списання представницьких витрат, журнал 3, Головна книга, баланс.	Вибірковий	23.03-24.03.2020	Давиденко Т.М.
8	Звірка списання безнадійної заборгованості з обліком на за балансовому рахунку	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Накладні, розрахунки бухгалтерії, первинні документи, журнал 3, Головна книга.	Суцільний	25.03.2020	Давиденко Т.М.
9	Аудиторська правильність операцій у фінансовій звітності	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Баланс, Головна книга.	Суцільний	26.03.2020	Давиденко Т.М.

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

про результати перевірки дебіторської заборгованості

ТОВ «Атлант Електро» за період з 01.01.19 р. по 31.12.19 р.

м. Київ

27 березня 2020 рік

Товариством з обмеженою відповідальністю «ІНВІНТУМ» провело аудиторську перевірку Товариства з обмеженою відповідальністю «Атлант Електро» (далі – ТОВ «Атлант Електро») станом на 31 грудня 2019 року, про що 27 березня 2020 року складено такий аудиторський висновок.

Аудиторський звіт (звіт незалежного аудитора) призначається для керівництва ТОВ «Атлант Електро», фінансова звітність якого перевіряється, і може бути використаний для подання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія).

Дійсна перевірка, проводилася у відповідності з вимогами Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.1996 року № 448/96-ВР з наступними змінами та доповненнями, Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" від 23.02.2006 року № 3480-IV з наступними змінами та доповненнями, Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" від 21.12.2017 року № 2258-VIII з наступними змінами та доповненнями, та Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, прийнятих Аудиторською палатою України в якості національних, які використовуються під час аудиторської перевірки фінансової звітності Товариства і перевірок на відповідність. Ці стандарти вимагають, щоб планування і проведення аудиту було спрямовано на одержання розумних доказів відсутності суттєвих перекручень і помилок у фінансовій звітності Товариства.

Аудитори керувалися законодавством України у сфері господарської діяльності та оподаткування, встановленим порядком ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, міжнародними стандартами аудиту, використовували як загальнонаукові методичні прийоми аудиторського контролю (моделювання, абстрагування), так і власні методичні прийоми (документальні, розрахунково-методичні узагальнення результатів аудиту).

Перевірка проводилась відповідно до вимог Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, зокрема Міжнародних стандартів аудиту 700, 701, 705, 720. Перевіркою передбачалось та планувалось, в рамках обмежень, встановлених договором, щодо обсягу, строків перевірки, та з урахуванням розміру суттєвості помилок з метою отримання достатньої інформації про відсутність або наявності суттєвих помилок у перевірній фінансовій звітності та задля складання висновку про ступінь достовірності фінансової звітності та надання оцінки реального фінансового стану об'єкта перевірки.

Під час аудиту проводилось дослідження, шляхом тестування доказів щодо обґрунтування сум чи іншої інформації, розкритої у фінансовій звітності, а також оцінка відповідності застосованих принципів обліку та звітності в Україні, чинних протягом періоду перевірки.

Аудит передбачав виконання аудиторських процедур за для отримання аудиторських доказів стосовно сум та розкритті у фінансових звітах. Відбір процедур

залежав від судження аудитора. До таких процедур входила і оцінка ризиків суттєвих викривлень фінансових звітів внаслідок шахрайства або помилок. Під час оцінки цих ризиків аудитор розглядав заходи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання щодо підготовки та достовірного представлення фінансових звітів для розробки аудиторських процедур, що відповідають обставинам.

Нашою відповідальністю є висловлення думки щодо цієї фінансової звітності на основі результатів проведеного нами аудиту. Ми провели аудит відповідно до вимог Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі – МСА), зокрема, до МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності», МСА 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора», МСА 706 «Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора», МСА 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містить перевірену аудитором фінансову звітність», МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності».

Ці стандарти вимагають від нас дотримання відповідних етичних вимог, а також зобов'язують нас планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах, а також оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку й суттєвих попередніх оцінок, здійснених управлінським персоналом ТОВ "ІНВІНТУМ", а також оцінку загального подання фінансових звітів. Вибір процедур залежить від судження аудитора, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки.

Аудит включає також оцінку відповідності використаних облікових політик, прийнятність облікових оцінок, виконаних управлінським персоналом, та загального подання фінансової звітності.

Виконуючи оцінку цих ризиків, аудитор розглядає заходи внутрішнього контролю, що стосуються складання та достовірного подання суб'єктом господарювання фінансової звітності, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Перевірка проводилась відповідно до статті 10 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 року № 2258-VIII з наступними змінами та доповненнями, Законів України «Про цінні папери та Фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV з наступними змінами та доповненнями, «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 року № 448/96-ВР, з наступними змінами та доповненнями, Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, виданих Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ), затверджених в якості національних стандартів аудиту рішенням АПУ від 26.01.2017 року №338/8 (надалі – МСА), з урахуванням інших нормативних актів, що регулюють діяльність учасників Фондового ринку.

Аудиторська перевірка включає оцінку застосованих МСФЗ та суттєвих попередніх оцінок, здійснених управлінським персоналом ТОВ "ІНВІНТУМ, також

оцінку загального подання фінансових звітів в цілому. Перевіркою не розглядалося питання правильності сплати податків, зборів, обов'язкових платежів.

Отримані аудиторські докази, на думку аудитора, забезпечують достатню та відповідну основу для висловлення аудиторської думки.

Нашими цілями є, по-перше, але не виключно, отримання обґрунтованої впевненості, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки та, по-друге, - випуск звіту аудитора, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА та Вимог до аудиторського висновку завжди виявить суттєве викривлення, якщо воно існує. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї фінансової звітності. Виконуючи аудит відповідно до вимог МСА, ми використовуємо професійне судження та професійний скептицизм протягом усього завдання з аудиту. Крім того, ми:

- ідентифікуємо та оцінюємо ризики суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розробляємо й виконуємо аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, а також отримуємо аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для нашої думки. Ризик не виявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для викривлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, неправильні твердження або нехтування заходами внутрішнього контролю;

- отримуємо розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розробки аудиторських процедур, які б відповідали обставинам, а не для висловлення думки щодо ефективності системи внутрішнього контролю;

- оцінюємо прийнятність застосованих облікових політик та обґрунтованість облікових оцінок і відповідних розкриттів інформації, зроблених управлінським персоналом;

- доходимо висновку щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку та на основі отриманих аудиторських доказів, робимо висновок, чи існує суттєва невизначеність щодо подій або умов, які поставили б під значний сумнів можливість продовжити безперервну діяльність суб'єкта перевірки. Якщо ми доходимо висновку щодо існування такої суттєвої невизначеності, ми повинні привернути увагу в своєму звіті аудитора до відповідних розкриттів інформації у фінансовій звітності або, якщо такі розкриття інформації є неналежними, модифікувати свою думку. Наші висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до дати нашого звіту аудитора.

Аудит передбачає виконання аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів щодо сум та розкриття інформації у фінансовій звітності. Вибір процедур залежить від судження аудитора, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки.

Відповідальність аудитора полягає в тому, щоб висловити думку щодо достовірності фінансової звітності та повноти і правильності податкової звітності на основі проведеного аудиту.

Внаслідок проведеної перевірки на ТОВ «Атлант Електро» були виявлено порушення такі як, незадовільне оформлення первинних документів (застосування нетипових чи недоречних форм, відсутність підписів, печаток, не заповнення всіх необхідних реквізитів), неправильне оформлення або відсутність договорів, що стали підставою відвантаження готової продукції, товарів, здійснення робіт, надання послуг і виникнення дебіторської заборгованості.

Рекомендації:

Для запобігання у майбутньому порушень в обліку розрахункових операцій, відповідальним особам потрібно удосконалити ведення обліку розрахунків з партнерами підприємстві, а також ретельніше перевіряти документи, які вони підписують, на правильність розрахунків та наявність усіх передбачених чинним законодавством України реквізитів та обов'язкових даних.

27.03.2020

Аудитор Давиденко Т.М.

(Сертифікат № 006583 від 02.07.2009)

Отже, результатом проведеної аудиторської перевірки є думка аудитора, що висловлюється на основі отриманих аудиторських доказів в вигляді аудиторського висновку. До аудиторського висновку за бажанням замовника може додаватись аудиторський звіт, в якому аудитор описує всі проведені процедури відповідно до плану аудиторських послуг, вказує помилки та надає рекомендації щодо їх усунення.

На законодавчому рівні аудиторський висновок має чітко окреслену структуру та зміст, натомість аудиторський звіт складається аудитором у довільній формі, що може викликати певні незручності у внутрішніх користувачів економічної інформації

Отже, в другому розділі кваліфікаційної роботи магістра відповідно до поставлених завдань проведено діагностування сучасного стану обліково-інформаційного і контрольного забезпечення ТОВ «Атлант Електро» за 2017-2019 роки. Проведено аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Атлант Електро». За результатами можна зробити висновок про те, що чистий дохід від реалізації та чистий фінансовий результат має тенденцію зростання, можна відзначити 2018 рік.

Отже, динаміка показників діяльності підприємства не є позитивною, що свідчить про сталий підприємства. Проведено аналіз фінансового стану ТОВ «Атлант Електро» на 01 січня 2020 року. Були проаналізовані показники майнового стану, показники фінансової стійкості, показники ліквідності, показники прибутковості і ділової активності. Дані коефіцієнти дозволяють найбільш точно виявити причини, що зумовлюють погіршення або покращення фінансового стану підприємства, представлено розрахунки і їх результати за даними фінансової звітності підприємства за 2017-2019 роки.

Проведено аналіз фактичного стану організації обліково-інформаційного забезпечення управління ТОВ «Атлант Електро». Досліджена організаційна структура апарату бухгалтерського обліку. Вивчено номенклатура і правила формування справ, яка розроблена в Правилах організації діловодства. Виконано фінансово-економічний аналіз розрахунків з партнерами в інформаційному середовищі Excel. Проведено визначення можливої суми фінансових засобів, що інвестуються у дебіторську заборгованість по товарному (комерційному) і споживчому кредиті.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО І КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «АТЛАНТ ЕЛЕКТРО»

3.1. Фінансовий облік дебіторської заборгованості і розкриття інформації у звітності

Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості, як складової активів Балансу (Звіту про фінансовий стан), перш за все, регламентовано Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Методологічні засади відображення в обліку інформації про дебіторську заборгованість регламентовано П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», а відображення її у фінансовій звітності НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Водночас, визнання дебіторської заборгованості фінансовим активом регулюється П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», П(С)БО 14 «Оренда».

Облік заборгованості в системі управління ТОВ «Атлант Електро» здійснюється з моменту підписання договору, де зазначаються суть та умови угоди, обов'язки сторін щодо виконання умов домовленості та відповідальність сторін у разі порушення таких зобов'язань. Договір вважається укладеним за умови його підписання учасниками або, крім того, завірення його підписом нотаріуса. ТОВ «Атлант Електро» укладає декілька видів договорів: договір оренди, договір на видачу позик працівникам, господарські договори. Юридичне засвідчення співпраці договірними засадами не оформлюється бухгалтерськими записами і не фігурує в облікових регістрах, але відноситься до етапу первинного обліку, оскільки договір містить відомості про господарську операцію і є письмовим свідоцтвом про фіксування і підтвердження кожної господарської операції, включаючи розпорядження і дозволи на проведення.

Бухгалтерські записи формуються в момент переходу права власності на товари (роботи, послуги), підставою для здійснення яких є первинні документи. До первинних джерел інформаційного забезпечення обліку дебіторської заборгованості в ТОВ «Атлант Електро» належать рахунки-фактури, рахунки, акти приймання-передачі виконаних робіт, надання послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні. Для погашення дебіторської заборгованості або її забезпечення використовують виписку банку, прибутковий касовий ордер, короткостроковий вексель, розрахунки за бартерним контрактом. Для контролю з подальшим впорядкуванням і обробленням даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи. Первинні документи і облікові регістри після їх оброблення, бухгалтерські звіти до передачі їх в архів підприємства зберігають в бухгалтерії в закритих шафах. Передачу їх в архів оформляє та забезпечує головний бухгалтер. У архіві документи зберігаються на полицях в хронологічному порядку.

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 3. Удосконалення обліково-аналітичного і контрольного забезпечення дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро»	Номер сторінки
Здобувач	Кириленко А.С.		20.02.21		
Науковий керівник	Колос І. В.		22.02.21		
Консультант	Осадча Г.Г.		22.02.21		
Консультант	Беренда Н.І.		22.02.21		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		05.03.21		

Основними джерелами інформації для здійснення розрахункових відносин за товарними операціями з покупцями і замовниками є первинні документи, які систематизовано в табл. 3.1.1.

Таблиця 3.1.1

Документування розрахунків з покупцями та замовниками

Розрахунки з вітчизняними покупцями	Розрахунки з іноземними покупцями
Виникнення заборгованості	
– накладні – рахунки-фактури – рахунки – акти приймання робіт, послуг – податкові накладні – товарно-транспортні накладні (ТМ-1) – товарні накладні	– комерційні документи – транспортні накладні (CMR залізнична накладна, авіанакладна, коносамент) – платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ – розрахунки бухгалтерії про наявність курсових різниць
Погашення заборгованості	
Виписки банку, ПКО, векселі	Виписки банку, векселі

Первинним документом для нарахування резерву сумнівних боргів (в обліку поточної дебіторської заборгованості) є розрахунок бухгалтерії. Критерії сумнівності та письмові підтвердження визнання дебіторської заборгованості сумнівною наведені в табл. 3.1.2.

Таблиця 3.1.2

Письмові підтвердження визнання дебіторської заборгованості сумнівною

Критерії сумнівності	Джерело інформації	Документи, що підтверджують доцільність нарахування резерву сумнівних боргів
Прострочення терміну оплати	Договори або рахунки	– Акт інвентаризації дебіторської заборгованості; – договір на постачання продукції (товарів), виконання робіт, надання послуг; – документи, які підтверджують виконання укладеного договору (акт приймання-передачі); – рішення суду про відмову в позові до підприємства-дебітора про стягнення заборгованості; – виписка з Державного реєстру юридичних осіб про ліквідацію підприємства-боржника; – довідка органів Міністерства внутрішніх справ про неможливість розшуку підприємства-дебітора
Порушення справи про визнання боржника банкрутом	Постанови суду	

Схема оброблення первинних документів та обліку дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро» представлена на рис. 3.1.1.

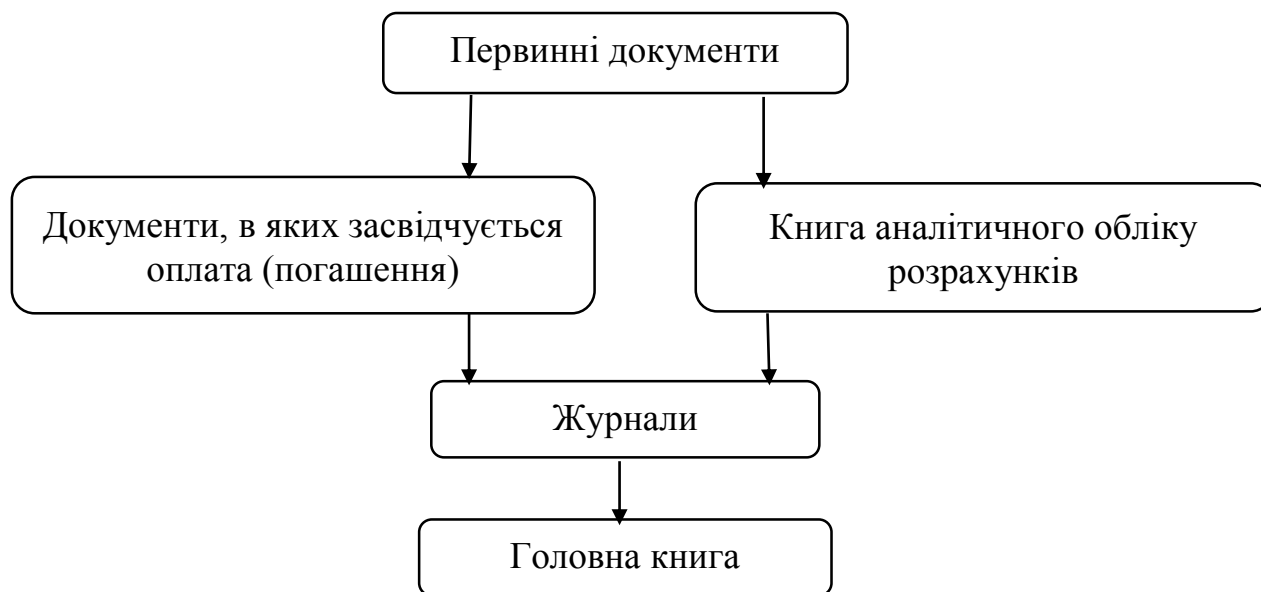

Рис. 3.1.1. Схема обробки первинних документів та обліку дебіторської заборгованості

Для обліку поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Атлант Електро» Планом рахунків визначено рахунки 3 класу – рахунки 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів».

Облік заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями, яка забезпечена векселями, ведеться на рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані».

За дебетом рахунку 34 відображають отримання векселів на суми, що відповідає вартості проданих товарів (робіт, послуг) та за іншими операціями в кореспонденції з кредитом рахунків: 36 – отримано короткостроковий вексель на суму за відвантажену покупцям продукцію, роботи, послуги; 37 – погашено дебіторську заборгованість короткостроковим векселем; 70, 71, 74 – отримано короткострокові векселі при реалізації продукції, іноземної валюти, фінансових інвестицій; 73 – отримано векселі в оплату нарахованих підприємству дивідендів, відсотків.

За кредитом рахунку 34 відображають отримання коштів у сумі погашення векселів кредиторської заборгованості, продаж векселя третій особі та ін. в кореспонденції з дебетом рахунків: 30, 31 – одержано грошові кошти в касу, на рахунки в банках в оплату за векселями; 50, 60 – погашено позику банку за рахунок передачі отриманих короткострокових векселів; 63 – передано векселі постачальникам в оплату заборгованості; 64 – передано векселі в оплату заборгованості по податках і платежах; 94 – втрати від курсових різниць за отриманим короткостроковим векселем в іноземній валюті.

Облік розрахунків з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечується векселем ТОВ «Атлант Електро» здійснює за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та

замовниками», до якого відкривають такі субрахунки: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

В субрахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» узагальнюється інформація про наявність суми дебіторської заборгованості і її погашення вітчизняними покупцями та замовниками.

В субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться у гривнях та іноземній валюті, що обумовлено договором.

В субрахунку 363 «Розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп» узагальнюється інформація з учасниками таких промислово-фінансових груп.

За дебетом рахунку 36 відображають суму продажної вартості реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, яка включає ПДВ, акцизи та інші податки, збори, що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації в кореспонденції з кредитом рахунків: 30, 31 – повернення покупцям чи замовникам переплачених ними коштів; 70 – нарахування покупцям чи замовникам за реалізовану продукцію; 71 – нарахування покупцям і замовникам за реалізовану іноземну валюту, інші оборотні активи, плати за операційну оренду активів, курсової різниці за дебіторською заборгованістю в іноземній валюті та ін.

При отриманні / оприбуткуванні суми виручки за реалізовану продукцію кредитують рахунок 36 і дебетують рахунки грошових коштів 30, 31.

За кредитом рахунку в кореспонденції з дебетом рахунків відображають: 38 - списання сумнівної заборгованості за рахунок резерву; 50, 60 - погашення заборгованості по позиках за рахунок оплати, яка надійшла від покупців; 64 - оплачена заборгованість перед податковими органами за рахунок коштів, що надійшли від покупців і замовників.

Сальдо в рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображає суму заборгованості покупців і замовників за отримані продукцію (роботи, послуги).

В рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» ведеться облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю з різними дебіторами за виданими авансами, за претензіями, за наданими позиками робітникам підприємства, за відшкодуванням завданих збитків і за іншими операціями. ТОВ «Атлан Електро» використовує в своєму обліку такі субрахунки:

- 371 «Розрахунки за виданими авансами» - обліковують всі суми за видами авансів, які надані підприємством в національній і іноземній валюті незалежно від виду діяльності підприємства;
- 372 «Розрахунки з підзвітними особами» - обліковують розрахунки з підзвітними особами, а саме розрахунки з видачі готівки, звітування по витрачених коштах, відшкодування витрат здійснених протягом відрядження;
- 374 «Розрахунки за претензіями» - обліковують розрахунки за оформленими сумами претензій, що пред'явлено постачальниками та підрядниками, а також за сумами пред'явлених штрафів, пені, неустойки;
- 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» - обліковують розрахунки з відшкодування підприємству суми завданих збитків внаслідок нестач і втрат від псування цінностей, якщо винуватця виявлено;
- 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» – обліковують розрахунки з надання суми позик працівникам підприємства.

В дебеті всіх зазначених субрахунків відображається сума збільшення, виникнення відповідного виду дебіторської заборгованості, за кредитом – суми погашення, списання. Розглянемо детальніше основні види цієї заборгованості. Дебіторська заборгованість підзвітних осіб нараховується за фактом отримання даними особами авансових підзвітних сум і погашається при повному розрахунку за даними сумами.

Фактично здійснені та документально підтверджені витрати підзвітної особи, пов'язані з виробничою діяльністю, списуються на собівартість продукції, на придбання ТМЦ включаються в суму фактичних витрат на придбання даних цінностей.

Порядок розрахунків із покупцями і замовниками та з різними дебіторами та відображення їх в бухгалтерському обліку узагальнено в табл. 3.1.1.

Таблиця 3.1.1

**Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з покупцями і замовниками
та з різними дебіторами (за змодельованими даними)**

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.	Первинний документ
		Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5	6
Розрахунок з покупцем за умови відстрочення платежу (післяплата)					
1.	Відображено вартість реалізованої готової продукції покупцю	361	701	236 640	Видаткова накладна
2.	Зареєстровано суму податкового зобов'язання з ПДВ	701	641/ПДВ	39 440	Податкова накладна
3.	Оприбутковано оплата від покупця на поточний рахунок в банку	311	361	236 640	Платіжне доручення
Облік розрахунків за виданими авансами					
4.	Перераховано постачальнику аванс за отримання в майбутньому виробничих запасів	371	311	25 200	Платіжне доручення
5.	Зареєстровано суму податкового кредиту з ПДВ	641	644	4 200	Податкова накладна
6.	Проведено взаємозалік суми заборгованості з виданого раніше авансу	685	371	25 200	Розрахунок бухгалтера
Облік розрахунків з підзвітними особами					
7.	Відображено суму виданого авансу працівникові на господарські потреби	372	301	5 720	ВКО
8.	Відображено вартість придбаних підзвітною особою МШП	22	372	4 500	Аванс. звіт
9.	Зареєстровано суму податкового кредиту з ПДВ	641	372	900	Податкова накладна
10.	Повернуто залишок невикористаної підзвітною особою суми готівки в касу	301	372	320	ПКО
Облік розрахунків з нарахованих доходів					
11.	Нараховано доходи у вигляді дивідендів за акціями, що належать підприємству, і вкладені в об'єкт інвестування	373	731	25 000	Розрахунок бухгалтера
12.	Нараховано доходи у вигляді процентів на залишки грошових коштів на поточних рахунках у банку	373	719	2 500	Розрахунок бухгалтера

Продовження таблиці 3.1.1

1	2	3	4	5	6
13.	Нараховано доходи у вигляді суми процентів за переданим необоротним активом у фінансову оренду	373	732	5 750	Розрахунок бухгалтера
14.	Отримано фінансові доходи на поточний рахунок	311	372	870	Платіжне доручення
15.	Виплачено дивіденди акціями	373	14	11 140	Акція
Облік розрахунків за претензіями					
16.	Пред'явлено суму претензії постачальнику, перевізнику за порушення умов договору	374	631	10 000	Претензія
17.	Пред'явлено суму претензії постачальнику через браку запасів	374	24	3 500	Претензія
18.	Пред'явлено претензію банку за помилково списані грошові коштами з поточного рахунку	311	374	7 780	Претензія
19.	Отримано грошові кошти в рахунок погашення заборгованості за виставленою претензією	311	374	10 000	Платіжне доручення
20.	Задоволена сума виставленої претензії шляхом додаткового постачання певної номенклатури товарно-матеріальних цінностей, що не надійшли раніше	20	374	3 500	Видаткова накладна
Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків					
21.	Віднесено на винну особу суму фактичної нестачі, що підлягає відшкодуванню	375	716	1 500	Розрахунок бухгалтера
22.	Проведено утримання із нарахованої заробітної плати визначеної суми завданої матеріальної шкоди/завданих збитків	661	375	1 100	Розрахунок бухгалтера
23.	Внесено готівку в касу як погашення суми заборгованості винуватця	301	375	980	ПКО
Облік розрахунків з іншими дебіторами					
24.	Нараховано суму доходу від передачі в операційну оренду необоротних активів	377	716	12 620	Договір оренди
25.	Видано позику працівнику підприємства	377	301	10 850	ВКО
26.	Відображено дохід від реалізації оборотних активів	377	712	32 220	Акт списання
27.	Проведено утримання з нарахованої заробітної плати працівника суми у погашенні заборгованості за позикою	661	377	3 000	Розрахунок бухгалтера
28.	Внесено готівку в касу працівником для погашення суми заборгованості за товари в кредит	301	377	1 130	ПКО
29.	Отримано кошти від продажу оборотних активів	311	377	43 000	Платіжне доручення

На балансі ТОВ «Атлант Електро» резерв сумнівних боргів не зазначений. При проведенні аналізу фінансової звітності нами було виявлено, що у Примітках до

фінансової звітності у розділі IX «Дебіторська заборгованість» рядок (951) «списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості» - 951 тис. грн.

На підприємстві облік на рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» проводиться, а сам резерв не створюється. Відповідно до Наказу про облікову політику ТОВ «Атлант Електро» створення резерву сумнівних боргів не передбачено, а також не зазначений порядок обліку та основні моменти щодо обліку та організації дебіторської заборгованості. Причинами цього є те, що створення такого резерву передбачає вилучення з обороту коштів, які можна було б спрямувати в інші сфери діяльності.

Якщо має місце виникнення сумнівної дебіторської заборгованості перед звітним податковим періодом, то бухгалтер виконує проведення щодо її списання. Якщо безнадійні борги були повернуті бухгалтер виконує проведення навпаки: перераховує дебіторську заборгованість, визнаються доходи і вже у наступному податковому періоді на цю суму подають податкову звітність.

Оскільки одним із важливих етапів формування і достовірного визначення величини активів підприємства, справедливого відображення стану розрахунків з дебіторами є резерв сумнівних боргів, можна стверджувати, що в ТОВ «Атлант Електро» є упущення щодо обліку дебіторської заборгованості. Тому, необхідним є не лише удосконалення методики створення такого резерву, а й зміна діючої законодавчої бази, яка б стимулювала створення підприємствами резерву сумнівних боргів.

На суму оплати за відвантажену продукцію, виконані роботи та надані послуги покупцям і замовникам та на суму нарахованого ПДВ на виручку здійснюють наступні записи: Дебет 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», Кредит 70 «Доходи від реалізації» та Дебет 70 «Доходи від реалізації», Кредит 64 «Розрахунки за податками та платежами». При погашенні покупцями та замовниками своєї заборгованості: у випадку погашення грошовими коштами бухгалтерія ТОВ «Атлант Електро» проводить запис Дт 30, Д-т 31, К-т 36; у випадку погашення векселем: Д-т 16, Д-т 34, К-т 36.

Для узагальнення інформації за всіма видами платежів до бюджету, в тому числі податків з працівників ТОВ «Атлант Електро», використовується рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами».

За дебетом рахунку 64 відображають належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплату, списання тощо. За кредитом рахунку 64 обліковують нараховані податки й платежі в бюджет в кореспонденції з дебетом рахунків 23, 91, 92 - нарахування платежів, що включаються в витрати підприємства; 66 - утримання податку із доходів громадян; 94 - нарахування фінансових санкцій 98 - нарахування податку на прибуток.

Облік зобов'язань за страховими соціальними фондами ТОВ «Атлант Електро» здійснює на рахунку 65 «Розрахунки по страхуванню». При відрахуваннях до соціальних фондів за рахунок ТОВ «Атлант Електро» розраховані суми відображаються за дебетом тих рахунків, на які була віднесена нарахована зарплата, і кредитується рахунок 65 відповідного субрахунка. При утриманні з заробітної плати складається запис Дебет 661 «Розрахунки за заробітною платою» Кредит 65 «Розрахунки за страхуванням» відповідного субрахунка.

Аналітичний облік на рахунку 34 ведеться за кожним одержаним векселем у відомості 34 аналітичного обліку векселів, а синтетичний – у Журналі 3 та Головній книзі. Необхідно відмітити, що у обліковій практиці ТОВ «Атлант Електро» даний рахунок не використовується.

Синтетичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Атлант Електро» здійснюють у Журналі 3, а аналітичний - у Відомості 3.1. Записи у Відомість 3.1 ведуть за кожним документом, покупцем (замовником) за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем.

Основною звітною формою, що узагальнює й відображає кількісну характеристику найважливіших елементів фінансової звітності активи (в тому числі дебіторську заборгованість), власного капіталу та зобов'язання підприємства є Баланс (Звіт про фінансовий стан). Інформаційні джерела для складання активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) в частині розкриття інформації про дебіторську заборгованість підприємства узагальнено в табл. 3.1.2.

Таблиця 3.1.2

Алгоритм складання активу Балансу (Звіту про фінансовий стан)
в частині розкриття інформації про дебіторську заборгованість

Назва статті	Код рядка	Пояснення щодо заповнення – відображення конкретної суми
1	2	3
I. Необоротні активи		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу: сальдо Дт 181, 182, 183. Облік довгострокової дебіторської заборгованості ведеться з урахуванням П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»
II. Оборотні активи		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті), скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто): сальдо Дт 36, скориговане на резерв сумнівних боргів
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	сума авансів, наданих іншим підприємствам, у рахунок наступних платежів: сальдо Дт 371
з бюджетом	1135	Дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету: сальдо Дт 641 та 642
у тому числі з податку на прибуток	1136	Дебіторська заборгованість з податку на прибуток: сальдо Дт 641/прибуток.
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	Сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті: сальдо Дт 373
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	Заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи: сальдо Дт 682 та 683

1	2	3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість, або яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів: сальдо Дт 372, 374, 375, 376, 377, 63, 68, 65 та 66

Отже, при дослідженні методики відображення дебіторської заборгованості в системі рахунків бухгалтерського обліку в ТОВ «Атлант Електро» можна зробити висновки про те, що належна організація обліку заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов'язаннями.

3.2. Застосування інформаційних систем і технологій в обліку дебіторської заборгованості

З метою спрощення ведення бухгалтерського обліку та посилення його аналітичності підприємства та організації проводять докорінну зміну технічної і інформаційної бази на основі впровадження автоматизованої системи обліку, контролю та аудиту. Завдання бухгалтерського обліку як інструмента аналізу, аудиту та управління з обліку дебіторської заборгованості - побудова моделей облікового процесу з подальшою імітацією його із застосуванням сучасних засобів обчислювальної техніки.

Реалізація імітаційних моделей дозволяє посилити управлінські функції обліку, передбачити на визначену дату фінансово-господарський стан підприємства і найбільший ефект від його діяльності. В умовах автоматизованої обробки, інформація бухгалтерського обліку використовується набагато ширше, ніж при ручній обробці даних. Сучасна автоматизація обліку та контролю базується на основі новітніх засобів обчислювальної техніки і повинна забезпечувати повне та своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів, виконання контрольних завдань з метою отримання необхідної інформації про існуючі відхилення та здійснення аналізу й прогнозування господарської діяльності підприємства.

Основні типи організації автоматизованих інформаційних систем обліку:

- міні-бухгалтерія;
- інтегровані системи бухгалтерського обліку;
- програмні інструментальні системи;
- комплекси бухгалтерських автоматизованих робочих місць;
- створені на замовлення системи;
- для ведення окремих ділянок обліку;
- корпоративні.

В умовах сьогодення інформаційна система «1С: Підприємство» розглядається як найпоширеніша програма серед бухгалтерів, що охоплює масштабну лінійку програм.

Саме для автоматизації обліку використовують «1С: Підприємство». Відомо, що існує декілька видів обліку, а саме - бухгалтерський, податковий, управлінський і облік, який ведеться за стандартами МСФЗ. «1С» - це універсальна програма, яку можна налаштовувати на конкретному підприємстві, враховуючи всі особливості функціонування й вимоги керівництва.

Найпоширенішою програмою є «1С: Підприємство 7.7». Вона характеризується готовими шаблонами і алгоритмами, завдяки яким досить швидко можна створити необхідні звітні документи. У даній версії акцент зроблено на облікових завданнях. Так, ця платформа дуже зручна, але якщо підприємство розвивається, збільшуючи власні грошові обороти, то відповідно перед керівництвом стоять складні завдання. І якщо, з огляду на таку позитивну динаміку, якщо не вжити певних заходів, то в діяльності підприємства можливо виникнення труднощів через необхідність оброблення великого обсягу інформації. В результаті значно сповільнюється робота. З цього можна зробити висновок, що дана платформа програми «1С» не є достатньо гнучкою для здійснення певних облікових завдань. Саме тому багато підприємств мають наміри перейти на нову платформу «1С: Підприємство 8.3». Основною її метою є охоплення всіх сторін діяльності підприємства, так, що б це було зрозуміло як керівництву, так і менеджерам. У платформі 8.3 проглядається ряд переваг над платформою 7.7, зокрема, є можливість перемикання інтерфейсів. Також актуальним є значно вдосконалений і розвинений графічний інтерфейс (можна за допомогою схем відобразити процеси підприємства). Тобто, можна з упевненістю стверджувати про реальні переваги версії «8.3» над версією «7.7», які проявляються в легкості оброблення великого масиву даних. Завдяки цій платформі зручно контролювати переміщення документів.

За допомогою даної програми збільшується щоденний обсяг роботи, яку може виконувати бухгалтер, покращується ефективність бізнесу або будь-який інший вид діяльності, тим більше, що програма досить доступна для розуміння. Важливим також є наявність стандартних звітів, що значно спрощує і без того складне життя бухгалтера.

Друга програма це "Парус", яка за своїми властивостями дещо нагадує програму "1С", оскільки є універсальною як програма подібного призначення, що автоматизує певні розділи обліку, такі як банк, заробітну плату, касу, товар. Її використовують в бюджетних організаціях для ведення бухгалтерського обліку. Суть програми складають її основні підсистеми - це касові операції, податковий облік, бухгалтерський облік, облік заробітної плати, основних засобів, форми документів і звітів. Тобто, призначення цих двох програм однакове - автоматизувати ведення бухгалтерії. Програма має ті ж властивості, що й «1С» лише з тією відмінністю, що в «Парус» всі документи і звіти відображаються як електронні таблиці Excel. До речі, якщо розібратися в цільовому призначенні цих двох програм, то можна прийти до такого висновку, що програма «1С» написана для програмістів, а «Парус» - для бухгалтера. Тобто, сам бухгалтер не в змозі змінювати параметри налаштування в програмі «1С», так само як і програміст, який не розбирається в бухгалтерському обліку, навряд чи зможе зробити щось гідне. У той же час, програма «Парус» піддається модульному змінюванню, що і робить її простіше.

Стає зрозуміло, що «1С» використовується в установах будь-якого рівня. У той же час «Парус» має широке застосування на малих і середніх підприємствах. Крім того, система досить проста для адаптації в ній працівників, для швидкого вивчення та ознайомлення з інтерфейсом. Ця система поширена тільки на території України і не має подібних аналогів в світі. Але, незважаючи на всі ці переваги програма «1С» є більш

поширеною в Україні. Вона регулярно оновлюється, випускаються нові версії, кожна з яких є універсальнішою і зручнішою від попередньої, так як має більш широкі можливості у використанні.

Третя програма це - «Галактика». Ця система включає в себе автоматизацію управління всім підприємством в цілому, охоплюючи зовнішню і внутрішню категорії діяльності підприємства. Програма «Галактика» відрізняється від інших бухгалтерських програм, які спрямовано на автоматизацію ведення обліку. Відмінністю є те, що вона комплексно підходить до автоматизації діяльності підприємства, охоплюючи практично всі ланки управління підприємством. Програма складається з контурів, які представляють об'єднання модулів, призначених виконувати однорідні завдання. Всього програма «Галактика» налічує чотири контури:

- адміністративне управління;
- оперативне керування;
- управління виробництвом;
- бухгалтерський облік.

Завдяки модульним принципам побудови «Галактики», дозволяється, в залежності від необхідності, використовувати саме ті програми (або модулі), які необхідні в конкретній ситуації, або комбінувати їх. Але останнє можливо реалізувати тільки в тому випадку, якщо встановлені всі модулі програми. Ця особливість, до речі, досить зручна, адже можливість зі списку перерахованих варіантів вибрати саме ті, які цікавлять виконавця роботи, не відволікаючись на інші, непотрібні на той момент модульні операції. Метою виробничого обліку в «Галактиці» є комплексне об'єднання витрат підприємства. Ці витрати розподіляються за такими критеріями:

- місце виникнення;
- носії витрат;
- види;
- центри відповідальності.

Місце виникнення передбачає контроль за всією роботою підприємства. До категорії носіїв витрат відносяться товари, групи однорідних товарів, види робіт і послуг. Види дозволяють підприємству визначити собівартість вже виготовленої продукції. Завдання центрів відповідальності - збір даних про витрати. З них керівництво отримує дані про відхилення від запланованої кошторису. Програма «Галактика» є складною за своєю структурою в порівнянні з програмами «1С» і «Парус». Вона багатофункціональна, саме тому підходить для роботи на великих підприємствах або в корпораціях.

В результаті цього в Україні автоматизується облікова система, все впевненіше рухається до міжнародних стандартів. У цьому бухгалтерам допомагають програми «бухгалтерського програмування», які значно прискорюють процеси бухгалтерського обліку

В ТОВ «Атлант Електро» в бухгалтерії застосовують «1С:Підприємство 8». На початку роботи відкрито довідник «Организации», де введено найменування підприємства, повну назву, вибираємо юридична особа, вводимо банківський рахунок, код ЄДРПОУ, індивідуальний податковий номер, заповнюємо розділ з контактною інформацією. Результат представлено на рис. 3.2.1.

Организация: ТОВ "Атлант Електро" Код: 000000001

Юр. / физ. лицо: Юр. лицо Префикс:

Полное наименование: Товариство з обмеженою відповідальністю "Атлант Електро"

Головная организация:

Осн. банковский счет: основной счет

Банковский счет для ...

Коды организации: Номера регистрации Контактная информация Прочие

На дату: 01.01.2019

ИНН: 403307016785

ОПФГ:

Территория:

Форма собственности:

Орган гос. управления:

Отрасль:

Вид экономической деят.:

Класс проф. риска:

Код ЕДРПОУ: 40330701

Номер свидетельства:

Код ОПФГ:

Код КОАТУУ:

Код КФВ:

Код по СПОДУ:

Код по ЗКЛНГ:

Код по КВЕД:

OK | Записать | Закрыть

Рис. 3.2.1. Довідник «Организация»

Введено відомості про організацію в довідник «Учетная политика» (рис. 3.2.2). У відомості про облікову політику заповнено назву підприємства, інформацію про платника для друку, систему оподаткування і період її застосування.

Учетная политика организаций

Действия

Организация: ТОВ "Атлант Електро"

Применяется с: 01.01.2018 по 31.12.2020

Налогообложение Бухгалтерский учет Производство Оформление налоговых докум...

Схема налогообложения: Налог на прибыль и НДС

Определяет, является ли организация плательщиком налога на прибыль, НДС и единого налога.

Информация о плательщике для печати: Товариство з обмеженою відповідальністю "Атлант Електро"

Можно указать информацию об организации, как о плательщике налогов, для вывода в печатных формах документов. Информация выводится в расходных накладных и актах оказания услуг.

Определение объекта налогообложения

☐ Определять объект налогообложения без корректировок финансового результата

[Установить ставки налога на прибыль](#)

Рис. 3.2.2. Довідник «Учетная политика»

Змодельовано операції з обліку дебіторської заборгованості в "1С:Підприємство 8" на базі конфігурації "Бухгалтерія для України", ред. 2.0. Станом на 30.09.2020 у контрагента "Комунальне підприємство по утриманню зелених насаджень Печерського району м. Київ" поточна заборгованість перед ТОВ «Атлант Електро» склала

366 042,40 грн., що відображено в оборотно-сальдовій відомості за рахунком 36 (рис. 3.2.3) і в Балансі за 9 місяців в оборотних активах (рис. 3.2.4).

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361 за 30 вересня 2020 р. Весна

Період: 30.09.2020 – 30.09.2020 Рахунок: 361 Весна

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку Σ

Весна
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361 за 30 вересня 2020 р.
Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду	Обороти за період	Сальдо на кінець періоду
Контрагенти	Дебет	Кредит	Дебет
361	366 042,40		366 042,40
Покупець	366 042,40		366 042,40
Итого	366 042,40		366 042,40

Рис. 3.2.3. Оборотно-сальдова відомість за рахунком 36

← → Баланс за 9 місяців 2020 р. (Весна) *

Зберегти Заповнити x Очистити Розшифрувати Друк Вивантаження Настройка... Оновити

Дата підпису: 08.10.2020 Налаштувати відображення додаткових рядків (*)

Баланс
Службові дані

Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	540	543
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30	122
Виробничі запаси	1101	18	107
Незавершене виробництво	1102	8	11
Готова продукція	1103	5	5
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	360	366 042,40
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	1	-
за виданими авансами			

Рис. 3.2.4. Баланс ТОВ «Атлант Електро»

При підготовці до річної звітності комісія з інвентаризації вивчає стан заборгованості, про що складе "Акт інвентаризації розрахунків" (рис. 3.2.5).

← → ☆ Акт інвентаризації розрахунків BE00-000001 от 30.10.2020 00:00:00

Провести и закрыть Записать Провести Заповнити Друк

Номер: BE00-000001 від: 30.10.2020 00:00:00 Організація: Весна

Дебіторська заборгованість (1) Кредиторська заборгованість Рахунки розрахунків (15) Додатково

Добавить Заповнити

Контрагент	Рахунок розрахунків	Всього	Підтверджено	Не підтверджено	У т.ч. минув строк давнини
Покупець	361	366 042,40	366 042,40		

Рис. 3.2.5. Акт інвентаризації розрахунків

Документ знаходиться в розділі "Продажі" - "Розрахунки з контрагентами" - "Акт інвентаризації розрахунків". Аналогічний документ доступний і в розділі "Покупки" (рис. 3.2.6).

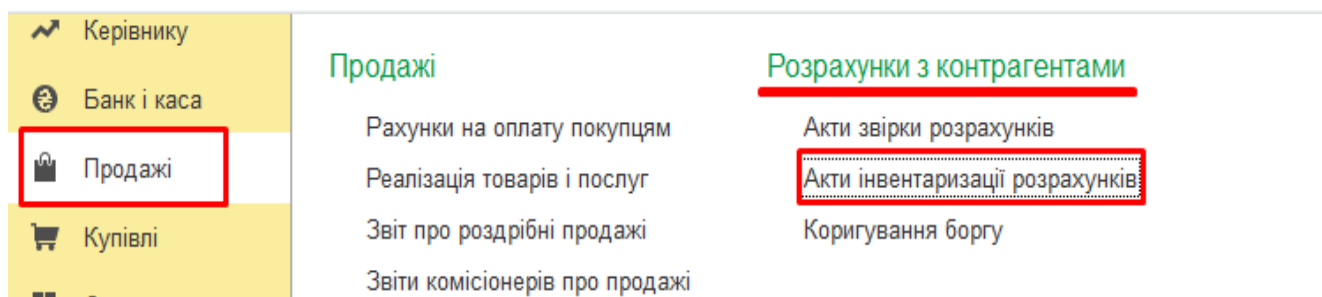

Рис. 3.2.6. Шлях до "Акту інвентаризації розрахунків"

Після аналізу фінансового стану дебітора виник сумнів в можливості погашення заборгованості, тому прийнято рішення сформувати резерв сумнівних боргів на повну суму боргу. Операцію оформимо вручну (розділ "Операції" - "Бухгалтерський облік" - "Операції, введені вручну"), заповнивши табличну частину документа (рис. 3.2.7).

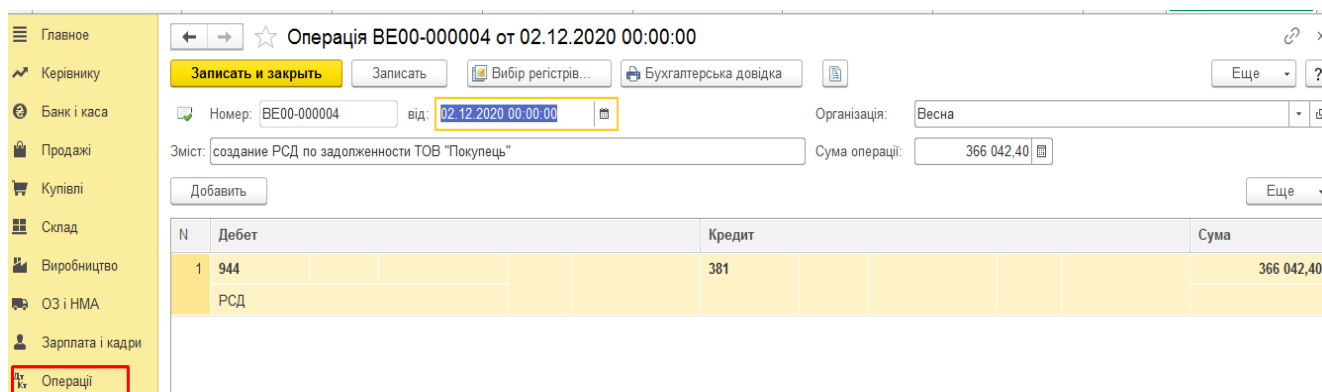

Рис. 3.2.7. Операції, введені вручну – створення резерву сумнівних боргів

Виконані в програмі дії станом на 31.12.2020р. знайшли своє відображення в Балансі (рис. 3.2.8).

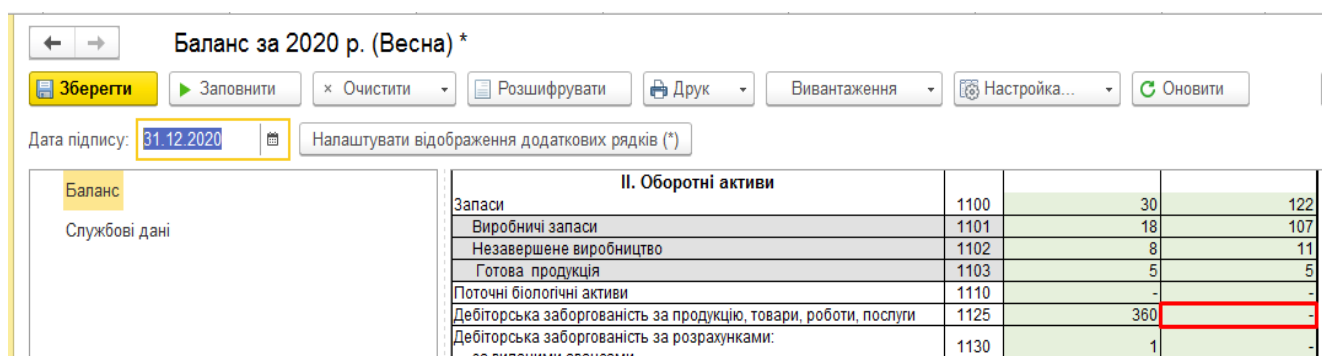

Рис. 3.2.8. Стан в Балансі дебіторської заборгованості після створення резерву сумнівних боргів

Результати виконаних в програмі дій за 2020р. знайшли своє відображення і в Звіті про фінансові результати (рис. 3.2.9).

Звіт про фінансові результати за 4 квартал 2020 р. (Весна) *

Записати Заповнити x Очистити Розшифрувати Друк Вивантаження Настройка... Еще

Дата підпису: 31.12.2020 Налаштувати відображення додаткових рядків (*)

Звіт про фінансовий стан (стандарт № 3)
Службові дані

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		
Валовий прибуток	2090	366 042,40	
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	(366)	(200)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			

Значення в дужках - Б...

OK Отмена

Рис. 3.2.9. Витрати на сумнівні борги у Звіті про фінансові результати

За допомогою звіту "Оборотно-сальдова відомість по рахунку" переконаємося, що резерв списано в повній сумі (рис. 3.2.10).

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 381 за Жовтень-грудень 2020 р.

Період: 01.10.2020 - 31.12.2020 Рахунок: 381 Весна

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку

Весна

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 381 за Жовтень-грудень 2020 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
381			366 042,40	366 042,40		
Итого			366 042,40	366 042,40		

Рис. 3.2.10. Оборотно-сальдова відомість за рахунком 38

Операцією, введеної вручну, віднесено списану заборгованість на позабалансовий рахунок 071 "Списана дебіторська заборгованість" (рис. 3.2.11).

Операція (создание) *

Записать и закрыть Записать Вибір регістрів... Бухгалтерська довідка

Номер: від: 02.03.2021 00:00:00 Організація: Весна

Зміст: списання дебиторская задолженность ТОВ "Покупец" Сума операції: 366 042,40

Добавить

N	Дебет	Кредит	Сума
1	071 Покупец		366 042,40

План рахунків бухгалтерського обліку

Выбор Создать Журнал проводок Опис рахунку Друк Поиск (Ctrl+F) Еще ?

Код	Наименование	Заб.	Ак.	Вал.	Кл.	ПО	ПО ПДВ	ПО Суми
03	Контрактні зобов'язання	✓	П					
041	Непередбачені активи	✓	А					
042	Непередбачені зобов'язання	✓	П					
05	Гарантії та забезпечення надані	✓	А					
06	Гарантії та забезпечення отримані	✓	А					
071	Списана дебіторська заборгованість	✓	А					

Рис. 3.2.11. Списання дебіторської заборгованості

Отже, після виконання відповідних операцій робимо висновок про універсальність програми «1 С» для здійснення бухгалтерського обліку та на основі введених операцій автоматичного формування фінансової звітності.

3.3. Стратегічний управлінський облік дебіторської заборгованості

Для прийняття виважених оперативних і ефективних стратегічних управлінських рішень керівникам необхідна достовірна за якісними характеристиками інформація про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Основними чинниками посилення ролі управлінського обліку прийнято розглядати:

- зміцнення конкуренції;
- розвиток і посилення автоматизації виробничих процесів;
- імплементація інноваційних методів, моделей та прийомів управління;
- використання комп'ютерної техніки для управління й автоматизація облікових робіт.

Економістами-дослідниками (теоретиками і практиками) управлінський облік розглядається як процес виявлення, вимірювання, аналізування, підготовлення, інтерпретування та передавання інформації, яка використовується управлінською ланкою для планування, оцінювання та контролювання всередині підприємства.

Вимоги, які ставляться менеджерами до системи обліку відносно характеру та обсягу інформації, що їм надається, охарактеризовано табл. 3.3.1.

Таблиця 3.3.1

Вимоги до характеру та обсягу інформації, які висувають менеджери

Ознака	Характеристика
Доступність форми та змісту	Оскільки інформація готується для менеджерів різних рівнів компетенції та освіти, вона повинна викладатися в доступній та корисній формі, а не у вигляді суворо регламентованих загальних документів звітності, як це робиться в системі фінансового обліку
Варіативність	Інформація повинна забезпечувати можливість вибору варіанта управлінського рішення з декількох взаємовиключних альтернатив
Компактність	Звітні форми мають бути максимально спрощені, але до меж, які дозволятимуть контролювати не тільки підсумкові показники, а й їх складові
Диференційованість	Інформація має бути достатньо повною, але водночас такою, що відповідає б тільки запиту менеджера на конкретне завдання, що дає можливість скоротити загальні інформаційні потоки
Своєчасність	Інформація повинна упереджати будь які управлінські рішення, а тому порядок і частота надання такої інформації мають відповідати характеру та періодичності завдань, що розв'язуються менеджером

Основними завданнями управлінського обліку є:

- збирання, оброблення, узагальнення, зберігання та передавання необхідної інформації для здійснення оперативного управління підприємством і ухвалення

раціональних управлінських рішень з оптимізації управління шляхом регулювання структури активів та джерел їх формування. При цьому аналізується робота підприємства в цілому і за центрами відповідальності, в межах яких контролюються значення ключових показників ефективності, зокрема прибутку, собівартості, рентабельності, капітальних інвестицій;

- перевірка законності та доцільності здійснених господарських операцій, забезпечення збереження господарських засобів, ефективне використання майна;

- визначення підсумків господарської діяльності та оцінка ефективності діяльності підприємства в розрізі реалізованих виробів, центрів відповідальності, управлінських і технологічних рішень. При цьому потрібно проводити порівняння загального фінансового результату за даними фінансового обліку з даними управлінського обліку з метою контролю за маркетинговою діяльністю;

- складання внутрішніх управлінських звітів, інформація яких призначена для власників підприємств та керівників (менеджерів) й інших внутрішніх користувачів бухгалтерської інформації. Зміст звітів може змінюватися залежно від цільового призначення і посади управлінця, для якого вони призначені.

З метою покращення результатів діяльності ТОВ «Атлант Електро» щодо стану й погашення дебіторської заборгованості доцільно запровадити методи стратегічного управлінського обліку: ABC-аналіз, XYZ-аналіз.

ABC-XYZ аналіз представляє собою поєднання двох методів аналізу ABC- аналізу та XYZ-аналізу.

ABC-аналіз полягає у виявленні та оцінці незначного числа кількісних величин, які є найціннішими та мають найбільшу питому вагу у загальній сукупності вартісних показників. ABC-аналіз - метод аналізу, завдяки якому сукупність об'єктів (товарів, продуктів, клієнтів, постачальників, працівників) розподіляється відповідно до обраних критеріїв (витрати, прибуток, заборгованість) на три групи - А, В, С з метою концентрації ресурсів на критичній меншості, залишаючи поза увагою тривіальну більшість. Для кожної групи (класу) А, В, чи С розробляються та визначаються оптимальні управлінські рішення.

Розподіл за класами прийнято робити згідно принципу Парето (правило 80/20, закон "важливої меншості"): для багатьох подій 80% наслідків слідує із 20% причин. Таким чином, управління лише цими 20% причин дає можливість на 80% управляти ситуацією. Варіанти формулювання принципу Парето у діяльності підприємства можуть бути такі:

- 80% прибутку підприємства забезпечує реалізація 20% товарів;
- 80% доходу підприємства отримано від 20% клієнтів;
- 80% доходу підприємства надходить внаслідок 20% витраченого часу;
- 80% прибутку підприємства зароблено працею 20% працівників;
- 80% загальної вартості запасів створює 20% найменувань загального обсягу одиниць запасу.

Принцип Парето підтверджує дисбаланс між причинами і наслідками, а пропорція 80/20 є приблизним середнім значенням цього дисбалансу. Слід також зауважити, що оскільки 80% стосується наслідку, а 20% причини (тобто різних речей), то їх сума не повинна дорівнювати 100%, а може бути як менша, так і більша.

Послідовність виконання АВС-аналізу дебіторської заборгованості складається з таких етапів:

- розрахунок частки (питомої ваги) окремого дебітора в загальній сумі дебіторської заборгованості;
- встановлення рангу окремого дебітора за часткою (питомою вагою) у загальній сумі дебіторської заборгованості;
- розподіл дебіторів за групами залежно від сумарної частки (питомої ваги) у загальній сумі дебіторської заборгованості.

На першому етапі АВС-аналізу здійснено розрахунок питомої ваги дебіторської заборгованості (суми заборгованості кожного дебітора) станом на 31.12.18 р. у загальній сумі заборгованості (табл.3.3.2).

Для магістерського дослідження використано дані Звіту про фінансовий стан ТОВ «Атлант Електро» на 31.12.18 р.

Таблиця 3.3.2

Розподіл за групами дебіторів залежно від питомої ваги у загальній сумі заборгованості (власна систематизація за фактичними даними з Додатку Д)

Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Частка в загальній сумі дебіторської заборгованості, %
Дебітор 1	566463,96	14,49
Дебітор 2	14035,04	0,36
Дебітор 3	30929,82	0,79
Дебітор 4	686748,03	17,57
Дебітор 5	106793,08	2,73
Дебітор 6	76450,77	1,96
Дебітор 7	114050,23	2,92
Дебітор 8	416187,91	10,64
Дебітор 9	139968,62	3,58
Дебітор 10	51426,49	1,32
Дебітор 11	1706176,05	43,64

На другому етапі АВС-аналізу здійснено перерозподіл списку дебіторів до частки боргу в загальній сумі дебіторської заборгованості. Результати в табл. 3.3.3.

Таблиця 3.3.3

Розподіл дебіторів за групами залежно від питомої ваги у загальній сумі заборгованості (власна систематизація)

Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Ранг за часткою в загальній сумі дебіторської заборгованості, %
1	2	3
Дебітор 11	1706176,05	43,64
Дебітор 4	686748,03	17,57
Дебітор 1	566463,96	14,49
Дебітор 8	416187,91	10,64
Дебітор 9	139968,62	3,58

1	2	3
Дебітор 7	114050,23	2,92
Дебітор 5	106793,08	2,73
Дебітор 6	76450,77	1,96
Дебітор 10	51426,49	1,32
Дебітор 3	30929,82	0,79
Дебітор 2	14035,04	0,36
Всього	3909230,00	100

На третьому етапі аналізу перерозподілено дебіторів за групами (табл. 3.3.4): група А (сумарна частка дебіторів до 80%), група В (сумарна частка дебіторів від 80% до 95%), група С (сумарна частка дебіторів від 95% до 100%).

Таблиця 3.3.4

Розподіл дебіторів за групами залежно від питомої ваги
у загальній сумі дебіторської заборгованості

Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Частка в загальній сумі дебіторської заборгованості, %	Сумарна частка в загальній сумі дебіторської заборгованості, %	Розподіл за групами
Дебітор 11	1706176,05	43,64	43,64	А
Дебітор 4	686748,03	17,57	61,21	А
Дебітор 1	566463,96	14,49	75,7	А
Дебітор 8	416187,91	10,64	86,34	В
Дебітор 9	139968,62	3,58	89,92	В
Дебітор 7	114050,23	2,92	92,84	В
Дебітор 5	106793,08	2,73	95,57	С
Дебітор 6	76450,77	1,96	97,53	С
Дебітор 10	51426,49	1,32	98,85	С
Дебітор 3	30929,82	0,79	99,64	С
Дебітор 2	14035,04	0,36	100	С
Всього	3909230,00	100		

За результатами АВС-аналізу дебіторської заборгованості (табл. 3.3.4) можна зробити висновок про те, що основними і найбільшими за кількістю дебіторами (Група А) ТОВ «Атлант Електро» є Дебітор 11, Дебітор 4, Дебітор 1, оскільки вони займають найбільшу частку у загальній сумі дебіторської заборгованості 75,7%. До групи В віднесено дебіторів із сумарною часткою заборгованості 92,84 %: Дебітор 8, Дебітор 9 та Дебітор 7. До групи С віднесено дебіторів: Дебітор 5, Дебітор 6, Дебітор 10, Дебітор 3 та Дебітор 2. Найбільшою групою виявилась група С, до якої входить 5 дебіторів із усіх представлених. Це свідчить про те, що ТОВ «Атлант Електро» має багато дебіторів, борг яких не перевищує 5 % від загальної суми дебіторської заборгованості. Отже, ТОВ «Атлант Електро» здійснює не досить ефективне управління дебіторською заборгованістю.

Паралельно з АВС-аналізом доцільно проводити XYZ-аналіз.

XYZ-аналіз це метод, який дозволяє аналізувати й прогнозувати стабільність бізнес-процесів і бізнес-об'єктів. За результатами XYZ-аналізу здійснюється розподіл

дебіторів за строком погашення взятих зобов'язань. Для рішення завдань своєчасності інкасації заборгованості використовують метод XYZ. В межах цього методу здійснюється групування дебіторів на 3 групи:

- група Х - містить дебіторів з мінімальним терміном погашення заборгованості (як правило, до 15 днів);
- група Y - містить дебіторів з визначеним середнім строком погашення зобов'язань (16 – 30 день);
- група Z - містить дебіторів з максимальним періодом сплати заборгованості (перевищує 30 днів).

На першому етапі XYZ-аналізу дебіторської заборгованості здійснено встановлення за окремими дебіторами ТОВ «Атлант Електро» терміну заборгованості станом на 31.12.2018 р. (табл.3.3.5).

Таблиця 3.3.5

Розподіл дебіторів за групами залежно від терміну заборгованості (метод XYZ)
(за змодельованим розподілом терміну погашення за окремим дебітором)

Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Термін погашення заборгованості, дні
Дебітор 1	566463,96	28
Дебітор 2	14035,04	25
Дебітор 3	30929,82	10
Дебітор 4	686748,03	16
Дебітор 5	106793,08	21
Дебітор 6	76450,77	5
Дебітор 7	114050,23	12
Дебітор 8	416187,91	5
Дебітор 9	139968,62	8
Дебітор 10	51426,49	13
Дебітор 11	1706176,05	13
Всього	3909230,00	

На другому етапі XYZ-аналізу дебіторської заборгованості за даними табл.3.3.5 перерозподілено списки дебіторів за такими групами (табл.3.3.6): група Х (мінімальний термін 0-15 днів), група Y (середній термін 16-30 днів), група Z (максимальний термін більше 30 днів).

Таблиця 3.3.6

Розподіл дебіторів за групами залежно від терміну заборгованості (метод XYZ)
(за змодельованим розподілом терміну погашення за окремим дебітором)

Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Термін погашення заборгованості, дні	Розподіл за групами
1	2	3	4
Дебітор 6	76450,77	5	X
Дебітор 8	416187,91	5	X
Дебітор 9	139968,62	8	X
Дебітор 3	30929,82	10	X
Дебітор 7	114050,23	12	X
Дебітор 10	51426,49	13	X

Продовження таблиці 3.3.6

1	2	3	4
Дебітор 11	1706176,05	13	X
Дебітор 4	686748,03	16	Y
Дебітор 5	106793,08	21	Y
Дебітор 2	14035,04	25	Y
Дебітор 1	566463,96	28	Y
Всього	3909230,00		

Застосування комбінування ABC+XYZ спрямовано на зменшення фінансового розриву шляхом контролю за наявністю і формуванням дебіторської заборгованості за певними групами дебіторів відповідно до її використання в подальшому як засобу погашення кредиторської заборгованості перед контрагентами підприємства. Ціль інтегрованого ABC+XYZ-аналізу дебіторської заборгованості полягає в оптимізуванні процесу інкасації дебіторської заборгованості за критерієм забезпечення платоспроможності. Матрична проекція ABC й XYZ аналізів у табличному форматі представляє модель, яка сприяє у обґрунтуванні виважених стратегічних управлінських рішень щодо політики управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Матричне зображення інтегрованого ABC+XYZ-аналізу дебіторів за даними ТОВ «Атлант Електро» на 31.12.2018 р. охарактеризовано в табл.3.3.7, де DAX, DAY, DAZ, DBX, DBY, DBZ, DCX, DCY, DCZ - сума дебіторської заборгованості дебіторів категорії А, В, С підгруп X, Y, Z відповідно; DX, DY, DZ - сума дебіторської заборгованості дебіторів підгруп X, Y, Z відповідно.

Таблиця 3.3.7

Матриця спільного ABC+XYZ-аналізу дебіторів

Розподіл за групами	Група X Дебітори 3,6,7,8,9,10,11		Група Y Дебітор 1,2,4,5		Група Z	
	Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.	Найменування дебітора	Сума дебіторської заборгованості, грн.
Група А Дебітор 1,4,11	Дебітор 11	1706176,05	Дебітор 1	566463,96		
			Дебітор 4	686748,03		
	Разом група AX	1706176,05	Разом група AY	1253211,99	Разом група AZ	0
Група В Дебітор 7,8,9	Дебітор 7	114050,23				
	Дебітор 8	416187,91				
	Дебітор 9	139968,62				
	Разом група VX	670206,76	Разом група VY		Разом група VZ	0
Група С Дебітор 2,3,5,6,10	Дебітор 3	30929,82	Дебітор 2	14035,04		
	Дебітор 6	76450,77	Дебітор 5	106793,08		
	Дебітор 10	51426,49				
	Разом група CX	158807,08	Разом група CY	120828,12	Разом група CZ	0
Всього	Група X	2535189,89	Група Y	1374040,11	Група Z	0

Таким чином, застосування на практиці розроблених теоретичних і прикладних рекомендацій з інтеграції методів стратегічного управлінського обліку дебіторської заборгованості дозволить забезпечити цільовий комплексний підхід до обґрунтування й ухвалення управлінських рішень, які спрямовані на активізацію своєчасного погашення боргів, подолання фінансових розривів і посилення ефективності використання грошових потоків, що має велике значення для подальшого розвитку і сприяє довготривалому успіху кожного підприємства.

3.4. Удосконалення контрольних процедур в ТОВ «Атлант Електро» і застосування управлінських інформаційних систем аудиту дебіторської заборгованості

Одна з експертних систем в українських аудиторських підприємствах є програма «Турбо Аудит» - інформаційна експертна система для формування рекомендацій для прийняття фахівцем і використання при їх формуванні певних висновків за результатами аудиторської перевірки. До програми включено всі необхідні аудиторські процедури від запиту на перевірку первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності до формування підсумкового висновку за розділом аудита.

«Турбо Аудит» орієнтовано на максимальне полегшення і спрощення праці аудиторів з фокусуванням на забезпечення дотримання усіх вимог, правил та стандартів аудиторської діяльності та формування комплексу робочої і підсумкової аудиторської документації, що повністю відповідає визначеним критеріям.

Функціональна підсистема «Турбо Аудит» організована за основними етапами перевірки, які охарактеризовано в табл. 3.4.1.

Таблиця 3.4.1

Основні етапи перевірки в пакеті прикладних програм «Турбо Аудит» (власна систематизація)

№ п/п	Назва етапу	Характеристика
1	2	3
1	Підготовчий	Аудитор приймає рішення щодо можливості проведення аудиту, досягнення згоди між аудитором і клієнтом щодо характеру перевірки та умов її проведення, формалізації досягнутих домовленостей шляхом укладення договору.
2	Планування аудиту	Здійснення процедур, спрямованих на отримання аудитором належного ступеня розуміння особливостей діяльності клієнта, визначення раціональних підходів до організації перевірки, формування плану та робочої програми аудиту
3	Збір аудиторських доказів	Аудитор проводить процедури перевірки на суттєвість і формує тести системи внутрішнього контролю для отримання доказів, достатніх для формування аудиторської думки – професійного судження
4	Заключний	Узагальнення результатів аудиторської перевірки з метою формування аудиторського звіту та підготовки відповідного виду аудиторського висновку

Робота в програмі «Турбо Аудит» починається із введення даних про працівників аудиторської фірми за допомогою Блоку управління, який складається із вкладок «Посади», «Аудитори» та «Аудиторська група». В закладці «Посади» додається перелік

посад відповідно до штатного розпису аудиторської фірми за допомогою клавіші «+». Розгорнуте вкладення «Посади». Далі створюється перелік аудиторів у вкладці «Аудитори» із подальшим заповненням даних про працівників в «Картка працівника». Складені картки узагальнюються в реєстрі працівників аудиторської компанії, з числа яких формується аудиторська група за допомогою функції меню Блоку управління «Група аудиторів».

Основними завданнями підготовчого етапу є дослідження сфери діяльності ТОВ «Атлант-Електро» і узгодження вимог проведення аудиторської перевірки, визначення принципової можливості проведення аудиту з урахуванням професійної компетентності і незалежності членів аудиторської групи, реальності завдань, обсягів та строків перевірки. Після отримання пропозиції на проведення перевірки здійснюється попередній збір та аналіз інформації про підприємство клієнта.

У системі «Турбо Аудит» відображення основних видів аудиторських робіт підготовчого етапу виконується із застосуванням основних документів: анкети; протокол зустрічі; лист-зобов'язання; лист-замовлення; лист-згоди; договір на проведення аудиту. Зібрана інформація узагальнюється в документі «Анкета», який складається з 2-х частин: інформації про аудиторську фірму та інформації про підприємство-клієнта.

Серед основних методів збору інформації є опитування працівників ТОВ «Атлант-Електро» чи третіх осіб, яке проводиться з використанням спеціальних анкет «Довідка про усні роз'яснення працівників».

За результатами протоколу зустрічі аудитора та ТОВ «Атлант-Електро» формується договір про надання аудиторських послуг.

Після укладання угоди на проведення аудиту, розпочинається етап аудиторської перевірки, в який входить: планування, основним завданням якого є визначення стратегії перевірки; розрахунок аудиторського ризику і рівня суттєвості; формування плану і програми аудиту. Меню блоку «Планування аудиту» охарактеризовано на рис. 3.4.1.

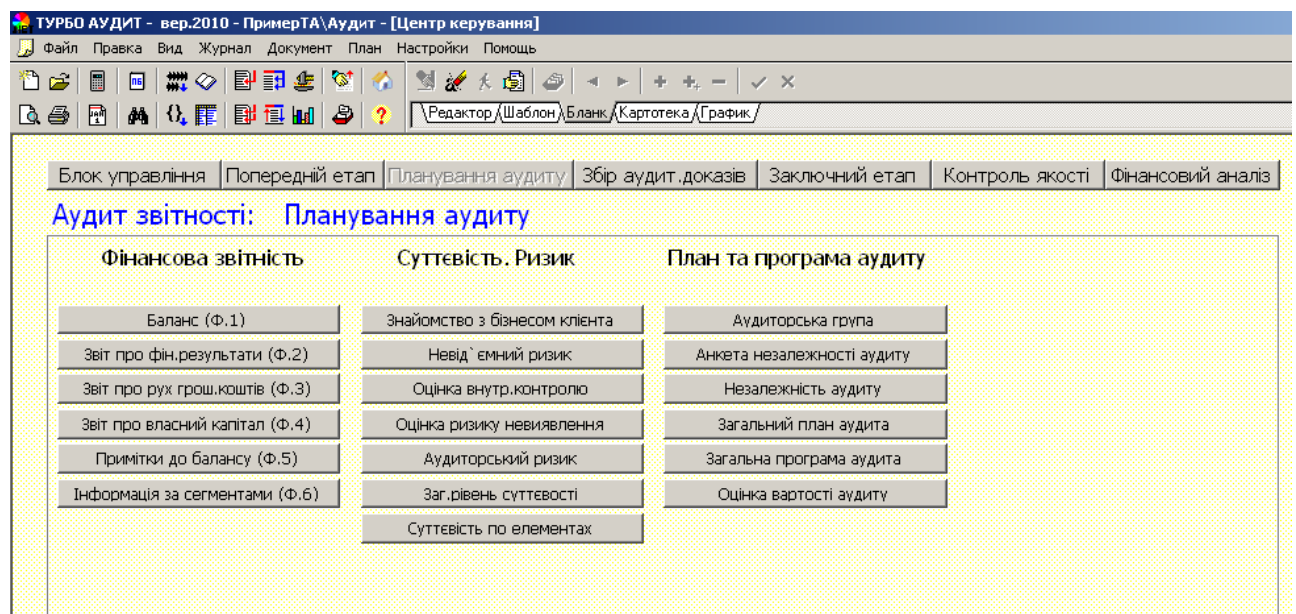

Рис. 3.4.1. Меню блоку «Планування аудиту»

Під час планування в ІС «Турбо Аудит» формується інформаційна база шляхом введення фактичних даних фінансової звітності ТОВ «Атлант-Електро».

В «Турбо Аудит» оцінка ризику здійснено за трифакторною мультиплікативною моделлю аудиторського ризику, який розраховується за формулою 3.1:

$$\text{ПАР}=\text{ВР}\times\text{РК}\times\text{РН} , \quad (3.1)$$

де ПАР – прийнятний аудиторський ризик;

ВР – властивий ризик;

РК – ризик контролю;

РН – ризик невиявлення помилок.

В «Турбо Аудит» властивий ризик оцінюється шляхом заповнення документу «Оцінка невід’ємного ризику», що містить перелік питань, відповіді на які даються за бальною оцінкою ступеня ризикованості кожного чинника. В графі «Оцінка» проставляється результат в балах, що відповідає якісній оцінці ризику за шкалою: 1 бал - низький, 2 бали – середній, 3 бали - високий. За виставленими оцінками автоматично переводиться якісна шкала оцінки ризику в кількісну.

Для оцінки ризику контролю в «Турбо Аудит» використано бланк-тесту «Ризик системи ВК та БО», що містить для вибору за певним переліком питань із варіантів можливих відповідей, які обирає аудитор. Кожній відповіді за обраним варіантом системою присвоюється відповідний бал. Аналогічно в «Турбо Аудит» оцінюється ризик невиявлення помилок через бланк-тест «Оцінка ризику невиявлення помилок та перекручень бухгалтерської звітності». На підставі результату оцінок властивого ризику, ризику контролю та ризику невиявлення помилок в «Турбо Аудит» здійснюється автоматично розрахунок загального аудиторського ризику.

Шляхом порівняння отриманого розрахункового значення аудиторського ризику з прийнятним для аудитора рівнем обґрунтовується висновок про можливість проведення аудиторської перевірки або необхідність внесення змін до плану і програми перевірки.

Існує нерозривний взаємозв’язок і взаємовплив між аудиторським ризиком і суттєвістю. Для визначення загального рівня суттєвості в ІС «Турбо Аудит» передбачено документ «Визначення загального рівня суттєвості», в межах якого здійснюється:

- у полі «Дата балансу» встановлюється дата звітності, на яку здійснюється аудиторська перевірка;
- у полі «Вибір типу суттєвості» обирається спосіб визначення загального рівня суттєвості, як правило: «суттєвість на звітну дату»;
- у полі «Число базових показників» задається кількість показників, яку потрібно використати.

Графа «Частка» містить рекомендоване значення межі суттєвості для кожного окремого показника. За необхідності є можливість самостійного коригування значення. Подальший розрахунок суттєвості здійснюється автоматично після натискання позначки «Розрахувати».

На підставі розуміння діяльності клієнта, оцінювання прийнятного аудиторського ризику та визначення рівня суттєвості аудитор визначає стратегію перевірки та формує план і програму аудиту із застосуванням відповідних бланків «Загальний план аудиту»,

«Загальна програма аудиту». На цьому етапі планування завершено і розпочинається безпосереднє проведення аудиту.

Далі можна переходити до процедур по суті. Для їх реалізації функціоналом програми «Турбо Аудит» передбачено блок «Збір аудиторських доказів».

На етапі збору аудиторських доказів відповідно до рекомендованих вимог МСА в програмі «Турбо Аудит» пропонується комплект тестів і процедур за розділами, які є складовими елементами методики аудиту.

За результатами виконаної аудиторської процедури є можливість зробити самостійний висновок про надійність засобів контролю, відповідність облікової політики вимогам. До загальних процедур відноситься розрахунок обсягу аудиторської вибірки за двома етапами: (1) визначення обсягу вибірки, (2) побудова вибіркової сукупності.

На етапі збору доказів відповідно до МСА проводяться за розробленим бланком:

- перевірка форм фінансової звітності;
- перевірка початкових сальдо;
- перевірка дотримання нормативних актів;
- розгляд помилок і несумлінних дій.

Завершення перевірки кожного розділу аудиту здійснюється шляхом формування таких робочих аудиторських документів:

- попередній перелік помилок і зауважень;
- зведення методичних (систематичних) порушень;
- аналіз результатів вибіркової перевірки;
- перелік нормативних актів, за якими виявлено порушення;
- висновок по розділу аудиту.

Від моменту зібрання достатньої кількості достовірних доказів чи остаточного встановлення неможливості сформулювати аудиторське професійне судження проводиться етап узагальнення результатів аудиту, де формується підсумкова аудиторська документація для передачі клієнту у вигляді офіційного аудиторського звіту і аудиторського висновку. Для цього функціоналом програми «Турбо Аудит» передбачено блок «Заключний етап».

На підставі таблиць робочих аудиторських документів сформованих у процесі перевірки за окремими сегментами на завершальному етапі обґрунтовується професійне судження як офіційна аудиторська думка з наступним оформленням відповідним аудиторським висновком. В «Турбо Аудит» передбачено всі основні види аудиторських висновків.

Отже, призначенням аудиторської програми «Турбо Аудит» сприяти в роботі аудитора для розрахунку прийнятного аудиторського ризику і формування аудиторського висновку. За умови введення необхідних даних здійснено збір аудиторських доказів з подальшим їх внесенням в програму. Використання засобів автоматизації дозволило як найповніше подолати проблему точності й оперативності інформації. Протягом певного часу підготовлюються дані з різним ступенем необхідної деталізації для формування і представлення аудиторського висновку підприємству-клієнту.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведення магістерського дослідження зроблено такі висновки та пропозиції.

В ході господарських відносин, наявність заборгованості є об'єктивним явищем. В свою чергу, заборгованість суттєво впливає на фінансовий стан підприємства і результати його діяльності. При цьому дебіторська заборгованість зумовлює тимчасове вилучення обігового капіталу підприємства та зменшення рівня його оборотності. Тому доцільним є постійне відстеження пропорцій між дебіторською та кредиторською заборгованостями.

У сучасній комерційній і фінансовій практиці реалізація продукції в кредит (з відстрочкою платежу за неї) одержала поширення як у вітчизняній практиці, так і в практиці господарської діяльності зарубіжних країнах, в тому числі з розвинутою ринковою економікою. Формування принципів кредитної політики відбиває умови цієї практики і спрямовано на посилення ефективності операційної і фінансової діяльності будь-якого суб'єкта господарювання.

В умовах сьогодення спостерігається відсутність єдиного підходу до визначення поняття «дебіторська заборгованість». Ознайомившись з тлумаченням поняття дебіторської заборгованості, що представлено сучасними авторами узагальнено та запропоновано таке визначення. Дебіторська заборгованість - це актив, що дає підприємству юридичне право отримати грошові кошти, матеріальні ресурси, що не оплачені контрагентами, і може використовуватися для оцінки фінансового стану підприємства на підставі розрахунку показників результативної його діяльності.

В процесі дослідження основних теоретичних та практичних проблем обліку дебіторської заборгованості підприємства був застосований комплексний підхід, який, в свою чергу, враховує визначення сутності дебіторської заборгованості, особливості її класифікації, нормативно-правові аспекти обліку і розкриття у звітності, аналізу та аудиту. В процесі дослідження розглянуто модель класифікації дебіторської заборгованості підприємства. Головною перевагою цієї моделі є поділ дебіторської заборгованості на заплановану та незаплановану. Результатом спланованості або неспланованості може бути ступінь майбутньої або поточної економічної вигідності дебіторської заборгованості.

Аналіз основних фінансово-економічних показників роботи ТОВ «Атлант Електро» розраховано з використанням фактичних даних, за результатами якого можна стверджувати про збільшення суми заробленого чистого доходу від реалізації і фінансових результатів. При цьому показники ліквідності та частина показників фінансової стійкості і рентабельності стають меншими в роках, які досліджували - 2017-2019 роках. Водночас, можна стверджувати про правильність наряду розвитку, що і засвідчує збільшення суми чистого прибутку.

Обліково-аналітичне та контрольне забезпечення дебіторської заборгованості

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Загальні висновки і пропозиції	Номер сторінки
Здобувач	Кириленко А.С.		28.02.21		
Науковий керівник	Колос І. В.		01.03.21		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		05.03.21		

Велике значення набуває контроль стану і зміни показників дебіторської заборгованості підприємства. Слід зазначити, що однією з основних причин банкрутства підприємств є недостатній рівень оборотних активів та проблеми з якістю грошового потоку. Це, як правило, виникає при неконтрольованому і незбалансованому розширенні господарської діяльності.

Матеріали дослідження практики організації обліку та контролю в ТОВ «Атлант Електро» свідчать про відповідність вимогам чинного законодавства щодо організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку в цілому і дебіторської заборгованості зокрема. Облік ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідних бухгалтерських записів, їх узагальнення в регістрах бухгалтерського обліку та систематизації за відповідними статтями у формах фінансової звітності.

Однак існують певні недоліки: належним чином не організований облік розрахунків із покупцями і замовниками. В ТОВ «Атлант Електро» доцільно створити єдину інформаційну базу покупців і замовників у вигляді документа «Реєстр дебіторів», який міститиме інформацію про дебіторів та розрахункові операції з ними.

В процесі проведення аудиту в ТОВ «Атлант Електро» запропоновано напрями удосконалення організації обліку розрахунків з дебіторами та контролю за сумнівною і безнадійною заборгованостями;

У 2019 році питома вага дебіторської заборгованості у загальній вартості активів дещо збільшилася і складає відповідно за товарним кредитом 10,73 %, за споживчим кредитом 17,91 %. У 2019 році порівняно з 2018 роком питома вага простроченої дебіторської заборгованості збільшилася на 5 %.

Для успішного впровадження і ефективного використання системи управління дебіторською заборгованістю в ТОВ «Атлант Електро» доцільно створити відділ внутрішнього аудиту, однією з функцій якого буде перевірка стану розрахунків з метою оптимізації обсягів дебіторської заборгованості та своєчасного повернення боргів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней / Я. В. – Соколов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с. 168.
2. Соколов Я. В. История развития бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. – М. : Финансы статистика, 1985. – 367 с
3. Верига, Ю. А. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посіб. / Ю. А. Верига, Г. І. Зима. – К. : ЦУЛ, 2009. – 656 с. – ISBN 978-966-364-801-9.
4. Хендриксен, Э. С., Ван Бред, М.Ф. Теория бухгалтерского учета. [Текст] / Э. С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бред. – М. Финансы и статистика. – 2009. – 576 с. – ISBN: 0-256-11269-X.
5. Хома, С. В. Фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / С. В. Хома, В. К. Орлова, М. С. Орлив. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 510 с. – ISBN 978-966-364-994-8.
6. Бернар, И. Толковый экономический и финансовый словарь / [Текст] И. Бернар, Ж.-К. Коллі. – М. : Международные отношения. – 2008. – 768 с. – ISBN 5-7133-0938-X.
7. Іванчук, Р. М. Деякі міркування щодо методологічних засад формування інформації про дебіторську заборгованість [Текст] / Р. М. Іванчук, О. А. Іванчук // Економічний вісник Донбасу. – 2008. – №1. – С. 11-22.
8. Білик, М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств [Текст] / М. Д. Білик // Фінанси України. Міністерство фінансів України, 12 / 2003. – №12. – С. 24-36.
9. Ловінська, Л. Г. Бухгалтерський облік для економістів та правознавців у схемах і таблицях [Текст] : навч. посіб. / Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник, Л. О. Галат. – К. : КНЕУ. – 2010. – 390 с. – ISBN 978-966-483-387-2.
10. Господарський процесуальний кодекс України від 06.01.2003 р. № 436- IV (із змінами і доповненнями).
11. Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (із змінами і доповненнями).
12. Закон України від 21.12.2017 року № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (із змінами і доповненнями).
13. Звітність підприємств: навчальний посібник / Г.М.Давидов; Н.С.Шалімова. – К.: Знання, 2010.– 623 с.
14. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / Гудзинський О.Д., Кірейцев Г.Г., Пахомова Т.М. // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89–93.
15. Гуцайлюк З. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація / Гуцайлюк З. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 10. – С. 11–17.
16. Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів / Гуцаленко Л. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 12. – С. 24–32.

17. Кірейцев Г.Г. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління / Кірейцев Г.Г., Нехай В.А. // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 3. – С. 84–90.

18. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 р. № 1000/5. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15> (дата звернення: 09.02.2020).

19. Яременко Л. М. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні дебіторською заборгованістю підприємства / Л. М. Яременко // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 32(1). – С. 123-129.

20. Подолянчук О.А. Сутність обліково-аналітичної інформації та її роль у системі контролю сільськогосподарського підприємства / Подолянчук О.А. // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 54 – 57.

21. Титаренко Г.Б. Методичні підходи для побудови обліково-аналітичної системи з використанням експертних оцінок / Титаренко Г.Б., Корінько М.Д. // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 4. – С. 66–69.

22. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.02.2020).

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 09.02.2020).

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 09.02.2020).

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01> (дата звернення: 09.02.2020).

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. №290. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 09.02.2020).

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 09.02.2020).

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення: 09.02.2020).

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р.

№ 303. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01> (дата звернення: 09.02.2020).

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05> (дата звернення: 09.02.2020).

31. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv> (дата звернення: 09.02.2020).

32. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13/lang=ru> (дата звернення: 09.02.2020).

33. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 09.02.2020).

34. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України 29.12.2000 р. № 356. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#o9> (дата звернення: 09.02.2020).

35. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 09.02.2020).

36. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України 29.12.2000 р. № 356. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#o9> (дата звернення: 09.02.2020).

37. Попович О.В., Соловей К.В. Аналіз поточної кредиторської заборгованості на ПАТ «Спец-Авіа» за 2014-2016 роки. *Молодий вчений*. 2018. № 3 (55).

38. Ревизюк І.М., Калюга Є.В. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(4). С. 185-190.

39. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. Київ: КНЕУ, 2000. 260 с. URL: <https://studentbooks.com.ua/content/view/130/35/>

40. Сук Л., Сук П. Облік розрахунків за претензіями та за іншими операціями. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2010. № 24. С. 40-44.

41. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2011. 976 с.

42. Хаврук В.О. Основні аспекти якості ланцюга постачання. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія*. 2012. Вип. 9. С. 223-228.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	2017 (+/-)
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	0	191	191
первісна вартість	1001	0	192	192
накопичена амортизація	1002	0	1	1
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	5797	6169	372
первісна вартість	1011	10114	10183	69
знос	1012	4317	4014	-303
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:		0	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	5797	6360	563
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	7739	22495	14756
Виробничі запаси	1101	4197	4390	193
Незавершене виробництво	1102	3165	4117	952
Готова продукція	1103	375	13988	13613
Товари	1104	2	0	-2
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1563	3909	2346

Дебіторська заборгованість за розрахунками:				-126
за виданими авансами	1130	135	9	0
з бюджетом	1135	57	2576	2519
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	39	35	-4
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	65	76	11
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0
Усього за розділом II	1195	9598	29100	19502
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	15395	35460	20065
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1219	1219	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7492	8345	853
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	8711	9564	853
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	6108	2340	-3768
за розрахунками з бюджетом	1620	23	123	100
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	47	15	-32
за розрахунками з оплати праці	1630	95	72	-23
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	265	401	136
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	146	22945	22799
Усього за розділом III	1695	6684	25896	19212
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	15395	35460	20065

Фінансові результати за 2018

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16074	20667
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-11799	-17624
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	4275	3043
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	452	1860
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1771	-1424
Витрати на збут	2150	-1306	-2
Інші операційні витрати	2180	-797	-178
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	853	3299
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0

Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	0	-1146
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	853	2153
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	853	2153
Чистий фінансовий результат: збиток	2350	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	853	2153
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	11388	8604
Витрати на оплату праці	2505	2463	1887
Відрахування на соціальні заходи	2510	477	589
Амортизація	2515	1084	1135
Інші операційні витрати	2520	12411	8630
Разом	2552	27823	20845

Звіт про рух грошових коштів в 2018 році

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	15918	22944
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	707	1862
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	252	152
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	37	46
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	-29753	-15382
Праці	3105	-2419	-1944
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-480	-600
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-1218	-2202
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-883	-1915
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-335	-288
Витрачання на оплату авансів	3135	-35	-132
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	0	0
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	-414	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	-3580	-3308

Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-20985	1436
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	0	0
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	96	6
Надходження від отриманих:	3215	0	0
відсотків			
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	306	0
Витрачання на придбання:	3255	0	0
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	-2245	-1393
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	-37	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1880	-1387
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:	3300	0	0
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	22895	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:	3345	0	0
Викуп власних акцій			
Погашення позик	3350	19	0
Сплату дивідендів	3355	0	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	0	0
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	22876	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	11	49
Залишок коштів на початок року	3405	65	16
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	76	65

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2019

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	2018 (+/-)
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	191	191	0
первісна вартість	1001	192	197	5
накопичена амортизація	1002	1	6	5
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	3016	3016
Основні засоби:	1010	3784	2160	-1624
первісна вартість	1011	6543	4583	-1960
знос	1012	2759	2423	-336
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:				0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	3975	5367	1392
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	22472	21871	-601
Виробничі запаси	1101	4367	6262	1895
Незавершене виробництво	1102	4117	3154	-963
Готова продукція	1103	13988	12454	-1534
Товари	1104	0	1	1
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3909	11	-3898

Дебіторська заборгованість за розрахунками:				238
за виданими авансами	1130	36	274	0
з бюджетом	1135	2576	659	-1917
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	77	26	-51
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	76	13978	13902
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	5	4	-1
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	1925	1925
Усього за розділом II	1195	29151	38748	9597
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	33126	44115	10989
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1219	1219	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5871	23537	17666
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	7090	24756	17666
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0
за довгостроковими зобов'язаннями				0
за товари, роботи, послуги	1615	2340	384	-1956
за розрахунками з бюджетом	1620	123	165	42
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	15	19	4
за розрахунками з оплати праці	1630	72	69	-3
за одержаними авансами	1635	0	11550	11550
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	401	408	7
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23085	6764	-16321
Усього за розділом III	1695	26036	19359	-6677
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду				
	1800	0	0	0
Баланс	1900	33126	44115	10989

Фінансові результати за 2019

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	47309	16074
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-27214	-11047
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	20095	5027
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3450	756
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1312	-1597
Витрати на збут	2150	-1892	-1306
Інші операційні витрати	2180	-2486	-579
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	17855	2301
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	261	0
Інші доходи	2240	75	183
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0

Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-525	-450
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17666	2034
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17666	2034
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17666	2034
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	15538	11387
Витрати на оплату праці	2505	2259	2463
Відрахування на соціальні заходи	2510	512	477
Амортизація	2515	238	159
Інші операційні витрати	2520	10258	12411
Разом	2550	28805	26897

Звіт про рух грошових коштів в 2019 році

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	54421	15918
Повернення податків і зборів	3005	1583	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	1583	0
Цільового фінансування	3010	0	707
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	11550	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	120	0
Надходження від операційної оренди	3040	268	252
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	289	37
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	-28555	-29753
Праці	3105	-2329	-2419
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-508	-480
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-674	-1218
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-137	-883
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-537	-335
Витрачання на оплату авансів	3135	-274	-35
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	0	0
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	-537	-414
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	-4118	-3580

Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	31236	-20985
Надходження від реалізації:	3200	0	0
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	1943	96
Надходження від отриманих:	3215	0	0
відсотків			
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	8501	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	306
Витрачання на придбання:	3255	0	0
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	-3887	-2245
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	-8501	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	-37
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1944	-1880
Надходження від:	3300	0	0
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	15238	22895
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	261	0
Витрачання на:	3345	0	0
Викуп власних акцій			
Погашення позик	3350	31436	19
Сплату дивідендів	3355	0	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	0	0
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-15937	22876
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	13355	11
Залишок коштів на початок року	3405	76	65
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	547	0
Залишок коштів на кінець року	3415	13978	76